

2022

Годишен доклад
относно съвместните предприятия на ЕС
за финансовата 2022 година



ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

BG

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1

За запитвания: eca.europa.eu/bg/Pages/ContactForm.aspx

Уебсайт: eca.europa.eu

Туитър: @EUAuditors

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2023 г.

PDF ISBN 978-92-849-0064-0 doi:10.2865/554788 QJ-09-23-159-BG-N

Съдържание

Глава 1 Съвместните предприятия на ЕС и одитът на Европейската сметна палата	5
Въведение	6
Съвместните предприятия на ЕС	8
Съвместни предприятия по многогодишните програми на ЕС за научни изследвания и иновации	8
Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия	15
Човешки ресурси и бюджети за плащания на съвместните предприятия през 2022 г.	16
Бюджетни процедури и процедури по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета	17
Нашият одит	19
ЕСП изготвя Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие	19
ЕСП използва резултатите от работата на други независими одитори	19
Одитният подход на Европейската сметна палата се основава на оценката на основните рискове	21
Одитен подход на ЕСП по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ	23
Глава 2 Обобщено представяне на одитните резултати	24
Въведение	25
Становища без резерви за всички съвместни предприятия	26
Одитни становища без резерви относно надеждността на отчетите на всички съвместни предприятия	26

Одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите, за всички съвместни предприятия	27
Одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите, за всички съвместни предприятия	27
Необходими са подобрения в няколко области	29
Слабости в изпълнението на програмите на СП в областта на научните изследвания и иновациите	29
МСП и новите бенефициенти са по-податливи на грешки при разходите за персонал	34
EuroHPC няма да достигне определената си цел за наемане на служители	35
Продължаваща нестабилност на висшето ръководство на съвместно предприятие F4E	35
Налице са слабости при управлението на договорите в съвместно предприятие F4E	35
Съвместните предприятия са предприели в значителна степен действия по констатациите на ЕСП от предходни години	37
Рамката за основан на риска контрол, прилагана от съвместните предприятия при изпълнението на безвъзмездната финансова помощ, все още не е разработена достатъчно добре	39
Методология на извършения от ЕСП хоризонтален преглед	39
При половината от съвместните предприятия липсва структуриран, основан на риска подход към предварителния контрол във връзка с безвъзмездната финансова помощ по „Хоризонт 2020“	40
Повечето съвместни предприятия все още не са разработили основан на риска подход за последващите одити при плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“	44
В рамките на програма „Хоризонт Европа“ е нараснало значението на това съвместните предприятия да прилагат	

специфичен, основан на риска подход към управлението на безвъзмездна финансова помощ	48
Други публикации на ЕСП във връзка със съвместните предприятия	51
Глава 3 Декларации за достоверност относно съвместните предприятия на ЕС	55
3.1. Информация в подкрепа на Декларациите за достоверност	56
Съвместни предприятия, които изпълняват рамкови програми на ЕС	60
3.2. Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)	61
3.3. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“	71
3.4. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)	82
3.5. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)	93
3.6. Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)	105
3.7. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (CBE)	118
3.8. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)	130
3.9. Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)	140
Съвместно предприятие в рамките на EURATOM	157
3.10. Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)	158
Съкращения	173



ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 1

Съвместните предприятия на ЕС и одитът на Европейската сметна палата

Въведение

1.1. Европейската сметна палата (ЕСП) е външният одитор на финансите на ЕС¹. В това си качество ЕСП действа като независим пазител на финансовите интереси на всички граждани на ЕС, като допринася за подобряването на финансовото управление на Съюза. Повече информация относно работата на ЕСП може да откриете в нейните отчети за дейността, годишните доклади относно изпълнението на бюджета на ЕС, специалните доклади, прегледите и становищата относно новоприети или изменени законодателни актове на ЕС или други решения с отражение върху финансовото управление.

1.2. В рамките на своите правомощия ЕСП извършва проверка на годишните отчети и свързаните с тях операции на съвместните предприятия на ЕС (наричани общо „съвместни предприятия“ или „СП“). Това са органи на ЕС, създадени съгласно член 187 и член 188 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), а в случая на „Термоядрен синтез за енергия“ (F4E) — членове 45—51 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Договора за Евратом).

1.3. В настоящия доклад са представени резултатите от извършения от ЕСП одит на съвместните предприятия за финансовата 2022 г. Докладът е структуриран по следния начин:

- В глава 1 се описват съвместните предприятия и естеството на извършвания одит.
- В глава 2 са представени общите резултати от одита, както и анализ на системите на СП за основан на риска контрол, прилагани при изпълнението на безвъзмездната финансова помощ.
- В глава 3 е представена Декларация за достоверност за всяко от деветте съвместни предприятия (вж. [фигура 1.4](#)), придружена от становищата на ЕСП относно надеждността на годишните отчети на съвместното предприятие и относно законосъобразността и редовността на неговите приходи и плащания, както и всички въпроси и констатации, които не противоречат на тези становища.

¹ Членове 285—287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 1.

1.4. Извършеният от ЕСП одит на деветте съвместни предприятия за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 г., показва общи резултати, подобни на тези от предходните години. Чрез декларациите за достоверност, изготвени за всяко СП, ЕСП изразява:

- одитни становища без резерви относно надеждността на отчетите за девет съвместни предприятия; и
- одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на операциите, свързани с отчетите, за девет съвместни предприятия.

1.5. Въпреки това ЕСП откроява няколко важни за читателите области чрез параграфите „Други въпроси“ и „Обръщане на внимание“ и набелязва възможности за подобрение в констатациите си от одита, без да поставя под въпрос своите одитни становища.

Съвместните предприятия на ЕС

1.6. Съвместните предприятия представляват партньорства между ЕС, представен от Европейската комисия, и частни партньори от промишления и научноизследователския сектор. Понякога в тях се включват и междуправителствени организации и участващи държави. Основната задача на СП е да насърчават превръщането на научните знания в революционни атрактивни за пазара иновации в рамките на стратегическа визия, която се споделя от партньорите. Освен това съвместните предприятия следва да отговорят на европейските социални предизвикателства, които понастоящем не се вземат предвид в достатъчна степен от промишления сектор.

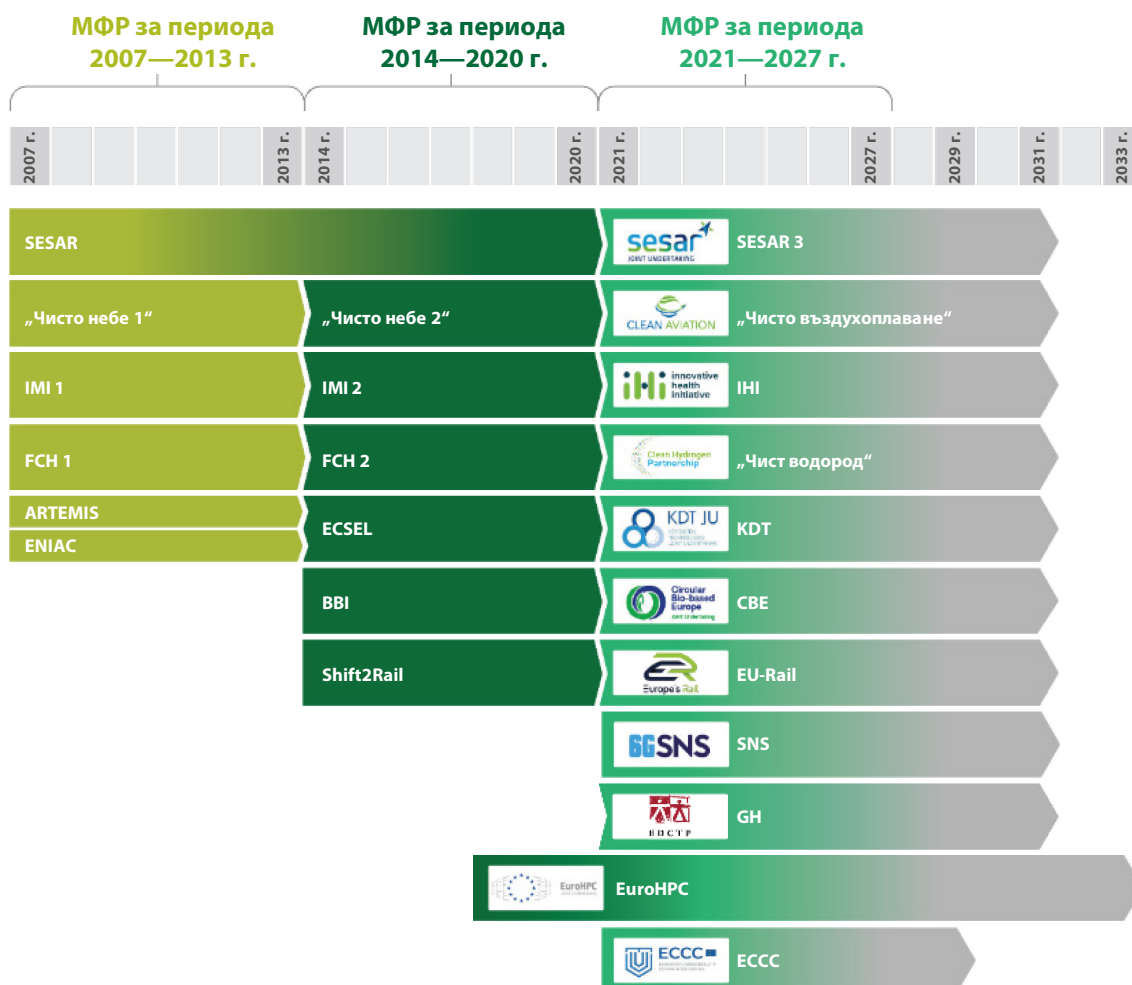
Съвместни предприятия по многогодишните програми на ЕС за научни изследвания и иновации

Развитие на съвместните предприятия в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации

1.7. В рамките на програмите за научни изследвания и иновации по многогодишната финансова рамка (МФР) съвместните предприятия са създадени като органи на ЕС с отделна правосубектност. Те приемат своите програми за научни изследвания и иновации в стратегическите си области на изследвания и ги изпълняват чрез провеждането на покани за представяне на предложения или възлагането на обществени поръчки.

1.8. На [фигура 1.1](#) по-долу е показано развитието на съвместните предприятия от създаването на първите шест предприятия по Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (7РП) от МФР за периода 2007—2013 г., програма „Хоризонт 2020“ и Механизма за свързване на Европа (МСЕ 1) от МФР за периода 2014—2020 г., и програмите „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и МСЕ 2 от МФР за периода 2021—2027 г.

Фигура 1.1 — Развитие на съвместните предприятия на ЕС



Източник: ЕСП въз основа на регламентите на Съвета за създаване на съвместните предприятия.

1.9. Съвместните предприятия по МФР за периода 2021—2027 г. изпълняват специфичните си програми за научни изследвания и иновации в областта на транспорта, енергетиката, здравеопазването, кръговите биотехнологични производства, ключовите електронни компоненти, суперкомпютрите и мрежовите системи. Те са създадени съгласно регламентите на Съвета, посочени по-долу.

1.10. През ноември 2021 г. Съветът приема Единния основен акт, учредяващ девет съвместни предприятия, които да изпълняват дейности по програмата „Хоризонт Европа“ — многогодишната програма за научни изследвания и иновации, по новата МФР за периода 2021—2027 г. Тези съвместни предприятия са създадени за десетгодишен период на действие, който приключва на 31 декември 2031 г.² Седем съвместни предприятия, вече функциониращи по програмата „Хоризонт 2020“ (SESAR, ECSEL, IMI 2, „Чисто небе 2“, FCH 2, Shift2Rail и BBI), продължават да съществуват и по програмата

² Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“.

„Хоризонт Европа“ като нови субекти с нови наименования и изменени правомощия. Други две съвместни предприятия са новосъздадени — съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“ (SNS) и съвместно предприятие „Глобално здравеопазване“ (GH), което е наследник на Партньорството за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни.

1.11. През май 2021 г. с отделен регламент е създаден Европейският център за експертни познания в областта на киберсигурността (ECCC)³. Тези три нови съвместни предприятия (SNS, GH и ECCC) обаче ще бъдат одитирани за първи път едва след като придобият финансова самостоятелност, което се очаква да се случи през последното тримесечие на 2023 г.

1.12. През юли 2021 г. Съветът прие нов учредителен регламент за съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)⁴ в рамките на новата МФР за периода 2021—2027 г., като удължи действието му до 31 декември 2033 г. По МФР за периода 2021—2027 г. съвместно предприятие EuroHPC получава значително по-голямо финансиране по програмите „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и МСЕ, за да подпомага придобиването и внедряването на високопроизводителни изчислителни технологии, както и модернизирването и експлоатацията на инфраструктурите за суперкомпютри и квантови компютри.

1.13. На последно място, през февруари 2022 г. Комисията е предложила съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT) да се преобразува в бъдещото съвместно предприятие „Интегрални схеми“. Съветът е приел регламента за изменение на 25 юли 2023 г. Разширяването на правомощията на СП „Интегрални схеми“ цели да насърчи разработването на иновативни полупроводникови технологии от следващо поколение и да укрепи европейския капацитет за производство на интегрални схеми в рамките на инициативата „Интегрални схеми за Европа“ с подкрепа от програмата „Цифрова Европа“⁵.

³ Регламент (ЕС) 2021/887 за създаване на Европейски център за промишлени, технологични и изследователски експертни познания в областта на киберсигурността и на мрежа от национални координационни центрове.

⁴ Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета за създаване на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488.

⁵ Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“.

Финансиране на съвместните предприятия в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации

1.14. Всички членове участват във финансирането на научноизследователските и иновационните дейности на съвместните предприятия. От една страна, Комисията предоставя парични вноски от програмите на ЕС за научни изследвания и иновации, с които се съфинансират програмите на съвместните предприятия в тази област. От друга страна, частните членове от промишления и научно-изследвателския сектор трябва да предоставят непарични вноски в определен минимален размер под формата на „непарични вноски за оперативни дейности на СП“ (НВОД) и, в някои случаи, „непарични вноски за допълнителни дейности“ (НВДД). За повече подробности вж. [капе 1.1](#). В някои случаи участващите държави (при KDT, EuroHPC и ECCC) или междуправителствените организации (при SESAR и GN) допринасят и финансово за дейностите на СП. Освен това правните субекти или държави, които желаят да подкрепят целите на дадено съвместно предприятие в конкретни области на неговите изследвания, могат да кандидатстват за статут на асоциирани членове или участващи партньори. Европейският съюз и членовете на съвместните предприятия от частния сектор финансират административните разходи на СП с равни по размер парични вноски, освен при EuroHPC, където Комисията финансира всички разходи.

Капе 1.1

Непарични вноски на членовете от частния сектор за оперативните дейности на съвместните предприятия (НВОД)

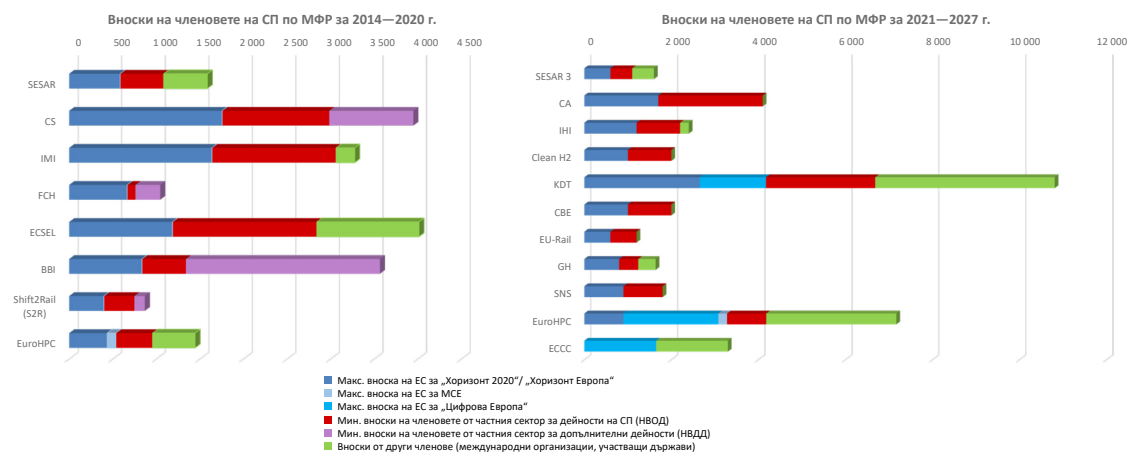
Съгласно учредителните регламенти на съвместните предприятия, всички членове от частния сектор следва да предоставят принос с определен минимален размер за разходите за проектите на съвместните предприятия в областта на научните изследвания и иновациите. По програма „Хоризонт 2020“ НВОД се състоят от общите разходи, направени от членовете от частния сектор при изпълнението на научноизследователските и иновационни дейности на съвместните предприятия, като от тези разходи се приспада приносът на другите членове на съвместното предприятие (съфинансиране от ЕС, вноски от участващите държави или междуправителствените организации), както и всякакви други вноски на ЕС за покриването на тези разходи. По програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ НВОД се състоят от допустимите разходи, извършени от членове от частния сектор за изпълнение на дейностите на съвместното предприятие, от които се приспадат вноските от самото предприятие, участващите държави и всички други вноски от ЕС за покриване на тези разходи. Общият размер на сертифицираните и валидирани НВОД се признава в годишните отчети на съвместните предприятия.

Непарични вноски на членовете от частния сектор за допълнителните дейности на съвместните предприятия (НВДД)

По програма „Хоризонт 2020“ членовете на някои съвместни предприятия от частния сектор („Чисто небе“, FCH, BBI, S2R) също трябва да предоставят минимален размер на непарични вноски по отношение на разходите за „допълнителни дейности“ извън работната програма и бюджета на съвместното предприятие, но попадащи в обхвата на общите му цели. По програма „Хоризонт Европа“ НВДД включват също и недопустимите разходи за дейности, пряко финансирани от съвместното предприятие, от които се изваждат всички вноски от ЕС за покриване на тези разходи. Членове от частния сектор трябва да предоставят НВДД в допълнение към НВОД, в размера на вноската на ЕС. Размерът на НВДД се определя в годишния план за допълнителните дейности на съвместните предприятия. Общият размер на сертифицираните и валидирани НВДД е оповестен в бележките към годишните отчети на съвместните предприятия. Поради това НВДД не подлежат на одит от ЕСП.

1.15. На [фигура 1.2](#) са показани целевите нива за вноските на членовете за съвместните предприятия по МФР за периодите 2014—2020 г. и 2021—2027 г., съгласно съответните учредителни регламенти, включително трансформирането на съвместно предприятие KDT в съвместно предприятие „Интегрални схеми“. При МФР за периода 2021—2027 г. увеличението на бюджета е най-голямо за съвместните предприятия EuroHPC и „Интегрални схеми“.

Фигура 1.2 — Целеви нива за вноските на членовете за дейността на съвместните предприятия по програмите на ЕС за научни изследвания и иновации (в млн. евро)



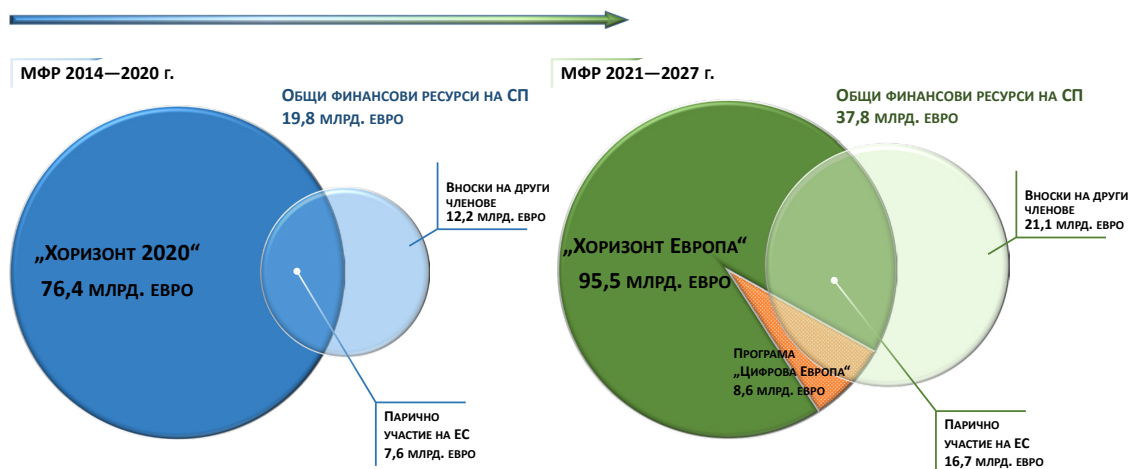
Източник: ЕСП.

1.16. Както е показано на [фигура 1.3](#), по МФР за периода 2021—2027 г. програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ продължават да бъдат основният източник на средства за съвместните предприятия, с общ бюджет от 16,7 млрд. евро за съфинансиране на техните научноизследователски и иновационни дейности. За съвместните предприятия са предназначени 11,6 млрд. евро, което представлява около 12 % от общия бюджет на „Хоризонт Европа“ в размер на 95,5 млрд. евро. По програма „Цифрова Европа“⁶ съвместните предприятия EuroHPC, ECCS и „Интегрални схеми“ ще получат 5 млрд. евро финансиране от ЕС, или 58,1 % от общото финансиране по програмата в размер на 8,6 млрд. евро, за изпълнението на големи проекти за изграждане на капацитет, внедряване и инвестиции, свързани с Европейската стратегия за цифров единен пазар.

1.17. В рамките на МФР за периода 2014—2020 г. се е очаквало финансирането от ЕС за съвместните предприятия от 7,6 млрд. евро да привлече 12,2 млрд. евро (или 161 %) за осъществяването на проекти за научни изследвания и иновации на стойност около 19,8 млрд. евро в съответните области на дейност на СП, в т.ч. преки вноски от участващите държави и международни организации (вж. [таблица 2.1](#)). В рамките на новата МФР за периода 2021—2020 г. се очаква финансирането от ЕС за съвместните предприятия в размер на 16,7 млрд. евро да привлече 21,1 млрд. евро (или 126 %) за осъществяването на проекти за научни изследвания и иновации на стойност от около 37,8 млрд. евро в съответните области на дейност на съвместните предприятия, в т.ч. преките вноски на участващите държави и международните организации (вж. [таблица 1.3](#)).

⁶ Регламент (ЕС) 2021/694 за създаване на програма „Цифрова Европа“.

Фигура 1.3 — Общ принос за съвместните предприятия и привлечени вноски от други членове



Източник: ЕСП.

Модели на управление на съвместните предприятия в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации

1.18. За да осигурят добро сътрудничество и координация със съответните им партньори и заинтересовани страни, съвместните предприятия имат обширна структура на управление, която най-често включва управителния съвет, научен консултативен орган, група от представители на държавите и групи на заинтересованите страни, работещи в съответната област от научните изследвания и иновациите на съвместното предприятие.

1.19. Съвместните предприятия имат една и съща правна структура, но всяко от тях има специфични характеристики, за да може да извършва научни изследвания и иновации в различен сектор. Повечето съвместни предприятия следват двустранен модел, при който Комисията и частните членове от промишления и научно-изследователския сектор са представени в управителния съвет и допринасят финансово към оперативните дейности на съвместното предприятие („Чисто въздухоплаване“, IHI, „Чист водород“, CBE, „Интелигентни мрежи и услуги“ и EU-Rail). Четири съвместни предприятия следват тристранен модел, при който в управителния съвет са представени също и участващите държави (при KDT и EuroHPC) или водеща междуправителствена организация (при SESAR и GH), които допринасят финансово за дейностите на съвместното предприятие.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия

1.20. Споразумението за Международния термоядрен експериментален реактор (ITER) влиза в сила на 24 октомври 2007 г., когато е официално учредена Международната организация за енергия на базата на ядрен синтез (ITER-IO). Тя е натоварена с изпълнението на проекта ITER, като съоръженията за термоядрен синтез се изграждат в Cadarache (Франция).

1.21. Проектът ITER включва седем международни партньори: ЕС (представяван от Европейската общност за атомна енергия (Евратом)⁷, Съединените щати, Русия, Япония, Китай, Южна Корея и Индия. ЕС поема водещата роля с 45,4 % дял от разходите за изграждане. Участието в ITER на другите членове е в размер на около 9,1 % за всеки от тях. Това разпределение на разходите ще се промени във фазата на оперативно тестване на синтеза, в която Евратом следва да осигури 34 % от оперативните разходи⁸. Общите разходи, предвидени от ЕС за изпълнение на неговите задължения по споразумението за ITER и свързаните с него дейности до 2035 г., възлизат на 18,2 млрд. евро (по текущи стойности)⁹.

1.22. Чрез своите национални агенции членовете на ITER-IO допринасят за проекта основно като предоставят компоненти, оборудване, материали, сгради и услуги пряко на ITER-IO (непарични вноски). Те предоставят и финансови вноски в бюджета на ITER-IO (парични вноски). Членовете на ITER споделят отговорността за изработването на ключови реакторни компоненти и поради това разпределението на задачите за производство, представляващи непарични вноски, се основава както на интересите, така и на техническия и промишления капацитет на всеки от членовете¹⁰.

1.23. Европейското съвместно предприятие за ITER и развитие на термоядрената енергия (съвместно предприятие F4E) е създадено през април 2007 г. за период от 35 години като агенцията на ЕС. Една от основните задачи на съвместно предприятие F4E е да управлява приноса на ЕС за проекта ITER. Съвместното предприятие координира дейности и провежда необходимите обществени поръчки с цел подготвяне на

⁷ Членовете на Евратом са държавите — членки на ЕС, и асоциираните страни Швейцария и Обединеното кралство (до 2020 г.).

⁸ Документи на ITER „Value estimates for ITER Phases of Construction, Operation, Deactivation and Decommissioning and Form of Party Contributions“ и „Cost Sharing for all Phases of the ITER Project“.

⁹ Прогнозни разчети въз основа на документа на Комисията COM(2017) 319 и свързания с него работен документ на службите на Комисията SWD(2017) 232, таблица 4.

¹⁰ ITER.org.

изграждането на демонстрационен термоядрен реактор и свързаните с него съоръжения. То се финансира основно от Евратом (около 80 %) и от Франция, държавата — домакин на ITER (около 20 %).

1.24. Съгласно актуалния прогнозен разчет на Комисията относно общия бюджет от Евратом, необходим на съвместно предприятие F4E за финансиране на европейската част от изпълнението на проекта ITER и свързаните с него дейности, за периода до 2035 г. той възлиза на 15 млрд. евро (по текущи стойности). Държавата — домакин на ITER (Франция), и държавите — членки на Евратом (включително асоциираните държави Швейцария и Обединеното кралство до 2020 г.), трябва да предоставят допълнителни 3,2 млрд. евро (по текущи стойности)¹¹.

1.25. На 31 януари 2020 г. Обединеното кралство се оттегли от ЕС и Евратом. Споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС (Евратом) и Обединеното кралство е сключено на 30 декември 2020 г. В това споразумение се посочва, че Обединеното кралство участва в и допринася за програмите на ЕС, изброени в протокол I, включително програмата за научни изследвания и обучение на Евратом и дейностите на F4E по ITER. Докато страните не одобрят протокола обаче, Обединеното кралство не е асоциирано към дейностите на F4E по ITER, нито е член на F4E. За Швейцария споразумението не е удължено автоматично и е приключило през 2020 г.

Човешки ресурси и бюджети за плащания на съвместните предприятия през 2022 г.

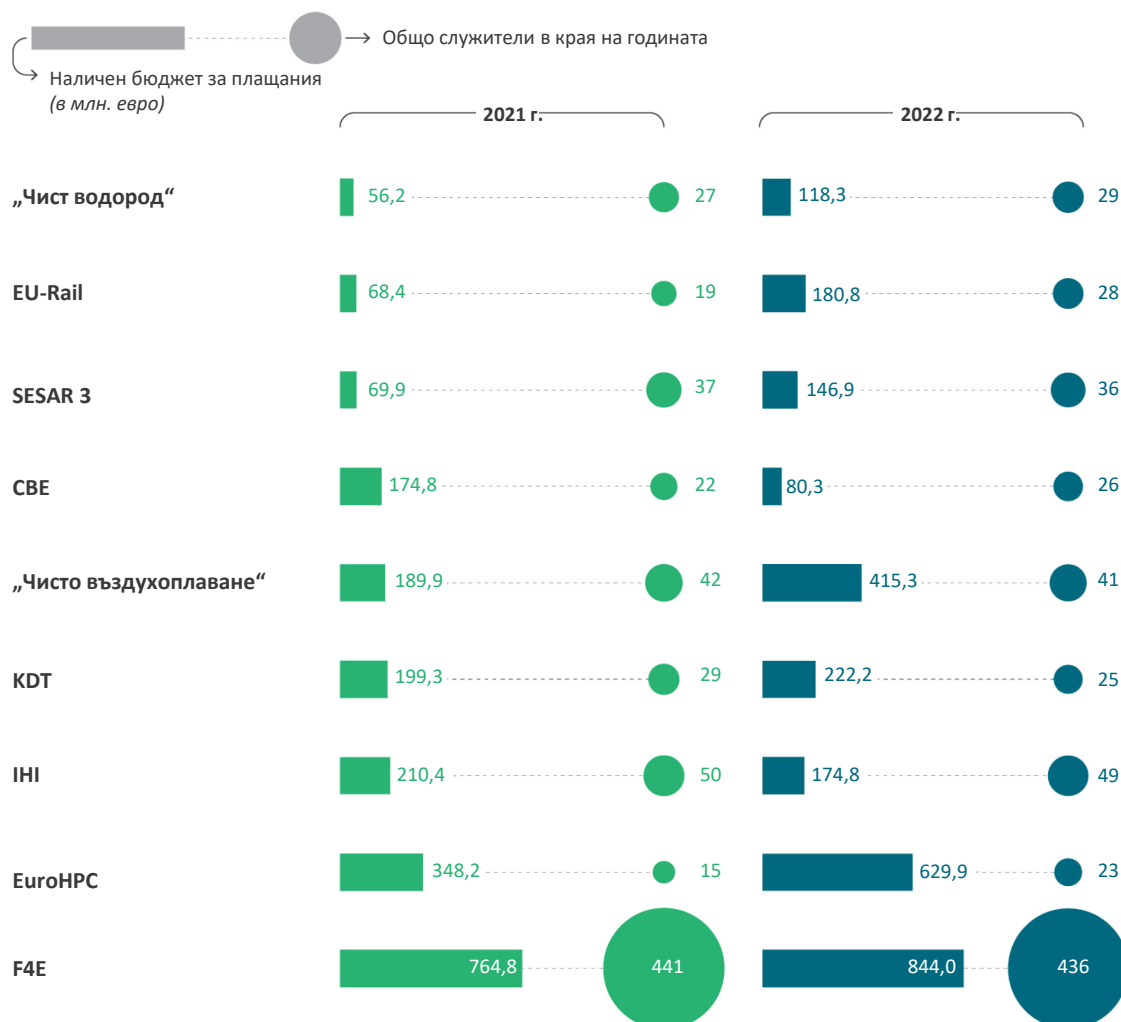
1.26. В *таблица 1.4* е представен преглед на конкретните области на иновации и научни изследвания на съвместните предприятия, съответните им човешки ресурси и бюджети за плащания за финансовите 2021 и 2022 години. През 2022 г. съвместните предприятия в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации разполагат с общ бюджет за плащания в размер на 2,0 млрд. евро (2021 г. — 1,3 млрд. евро). Бюджетът за плащания на съвместно предприятие F4E възлиза на 0,8 млрд. евро (2021 г. — 0,8 млрд. евро). Увеличението на бюджета за плащания през 2022 г. за съвместните предприятия, действащи в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации, се обяснява с факта, че през 2022 г. те са започнали да изпълняват програмите за научни изследвания „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и Механизма за свързване на Европа 2 от МФР за 2021—2027 г.

1.27. В края на 2022 г. в съвместните предприятия в рамките на програмите на ЕС за научни изследвания и иновации са ангажирани 257 служители (2021 г. — 241 служители). В съвместно предприятие F4E работят 434 служители (2021 г. — 441 служители). В тази

¹¹ Прогнозни разчети въз основа на документа на Комисията COM(2017) 319 и свързания с него работен документ на службите на Комисията SWD(2017) 232, таблица 4.

бройка се включват длъжностните лица, временно и договорно наетите служители и командированите национални експерти (вж. [фигура 1.4](#)).

Фигура 1.4 — Човешки ресурси и бюджети за плащания на съвместните предприятия през 2022 г.



Източник: ЕСП въз основа на данни от СП.

Бюджетни процедури и процедури по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

1.28. Европейският парламент (ЕП) и Съветът отговарят за годишните бюджетни процедури на съвместните предприятия и процедурите им по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета. На [фигура 1.5](#) е представен графикът на процедурата по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

Фигура 1.5 — Годишна процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета



Източник: ЕСП.

Нашият одит

ЕСП изготвя Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие

1.29. Съгласно разпоредбите на член 287 от ДФЕС, Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) годишните отчети на деветте съвместни предприятия за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година;
- б) законосъобразността и редовността на свързаните с тези отчети операции.

1.30. Въз основа на резултатите от своя одит ЕСП представя на ЕП и на Съвета Декларация за достоверност за всяко съвместно предприятие относно надеждността на неговите годишни отчети, както и относно законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите операции. При необходимост ЕСП допълва Декларациите за достоверност със значими одитни констатации (вж. [глава 3](#)), които не са в противоречие с изразените от нея становища.

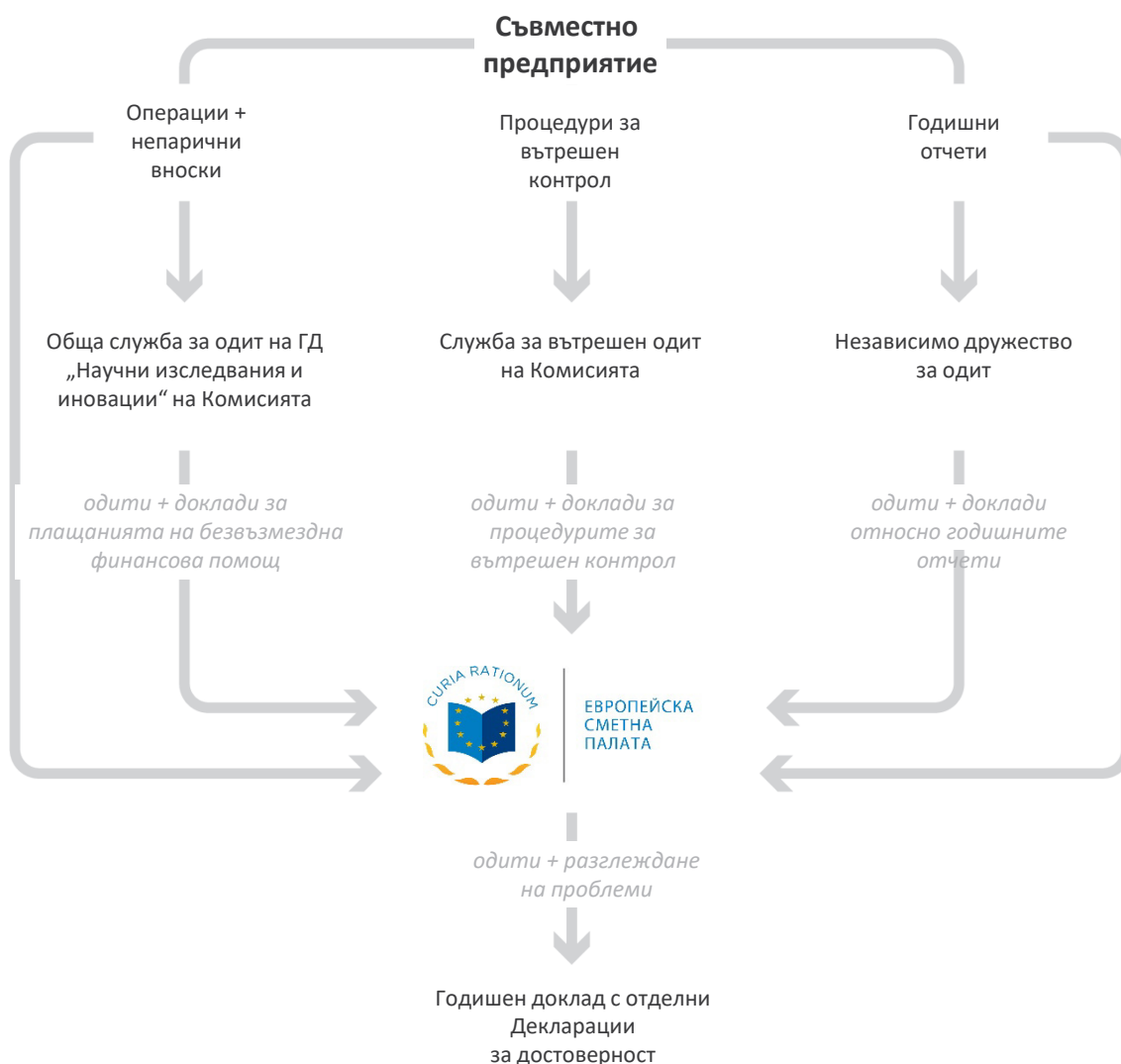
ЕСП използва резултатите от работата на други независими одитори

1.31. Членове 70 и 71 от Финансовия регламент на ЕС изискват годишните отчети на съвместните предприятия да бъдат проверени от независим външен одитор. Въпреки че всички СП са възложили одита относно надеждността на отчетите на независими външни одиторски дружества, ЕСП продължава да носи пълната отговорност за всички аспекти на независимите външни одити, както и за изготвянето на специфичните одитни доклади (в т.ч. изготвянето на Декларация за достоверност за всяко СП). ЕСП провери качеството на работата, извършена от външните одиторски дружества, въз основа на международните одитни стандарти и получи достатъчна увереност, че може да разчита на техните резултати при формулирането на своите одитни становища относно надеждността на годишните отчети на съвместните предприятия за 2022 г.

1.32. Общата служба за одит на Комисията (ОСО) извършва последващи одити на извадка, формирана на случаен принцип, от междинни и окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“, в т.ч. на плащанията на безвъзмездна финансова помощ от СП за изпълнение на дейности в областта на научните изследвания. За окончателните плащания бенефициентът следва да представи сертификат за финансовите отчети (СФО). Този

документ представлява фактологичен доклад, изготвен от независим одитор или държавен служител. Той позволява на Комисията или органа на ЕС, който отпуска безвъзмездната финансова помощ, да провери дали разходите, декларирани в окончателните финансови отчети, са допустими. ЕСП взе предвид резултатите от тези одити при формулирането на своите одитни становища относно законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите плащания. И накрая, Служба за вътрешен одит на Комисията проверява ефективността на нейните рамки за вътрешен контрол по отношение на ключовите административни процедури, въз основа на редовни оценки на риска (вж. [фигура 1.6](#))

Фигура 1.6 — Одитна дейност от независими одитни дружества, използвана от ЕСП



Източник: ЕСП.

Одитният подход на Европейската сметна палата се основава на оценката на основните рискове

1.33. Одитът, извършен от ЕСП на годишните отчети на съвместните предприятия и на свързаните с отчетите операции за 2022 г., е насочен към най-важните рискове, установени при нейната оценка на риска за 2022 г., представена накратко по-долу.

Рискът за надеждността на отчетите на съвместните предприятия е нисък до среден

1.34. Комисията е предоставяла счетоводни услуги на всички СП (с изключение на F4E и „Чисто въздухоплаване“) до 30 ноември 2022 г. За годишните отчети за 2022 г. счетоводните услуги се извършват чрез бекофис договорености в съвместните предприятия. Ето защо ЕСП счита, че рискът по отношение на надеждността на отчетите е среден при тези СП и нисък при F4E и „Чисто въздухоплаване“.

Рискът за законосъобразността и редовността на приходите като цяло е нисък

1.35. Тъй като приходите на съвместните предприятия през 2022 г. се състоят главно от финансови вноски от фондовете на Комисията за научни изследвания (програмите „Хоризонт Европа“ и „Хоризонт 2020“) и от бюджета на Евратом, рискът по отношение на законосъобразността и редовността на приходите е нисък за всички съвместни предприятия.

Рискът по отношение на законосъобразността и редовността на административните разходи като цяло е нисък, освен при наемането на служители

1.36. Заплатите и административните плащания се състоят основно от рутинни плащания. Освен това заплатите се администрират от Службата за управление и плащане по индивидуални права на Комисията, която ЕСП одитира в рамките на своите специфични оценки на административните разходи. През последните години ЕСП не е констатирала съществени грешки, свързани с разходите за персонал. Рискът по отношение на законосъобразността и редовността на процедурите за набиране на персонал като цяло е нисък, но той е нараснал до среден при СП EuroHPC и KDT, които е трябвало да наемат голям брой служители в кратки срокове след разширяването на техните правомощия и дейности.

Рискът за законосъобразността и редовността на оперативните разходи като цяло е на средно ниво

1.37. Въз основа на факта, че декларациите за разходите на бенефициентите обикновено са сложни, и на резултатите от нашите предишни одити, които показват слабости в последващите одити на Общата служба за одит и в сертификатите за финансовите отчети, издадени за окончателните плащания на безвъзмездна финансова помощ, ЕСП оцени като среден риска при междинните и окончателните плащания на безвъзмездна финансова помощ от съвместните предприятия.

1.38. При F4E и EuroHPC рискът, свързан с техните оперативни разходи по договорите, е оценен като среден, поради сложните процедури за възлагане на обществени поръчки за договори с висока стойност.

Рискът по отношение на управлението на бюджета е нисък до среден

1.39. Рискът при управлението на бюджета е определен като среден за EuroHPC поради наблюдаваните слабости в процедурите за планиране и мониторинг, както и сложния и продължителен процес на придобиване на суперкомпютрите. Той беше оценен като среден и за съвместно предприятие F4E поради новите рискове от допълнително забавяне и увеличение на разходите за проекта ITER, свързани с планираните нови базови параметри, както и поради проблемите с доставките в резултат на санкциите срещу Русия и бавното одобряване от френската агенция за ядрена безопасност на промените в дизайна, които се налагат в процеса на комплектоване.

Рискът по отношение на изпълнението на програмите е нисък до среден

1.40. Рискът при изпълнението на програмите е оценен като среден при EuroHPC и СВЕ поради високия риск те да не съберат минималните целеви вноски от членовете от частния сектор до края на програма „Хоризонт 2020“. За всички останали съвместни предприятия рискът е оценен като нисък.

ЕСП докладва случаите на предполагаема измама на отговорните органи на ЕС

1.41. ЕСП си сътрудничи с Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) по въпроси, свързани с измами и други незаконни дейности, засягащи финансовите интереси на ЕС, както и с Европейската прокуратура (EPPO) по въпроси, свързани с потенциални престъпления срещу тези интереси. ЕСП също така уведомява ОЛАФ и EPPO при всяко съмнение, възникнало в хода на одитната дейност, въпреки че нашите одити не са специално разработени да разкриват измами. През финансовата 2022 година ЕСП не е изпратила уведомления до ОЛАФ и Европейската прокуратура.

Одитен подход на ЕСП по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ

1.42. По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ от осемте съвместни предприятия, изпълняващи проекти за научни изследвания и иновации, ЕСП допълни действията за получаване на увереност от последващите одити на ОСО с подробен одит на ниво бенефициенти (пряко тестване по същество) на извадка от 32 операции за плащане на безвъзмездна финансова помощ. Тези операции бяха избрани на случаен принцип (извадка по парична стойност — MUS) от популацията на всички междинни и окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ, извършени от тези съвместни предприятия през 2022 г.

1.43. За всяко съвместно предприятие ЕСП изготви становище относно законосъобразността и редовността на плащанията на безвъзмездна финансова помощ въз основа на отделни оценки на следните елементи:

- а) процента грешки за всяко съвместно предприятие въз основа на резултатите от последващия одит на ОСО на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, включително оценка на точността и пълнотата на изчисленията на представителния процент грешки и на процента остатъчни грешки;
- б) общия процент грешки въз основа на резултатите от извършените от ЕСП тестове по същество на плащанията на безвъзмездна финансова помощ на СП; и
- в) констатациите, свързани с операциите на конкретно съвместно предприятие в рамките на извършените от ЕСП проверки по същество.



ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 2

Обобщено представяне на одитните резултати

Въведение

2.1. В настоящата глава е представен преглед на резултатите от извършения от ЕСП годишен одит на съвместните предприятия за финансовата 2022 година, в т.ч. нашият анализ на техните системи за основан на риска контрол, прилагани при изпълнението на безвъзмездната финансова помощ, и резултати от друга одитна дейност, обхващаща всички съвместни предприятия и извършена от ЕСП през същата година. Въз основа на своя одит ЕСП отправя препоръки за различни действия, които съвместните предприятия следва да предприемат.

Становища без резерви за всички съвместни предприятия

Одитни становища без резерви относно надеждността на отчетите на всички съвместни предприятия

2.2. Европейската сметна палата изрази одитни становища без резерви относно годишните отчети на всички съвместни предприятия. ЕСП счита, че тези отчети дават вярна представа във всички съществени аспекти за финансовото състояние на съвместните предприятия към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от тяхната дейност и за паричните потоци за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на приложимите финансови регламенти и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията.

Обръщане на внимание относно участието на ЕС в разходите по проекта ITER

2.3. Съвместно предприятие F4E оповестява в годишните си отчети за 2022 г. своя разчет за общите разходи за изпълнение на задълженията си за доставка по проекта ITER („разчет при приключване“), оценени на 19,1 млрд. евро (по стойности от 2022 г.). В параграфа „Обръщане на внимание“ ЕСП посочва факта, че разчетът при приключване от 2022 г. все още се основава на междинните цели и допусканията за разходите от 2016 г. и подлежи на основно преразглеждане, след като новите базови стойности и изисквания за проекта ITER бъдат одобрени от Съвета на ITER.

2.4. Русия е член на Международната организация по термоядрена енергия ITER (ITER-Ю) и има задължения да достави на мястото за монтаж на ITER във Франция (Кадараш) няколко компонента за проекта по ITER и да предоставя годишни вноски на ITER-Ю. Тази ситуация създава риск от забавяния и увеличени разходи за проекта ITER. Затова ЕСП обръща внимание на (точка г) от раздел „Въведение“ на отчетите: „Отражение на международната ситуация“, в която се описва влиянието на пандемията от COVID-19 и на военната агресия срещу Украйна върху операциите на съвместното предприятие F4E.

Оповестявания от съвместните предприятия във връзка с военната агресия срещу Украйна

2.5. Всички съвместни предприятия са оценили отражението на военната агресия на Русия в Украйна върху извършваните от тях дейности. В своите годишни отчети те оповестяват, че изчисленото финансово отражение не е значително.

Одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите, за всички съвместни предприятия

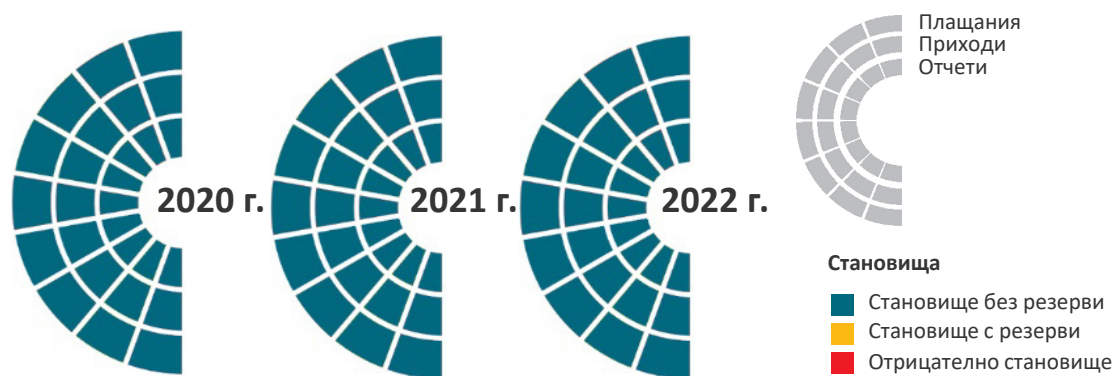
2.6. За всички съвместни предприятия ЕСП изразява одитно становище без резерви относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с годишните отчети за годината, приключила на 31 декември 2022 г. Европейската сметна палата счита, че операциите са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Одитни становища без резерви относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите, за всички съвместни предприятия

2.7. За всички съвместни предприятия ЕСП изразява одитно становище без резерви относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с годишните отчети за годината, приключила на 31 декември 2022 г. Европейската сметна палата счита, че операциите са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

2.8. На [фигура 2.1](#) е представен преглед на развитието на годишните одитни становища на ЕСП относно годишните отчети на съвместните предприятия и относно приходите и плащанията от 2020 г. до 2022 г.

Фигура 2.1 — Развитие на становищата на ЕСП относно съвместните предприятия в периода 2020—2022 г.



Източник: ЕСП.

Необходими са подобрения в няколко области

2.9. Без да противоречи на изразените от нея становища, Европейската сметна палата формулира констатации и оценки с цел да открие областите, които имат нужда от подобрене в областите на изпълнението на програмите, човешките ресурси и системата за управление и контрол на плащанията. По-долу е представено обобщение на тези констатации, които са описани подробно в [глава 3](#).

Слабости в изпълнението на програмите на СП в областта на научните изследвания и иновациите

Финализиране в рамките на МФР за 2021—2027 г. на значителна част от предходните програми за научни изследвания и иновации

2.10. Въпреки че изпълняват и дейности по новите програми за научни изследвания и иновации („Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и МСЕ 2), няколко съвместни предприятия все още участват в значителен брой проекти, одобрени в рамките на предишни МФР. Ако обаче срокът на действие на тези СП не е удължен за следващите периоди на МФР, те нямат крайни срокове за изпълнение на проектите, финансирани по предходните МФР.

2.11. По 7РП, която се изпълнява в рамките на МФР за периода 2007—2013 г., в края на 2022 г. — десет години след края на програмата, съвместно предприятие IHI все още не е изплатило 45 млн. евро (или 5 % от общия размер на споразуменията за отпускане на безвъзмездна финансова помощ по 7РП) за проекти, които все още не са завършени.

2.12. По отношение на програма „Хоризонт 2020“ по МФР за периода 2014—2020 г., [таблица 2.1](#) показва, че в края на 2022 г. — деветата година от началото на програмата, съвместните предприятия са достигнали в различна степен целевите нива за вноските на членовете, определени в съответните им учредителни регламенти за дейности по „Хоризонт 2020“, като този процент варира от 38 % до над 100 % (в т.ч. НВДД, ако е целесъобразно). EuroHPC, IHI, CBE и KDT обясняват по-ниските равнища отчасти с голямата продължителност на проектите, необходима поради естеството на специфичните научноизследователски области, големия мащаб на глобалните консорциуми, изпълняващи проектите (IHI), и координацията с участващите държави (EuroHPC и KDT).

2.13. Служителите на съвместните предприятия управляват все по-голям брой текущи проекти едновременно по програми от няколко МФР. Това може да намали ефективността на вътрешния контрол на съвместните предприятия и тяхното управление на средствата и да забави изпълнението на новите програми.

Таблица 2.1 — МФР за периода 2014—2020 г.: общ размер на вноските на членовете (в млн. евро)

Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент и правните решения)				СП по програма „Хоризонт 2020“	Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)						
Парични вноски на ЕС (а)	НВОД и парични вноски на други членове (1) (б)	НВДД на други членове (2) (в)	Общо (г) = (а) + (б) + (в)		Парични вноски на ЕС (д)	Валидирани НВОД и парични вноски на други членове (1) (е)	Докладвани и невалидирани НВОД на други членове (1) (ж)	НВДД (з)	Общо (и) = (д)+(е)+(ж)+(з)	Степен на изпълнение с НВДД (й) = (и) / (г)	Степен на изпълнение без НВДД (к) = ((д)+(е)+(ж)) / ((а)+(б))
585,0	790,5	Не е приложимо	1 375,5	SESAR	537,3	535,8	84,0	Не е приложимо	1 157,1	Не е приложимо	84 %
1 755,0	1 228,6	965,3	3 948,9	„Чисто небе 2“ — „Чисто въздухоплаване“	1 682,7	859,8	139,0	1 223,1	3 904,6	99 %	90 %
1 638,0	1 638,0	Не е приложимо	3 276,0	IMI 2 — INI	991,7	890,3	224,0	Не е приложимо	2 106,0	Не е приложимо	64 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	FCH 2 — „Чист водород“	573,1	66,5	47,3	1 039,0	1 725,9	165 %	90 %
1 185,0	2 827,5	Не е приложимо	4 012,5	ECSEL — KDT	1 158,6	926,1	1 172,5	Не е приложимо	3 257,2	Не е приложимо	81 %
835,0	475,3	2 235,5	3 545,8	BBI — CBE (4)	770,3	88,4	67,6	1 797,9	2 724,2	77 %	71 %
398,0	350,0	120,0	868,0	S2R — EU-RAIL	383,8	264,9	67,5	244,0	960,2	111 %	96 %
536,0	908,0	Не е приложимо	1 444,0	EuroHPC (3)	377,0	124,8	49,0	Не е приложимо	550,8	Не е приложимо	38 %
7 597,0	8 312,9	3 605,7	19 515,6	Общо	6 474,5	3 756,6	1 850,9	4 304,0	16 386,0	84 %	76 %

(1) В т.ч. НВОД и парични вноски от участващи държави (KDT, EuroHPC) и международни организации (SESAR).

(2) Непарични вноски за други дейности извън работния план на съвместните предприятия.

(3) За EuroHPC приносът от ЕС включва 100 млн. евро по МСЕ.

(4) За CBE целевата стойност за паричните вноски на ЕС и членовете от частния сектор е намалена със 140 млн. евро. Целевата стойност за непаричните вноски на членовете от частния сектор е определена в годишните работни програми на съвместното предприятие.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП.

Действие 1

EuroHPC, INI, CBE и KDT следва да изготвят план за действие със срокове за приключване на проектите, одобрени в предходните периоди на МФР.

Две съвместни предприятия няма да достигнат целевите нива за вноските от членовете от частния сектор до края на периода на изпълнение на програмата „Хоризонт 2020“

2.14. При програмата „Хоризонт 2020“ учредителните регламенти на СП определят целевите нива за вноските, които следва да се предоставят за специфичните научноизследователски и иновационни дейности на СП по програмата, според категориите членове (ЕС, членове от частния сектор, участващи държави, международни организации) (вж. [таблица 2.2](#)).

2.15. През 2022 г. съвместно предприятие СВЕ е анулирало подписани проекти на стойност около 8,2 млн. евро поради непредвиденото прекратяване на водещ проект по „Хоризонт 2020“ и спирането на няколко други проекта. Тъй като всички покани за представяне на предложения по „Хоризонт 2020“ са приключени в края на 2020 г., НВОД на членовете от частния сектор понастоящем са ограничени до сегашното ниво на техните правни задължения. Към края на 2022 г. това представлява 54 % от планираното целево ниво в годишните работни програми на съвместното предприятие. Въпреки че съвместното предприятие може да постигне общата цел за непаричните вноски от членовете от частния сектор (НВОД и НВДД), то няма да постигне очакваната цел за техните непарични вноски за оперативни дейности.

2.16. По отношение на съвместно предприятие EuroHPC, в края на 2022 г. членовете от частния сектор са предоставили непарични вноски в размер на 11 млн. евро (или 2,6 %) за проектите по програма „Хоризонт 2020“, което е значително под минималната цел от 420 млн. евро, която трябва да бъде достигната от тях до края на програмата. ЕСП установи, че настоящите механизми на съвместното предприятие за финансиране на дейности по „Хоризонт 2020“, свързани с безвъзмездна финансова помощ, позволяват на членовете от частния сектор да предоставят непарични вноски за един вид проекти (за иновационни проекти, с ограничение до 30 % от разходите по проекта). Поради това механизмите за финансиране на съвместното предприятие не са успели да привлекат непарични вноски от членовете от частния сектор в целевия размер, определен в учредителния регламент на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“. В рамките на програмите по МФР за периода 2021—2027 г. минималното целево ниво за вноските на членовете от частния сектор е нараснало на 900 млн. евро. Тъй като обаче механизмите на съвместното предприятие за отпускане на безвъзмездна финансова помощ продължават да бъдат същите, съществува голям риск то да не постигне целевото ниво за вноските от членовете от частния сектор, определено в новия му учредителен регламент.

2.17. При съвместните предприятия СВЕ и EuroHPC значителното намаление на непаричните вноски от членовете от частния сектор за оперативни дейности поражда риск за цялостното изпълнение на техните съответни дейности от програма „Хоризонт 2020“.

Действие 2

За да постигнат целевите нива за вноските от членовете от частния сектор по МФР за 2021—2027 г., съвместните предприятия СВЕ и EuroHPC, въз основа на стратегически план за изпълнение на програмата, следва ежегодно да проверяват събраните от отделните членове вноски.

Няма достатъчно данни за вноските на членовете на програмно равнище

2.18. Съществуват значителни различия в размера на вноските за научноизследователските програми на съвместните предприятия за отделните категории членове (ЕС, членове от частния сектор, участващи държави) в отчетите на съвместните предприятия (вж. [таблица 2.1](#)). Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС за СП се валидират и признават при извършването на плащане в началото на изпълнението на проектите. Непаричните и паричните вноски на другите членове обаче (членовете от частния сектор, участващите държави) се признават в отчетите едва след валидиране на разходите, извършени и декларирани за изпълнените проекти. Одиторите считат, че разликата между признатия размер на паричните вноски на ЕС, от една страна, и непаричните и паричните вноски на другите членове, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместните предприятия за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината (вж. [таблица 2.2](#)).

2.19. В [таблица 2.2](#) са представени правните задължения на членовете на СП като стойност на сключените споразумения и договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт 2020“. При по-голямата част от съвместните предприятия членовете от частния сектор са поели непарични задължения в размер, равен на или по-голям от вноските на ЕС в края на изпълнението на програмата. При СВЕ и EuroHPC обаче сключените споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ не задължават членовете от частния сектор да предоставят непарични вноски в размера на паричните вноски от ЕС, нито гарантират, че членовете от частния сектор ще достигнат минималната цел за вноските в края на изпълнението на програмата (вж. също точки [2.15](#) до [2.17](#)).

Таблица 2.2 — МФР за периода 2014—2020 г.: Вноски на членовете, поети като задължение за оперативни разходи (в млн. евро)

Вноски на членовете за оперативни разходи (съгласно учредителния регламент на СП и правни решения)			Подписани договори и споразумения за безвъзмездна финансова помощ (към 31.12.2022 г.)						
Максимална парична вноска на ЕС	Минимални НВОД и парични вноски на други членове (1)	Общо	СП по програма „Хоризонт 2020“	Поети задължения за съфинансиран е от ЕС	%	НВОД и парични вноски (за които са поети задължения) на други членове (1)	%	Общо	Степен на изпълнение на програмата
555,8	747,0	1 302,8	SESAR	555,8	100 %	744,5	100 %	1 300,3	100 %
1 716,0	1 189,6	2 905,6	„Чисто небе 2“ — „Чисто въздухоплаване“	1 716,0	100 %	968,3	81 %	2 684,3	92 %
1 595,4	1 595,4	3 190,8	IMI 2 — IHI	1 452,1	91 %	1 499,4	94 %	2 951,5	93 %
646,0	76,0	722,0	FCH 2 — „Чист водород“	646,0	100 %	190,5	251 %	836,5	116 %
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL — KDT	1 169,7	100 %	2 685,2	96 %	3 854,9	97 %
815,8	475,3	1 291,1	BBI — CBE (2)	815,8	100 %	258,4	54 %	1 074,2	83 %
384,5	336,5	721,0	S2R — EU-RAIL	384,5	100 %	320,7	95 %	705,2	98 %
526,0	896,0	1 422,0	EuroHPC (3)	525,6	100 %	458,3	51 %	983,9	69 %
7 409,2	8 103,3	15 512,5	Общо	7 265,5	98 %	7 125,3	88 %	14 390,8	93 %

(1) В т.ч. НВОД и парични вноски от участващи държави (KDT, EuroHPC) и международни организации (SESAR).

(2) Целеви нива за вноските на НВОД съгласно договореното в годишните работни планове на СП плюс намалени оперативни парични вноски.

(3) Участващите държави финансират частта, която не се покрива от ЕС, а партньорите от частния сектор участват само в допълнение към максималните допустими разходи за действията с безвъзмездна помощ.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП.

Действие 3

С цел постигане на по-голяма прозрачност всички съвместни предприятия трябва да оповестяват в своите годишни отчети съответните данни относно вноските на техните членове на програмно равнище. За всяка програма, по която извършват дейности, съвместните предприятия следва да представят цялата съответна информация, по категории членове до края на годината, включително законоустановените целеви нива за вноските, определени за съответната програма, размера на получените вноски и размера на правните задължения.

Степента на изпълнение на оперативния бюджет на съвместните предприятия за 2022 г. е значително по-ниска, отколкото в предишни години

2.20. По-голямата част от разходния бюджет на съвместните предприятия представлява плащания на безвъзмездна финансова помощ към бенефициентите (оперативен бюджет). При съвместните предприятия SESAR, „Чисто въздухоплаване“, „Чист водород“, KDT, CBE и EU-Rail се наблюдава спад в изпълнението на оперативния им бюджет, който се дължи на проблемите с нарастващите цени и с доставките, които бенефициентите са изпитали след пандемията от COVID-19 и руската военна агресия в Украйна. При съвместно предприятие EuroHPC ниското равнище на изпълнение (24 %) е

се дължи главно на забавянния поради продължителния процес на придобиване на суперкомпютрите. Ето защо тези съвместни предприятия са удължили периода на изпълнение на по-голямата част от текущите дейности по „Хоризонт 2020“ до 2023 г. или по-късно.

2.21. При съвместно предприятие F4E ниското равнище на изпълнение на бюджетните кредити (72 %) е резултат от забавянето на неговите оперативни дейности и тези на ITER-Ю, главно поради последиците от кризата от COVID-19, военната агресия в Украйна и неотдавнашните проблеми с техническото проектиране, свързани с настоящия етап на сглобяване на проекта ITER.

МСП и новите бенефициенти са по-податливи на грешки при разходите за персонал

2.22. Както и през предходните години, извършените през 2022 г. одити на плащанията на безвъзмездна финансова помощ при бенефициентите потвърдиха наличието на системни грешки, свързани главно с разходи за персонала и за оборудване. Рискът от грешки се е увеличил поради това, че методът за изчисляване на разходите за персонал в някои отношения се е усложнил при програма „Хоризонт 2020“ (като например методът за изчисляване на допълнителното възнаграждение). При одитираните плащания на безвъзмездна финансова помощ от 2022 г. основните източници на грешки, които установихме, са следните:

- неправилно изчисляване на часовите ставки и използване на данни за планираните разходи за единичните разходи;
- включването на часове, отработени извън отчетния период или през периоди на отпуск;
- деклариране на допълнително възнаграждение над годишния праг от 8 000 евро;
- неправилно деклариране на разходи за услуги за персонала като преки разходи за персонал; и
- деклариране на недопустими разходи за оборудване.

EuroHPC няма да достигне определената си цел за наемане на служители

2.23. Целта за наемане на служители в EuroHPC в рамките на МФР за периода 2021—2027 г. е определена в законодателните финансови обосновки, включени в предложението на Комисията за нов учредителен регламент¹². За изпълнението на около 7 млрд. евро по МФР за периода 2021—2027 г. съвместно предприятие EuroHPC е получило допълнителни щатни бройки за 39 служители, които трябва да бъдат наети до 2023 г. Съвместното предприятие е назначило осем служители до края на 2022 г. и 20 служители до средата на 2023 г. Поради това то не е изпълнило целта си за 2022 г. за назначаване на служители и все още изостава по отношение на целта за набиране на 39 нови служители до края на 2023 г.

Продължаваща нестабилност на висшето ръководство на съвместно предприятие F4E

2.24. Ситуацията при висшето ръководство на съвместно предприятие F4E е претърпяла значителна промяна в края на 2022 г. Напускането на директора през юни 2022 г. и назначаването на ръководителя на отдела за широкообхватен подход на F4E като генерален директор на ITER-IO през септември 2022 г. са довели до промени в четири от седемте висши ръководни поста на съвместното предприятие. Тази ситуация поражда риск за доброто управление и непрекъснатостта на работа на съвместното предприятие в момент, когато ще са необходими опитни висши ръководни кадри за изпълнението на новите базови стойности за ITER, които имат значително въздействие върху дейността на СП.

Налице са слабости при управлението на договорите в съвместно предприятие F4E

2.25. Съвместно предприятие F4E е сключило сложни многогодишни договори, за да изпълни задълженията си за доставка по проекта ITER. Затова наличието на стабилно управление на договорите е от решаващо значение. През 2013 г. съвместно предприятие F4E е подписало договор на стойност 500 млн. евро за проектиране, оборудване и инсталиране на сградите за ядрени и неядрени нужди на ITER (т.нар. ядрени и неядрени сгради). През декември 2020 г. съвместно предприятие F4E и ITER-IO, в отговор на опасения и недоволство от напредъка и ефективността на изпълнителя, свързани с все още незавършената работа по неядрените сгради, са извършили оценка, с помощта на външни правни експерти, на потенциалните последици от алтернативни стратегии за възлагане на обществени поръчки, като напр. повторното възлагане на

¹² COM(2020) 569 final.

услуги за оборудване или прехвърляне на оставащата работа на други изпълнители. През февруари 2021 г. изпълнителят е подал искане за възстановяване на разходи на обща стойност 150 млн. евро за услуги за дизайн и оборудване, последвано през септември 2021 г. от още едно искане за 30 млн. евро за оставащата работа по неядрените сгради. Въз основа на анализ на риска и обратната информация от правни експерти директорът на съвместното предприятие се е договорил с изпълнителя само за първото искане за сума в размер на 75 млн. евро, а изпълнителят е подал жалба за неизплатената втора заявка.

2.26. Извършеният от ЕСП анализ на документите по изпълнението на договора разкри слабости в управлението на договора от страна на съвместното предприятие. По-специално това, че СП не е могло да уведоми за съществено неспазване на правилата от изпълнителя при програмирането, е довело до различия в тълкуването и несъгласия между страните относно обхвата на работата, сроковете и изискванията по проекта. Освен това експертите заключават, че поради формулировката на съответните разпоредби в договора съвместното предприятие не е могло да прекрати едностранно договора, за да извърши само изключените от обхвата строителни дейности или да възложи тяхното изпълнение на друг изпълнител. Поради липсата на документация по проекта СП не могло да определи ясно задълженията на изпълнителя. Тези слабости са попречили сериозно на изпълнителя да постигне целите си и ако не бъдат отстранени, могат да засегнат и други оперативни дейности на съвместното предприятие, като се имат предвид значителните изменения на текущите сложни договори, които може да са необходими в резултат на новите базови стойности за проекта ITER.

Съвместните предприятия са предприели в значителна степен действия по констатациите на ЕСП от предходни години

2.27. В повечето случаи съвместните предприятия са предприели корективни действия във връзка с констатациите и оценките от предишни специфични годишни доклади на ЕСП. Подробности за тях могат да се видят в приложението към глава 3.

2.28. В *каре 2.1* са обяснени различните етапи на изпълнение на последващите действия, разглеждани в настоящия доклад, с примери за често срещани ситуации, за които те се отнасят.

Каре 2.1

Пояснение на терминологията относно етапите на изпълнение на констатациите на ЕСП, използвана в настоящия доклад

Приключени: Налице са доказателства, че съвместното предприятие или друга организация са предприели корективни действия във връзка с констатацията, или констатацията вече не е приложима. Например срокът на договора, който е довел до формулирането ѝ, е изтекъл, или поради настъпила промяна в обстоятелствата разходите за предприемане на мерки биха надвишили ползите от корективните действия.

Неприключени: Не са предприети корективни действия във връзка с констатацията или има данни, че такива са предприети, но процесът все още не е изцяло завършен.

2.29. На *фигура 2.2* е показано, че от 28-те констатации и оценки, по които не са предприети достатъчно действия в края на 2021 г., 13 (или 46 %) от тях са приключени през 2022 г., понеже съвместните предприятия са предприели корективни действия. Петнадесет от констатациите и оценките (54 %) все още не са приключени към края на 2022 г.

Фигура 2.2 — Действия на съвместните предприятия във връзка с констатации и оценки от предходни години



Бележка: По отношение на SESAR, IHI и „Чист водород“ всички предходни констатации и оценки са приключени в резултат на предприетите от съвместните предприятия корективни действия през 2022 г.

Източник: ЕСП.

Рамката за основан на риска контрол, прилагана от съвместните предприятия при изпълнението на безвъзмездната финансова помощ, все още не е разработена достатъчно добре

Методология на извършения от ЕСП хоризонтален преглед

2.30. През 2022 г. ЕСП разгледа рамката за основан на риска контрол, прилагана в процеса на управление на безвъзмездната финансова помощ от съвместните предприятия, които извършват дейности в рамките на програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“. Анализът обхваща изпълнението на стратегията за предварителен и последващ контрол за програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“. ЕСП използва резултатите, за да направи заключения относно слабостите и свързаните с тях рискове, които съвместните предприятия следва да вземат предвид при адаптирането на вътрешния контрол при проектите с безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт Европа“.

2.31. Анализът се основава на данни от докладите на Комисията за системата за електронно отпускане на безвъзмездна финансова помощ (COMPASS), докладите на Службата за вътрешен одит (СВО) на Комисията за отделните съвместни предприятия относно процедурата за изпълнение на безвъзмездната финансова помощ по „Хоризонт 2020“ (вкл. проследяването на изпълнението на съответните препоръки на СВО), както и от вътрешните насоки на съвместните предприятия за отговорните за проекта служители и финансовите отговорници. В допълнение бяха проведени събеседвания със служителите, участващи в оперативния и финансовия мониторинг на проекта и във вътрешния контрол в съвместните предприятия, както и анализ на допълнителните документи, предоставени от СП.

При половината от съвместните предприятия липсва структуриран, основан на риска подход към предварителния контрол във връзка с безвъзмездната финансова помощ по „Хоризонт 2020“

2.32. Съгласно член 21 от финансовите правила на СП, целта на предварителния контрол е да предотвратява грешки и нередности преди разрешаването на операциите и да намали риска от непостигане на целите. Всяка операция се подлага най-малко на предварителен контрол във връзка с нейните оперативни и финансови аспекти въз основа на многогодишна стратегия за контрол, при която се отчита рискът. Обхватът на предварителния контрол, от гледна точка на честотата и интензивността, се определя от отговорния разпоредител с бюджетни кредити, който взема предвид резултатите от предходни проверки, съображения като риск и разходна ефективност, въз основа на проведен от него анализ на риска. В случай на съмнение разпоредителят с бюджетни кредити, който отговаря за валидирането на съответните операции, изисква допълнителна информация или извършва проверки на място, за да получи разумна увереност, като част от предварителния контрол.

2.33. През 2018 г. Общият център за изпълнение (ОЦИ) на ГД „Научни изследвания и иновации“ е изготвил [насоки относно предварителните проверки по „Хоризонт 2020“](#). Основните принципи са следните: i) проверките следва да предоставят достатъчна увереност относно законосъобразността и редовността въз основа на наличната към момента информация; ii) при проверките следва да се търси балансирано съотношение между намаляването на административната тежест и упражняването на ефективен финансов контрол; iii) проверките трябва да се извършват въз основа на риска и да са икономически ефективни; и iv) бенефициентите следва да бъдат третирани равнопоставено.

2.34. Според насоките съвместните предприятия следва да използват комбинация от предварително определени прости и лесни за изпълнение стандартни проверки и допълнителни проверки, които се прилагат само при необходимост въз основа на анализ на риска. Стандартният контрол следва да се допълва с основан на риска контрол, с който може да се обоснове изискването от бенефициентите на допълнителна информация и доказателства по конкретни въпроси. Рисковите фактори могат да се отнасят и до присъщия риск за вида или обхвата на научноизследователския проект, опита на координатора на проекта, размера на приноса от ЕС, продължителността на проекта, броя на проектните партньори от консорциума, участието на трети страни, сътрудничеството с координатора по време на етапа на подготовка на споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, финансовата жизнеспособност на бенефициентите, случаите в системата за ранно откриване и отстраняване, резултатите от последващ контрол, случаите на предполагаеми измами и случаите, отнесени до ОЛАФ, статута на нов член или на МСП, окончателни плащания.

2.35. Основаният на риска контрол се подпомага от модула за управление на риска в системата COMPASS, който прави преглед на някои рискови фактори, свързани с проектите и техните бенефициенти, като например системата за ранно откриване и отстраняване, резултатите от последващите одити, броят на участията в „Хоризонт 2020“ и статутът на МСП. Допълнителни рискови фактори, свързани с проекта, могат да бъдат извлечени директно от COMPASS (например продължителност на проекта, принос на ЕС и брой на партньорите по проекта в консорциума).

2.36. ОЦИ също така е разработил документ с насоки, озаглавен „**Базови изисквания и принципи на общата стратегия за мониторинг на проектите**“. В него са изложени основните принципи, с помощта на които органите за изпълнение (като СП) могат да адаптират мониторинга на проектите въз основа на надеждна методология за оценка на риска за всеки проект. По-конкретно в насоките се подчертава, че редица общи фактори, като например размерът на приноса на ЕС и броят на участниците или продължителността на проекта, определят сложността на проекта и вероятността при него да възникнат проблеми. Освен това оценката на нивото на мониторинг следва да зависи и от резултата от оценката на риска конкретно за всеки проект, която трябва да се извърши на етапа на изготвяне на споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ или на всеки етап от изпълнението на проекта.

2.37. В края на 2022 г. само четири от общо осем съвместни предприятия („Чисто въздухоплаване“, „Чист водород“, INI и CBE) са разработили и приложили цялостен основан на риска подход към предварителния контрол в съответствие с насоките на ОЦИ, при който се вземат предвид специфичните за СП рискови обстоятелства. За целта всяко от тези съвместни предприятия е определило най-подходящите критерии за риск и въз основа на тях е разработило основан на риска подход за мониторинг. Този подход им е позволил да оценят нивото на риска за всеки проект и бенефициент по време на основните етапи от изпълнението на проектите, като например изготвяне на споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, изменение на това споразумение, докладване и плащане. В тази връзка съвместните предприятия са изготвили и вътрешни насоки относно своя основан на риска подход, обучавали са и са насочвали служителите как да ги прилагат правилно и последователно.

2.38. По отношение на SESAR, въз основа на преглед на вътрешната документация и събеседвания със служителите ЕСП установи, че в края на 2022 г. подходът на съвместното предприятие за мониторинг на риска е насочен само към бенефициентите, за които е проведен последващ одит, предимно получателите на най-много средства. По тази причина потенциално рисковите бенефициенти, които не са били обект на последващ одит, както и новите участници, са били изключени от оценката на риска. Освен това съвместното предприятие не е оценило риска на нивото на проектите.

Действие 4

SESAR следва да подобри своя подход към предварителния контрол, основан на мониторинг на риска, за да открива потенциално рисковите бенефициенти, които понастоящем не са включени в популацията (като например бенефициентите, които никога не са били обект на последващ одит, и новите участници), и рисковите проекти.

2.39. Въпреки че съвместно предприятие KDT е извършило основан на риска мониторинг на проектите в съответствие с базовия контрол на Комисията, както и оценка на риска за МСП и новите участници, то все още не е разработило вътрешни насоки за консолидиране на процесите. При KDT рискът от грешки при плащанията на безвъзмездна финансова помощ е бил по-малък поради факта, че участващите държави са извършили подробни предварителни проверки на допустимостта на разходите по проектите, докладвани за съфинансиране от държавите членки, за бенефициентите, извършващи дейност в съответните държави. Участващите държави са сътрудничили тясно със съвместно предприятие KDT и са го уведомявали своевременно за установените сериозни грешки, нередности и регистрирани фалити. За разлика от други съвместни предприятия, прагът от 90 % за авансово финансиране е бил приложен на ниво бенефициент, а за всички промени в разходния бюджет при членовете на консорциумите се е изисквало изменение на споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ. KDT е проверило изпълнението на тези конкретни критерии извън COMPASS и служителите по проекта са извършили стандартизирани ръчни проверки на таблици в Excel.

2.40. Въпреки че съвместните предприятия EU-Rail и EuroHPC са извършили ad-hoc основани на риска предварителни проверки на рискови проекти, те все още не са приложили структуриран, основан на риска подход към предварителните проверки в края на 2022 г. По-специално тези съвместни предприятия не са съгласували предварителния контрол с високорисковите фактори, установени чрез целеви оценки на риска. Те също така не са разработили вътрешни практически насоки за извършването на основан на риска мониторинг, нито указания за използването от служителите на модула за управление на риска, който съществува в системата COMPASS.

2.41. Ето защо тези две съвместни предприятия не са осигурили пълна и хармонизирана оценка на риска по проектите и по бенефициентите им. Това означава, че неефикасният и/или неефективният предварителен контрол може да увеличи риска от съфинансиране на недопустими разходи, непостигане на целите, забавяния или дори неуспех на проектите.

Действие 5

EU-Rail и EuroHPC следва да прилагат структуриран, основан на риска подход към предварителните проверки, обхващащи съответните рискове, свързани с проектите и бенефициентите.

Освен това EU-Rail, EuroHPC и KDT следва да разработят вътрешни практически насоки за извършването на основан на риска мониторинг на равнището на проектите и бенефициентите и за използването от служителите на модула за управление на риска, който съществува в системата COMPASS.

При по-голямата част от съвместните предприятия се наблюдават слабости при използването на инструмента за засилен мониторинг

2.42. Съгласно раздел 3.2.2 за засиления мониторинг в [насоките на ОЦИ за предварителните проверки по „Хоризонт 2020“](#), инструментът за засилен мониторинг се използва от служителите, които работят с безвъзмездна финансова помощ (отговорници по проекти, финансови служители и служители по правните въпроси), за извършването на оценка на риска на ниво проект или бенефициент. Той им позволява по всяко време от изпълнението на даден проект да регистрират откритите сериозни рискове и да проследяват съответните действия за мониторинг и намаляване на риска. Целта на този инструмент е да допринесе за насочването на предварителния контрол към най-значимите рискове, открити за даден проект или бенефициент.

2.43. Инструментът е включен в модула за управление на риска на системата за електронно отпускане на безвъзмездна финансова помощ (COMPASS). За целите на структурирано и последователно използване инструментът предлага предварително зададени категории за мониторинг, като например значителен риск за изпълнението; проблеми, свързани с оперативния капацитет; сериозен риск от етично естество; съмнение за нередност/измама; официални сериозни одитни констатации; рискове, установени по време на предварителен контрол. Служителите трябва ясно да посочат какви контролни действия възнамеряват да извършат във връзка с установения риск, като например искане за конкретни подкрепящи документи, целеви технически преглед на част от работата по проекта с участието на експерти, а при критичен проблем — технически преглед и финансов одит на целия проект.

2.44. За да използват инструмента по ефективен и ефикасен начин, служителите следва да определят подходящ и постижим срок (краен срок) за целево приключване на действието за засилен мониторинг. При изтичане на определения срок и ако рискът продължава да съществува и е необходимо допълнително наблюдение, служителят

трябва да постави отново обозначението за засилен мониторинг, да определи нов краен срок и да актуализира планираното действие за мониторинг, както е необходимо.

2.45. Подробният анализ от ЕСП на извадка от случаи на засилен мониторинг от страна на съвместните предприятия разкри няколко слабости, които са ограничили ефективността и ефикасността на мониторинга:

- Не са определени конкретни контролни действия във връзка с установените рискове и не е определен краен срок за тяхното изпълнение (EuroHPC, KDT, EU-Rail).
- След изтичане на определения краен срок обозначението за засилен мониторинг не е било подновено, нито премахнато. Освен това нивото на риска не е било потвърдено от служителя след изпълнението на контролните действия („Чисто въздухоплаване“, SESAR и KDT).

Действие 6

СП „Чисто въздухоплаване“, SESAR, KDT, EU-Rail и EuroHPC трябва да следят за това всички действия за засилен мониторинг да са придружени от конкретни контролни действия, насочени към установените рискове, и да се проследяват в рамките на определения срок.

Повечето съвместни предприятия все още не са разработили основан на риска подход за последващите одити при плащанията на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“

2.46. В раздел 4.2.1 относно основания на риска подбор в стратегията на Комисията за последващите одити в рамките на програма „Хоризонт 2020“ се отбелязва, че неговата цел при последващите одити е насочването към областите в бюджета на изпълнителите, в които коригирането на установените грешки може да постигне най-ефективен резултат (бенефициенти, получаващи най-много средства, участници с най-големите вноски, бенефициенти с най-голям риск). Основаният на риска подбор обаче също така трябва да увеличи максимално ефекта на изчистване (вж. [каре 2.2](#)), като коригира систематичните грешки на бенефициентите, получаващи най-много средства. Под „насочване към области с конкретни рискове“ се има предвид насочването към области, в които процентът грешки може да надхвърля представителния процент грешки¹³.

¹³ Раздел 4.2.1 Основан на риска подбор.

2.47. Събеседванията на ЕСП със служители на СП, резултатите от предишни последващи одити и опитът на ЕСП с преките тестове по същество на плащанията на безвъзмездна финансова помощ потвърдиха, че следните критерии за специфични рискове могат да открият бенефициентите и проектите с повишен риск от грешки и съответно с потенциално висок ефект на изчистване (вж. [капе 2.2](#)):

- Бенефициенти, получатели на най-много средства, по кумулативен размер на безвъзмездната помощ;
- Бенефициенти със статут на нови членове или МСП;
- Бенефициенти с висок процент грешки при предишни одити, за които не са предприети действия за проследяване;
- Бенефициенти, които са силно зависими от фондовете на ЕС;
- Бенефициенти от държави извън ЕС, които имат малък или никакъв опит с процедурите на ЕС за деклариране на разходи, свързани с безвъзмездна финансова помощ от ЕС;
- Ниско ниво на мониторинг, определено от СП за проект с висока сложност;
- Проекти и бенефициенти, използващи във висока степен възлагане на подизпълнители и/или възлагане на външни изпълнители като трети страни; и
- Бенефициенти с голям финансов принос от ЕС без сертификат от независимо одитно дружество.

Каре 2.2

Ефект на изчистване

Съгласно стратегията на Комисията за последващите одити в рамките на програма „Хоризонт 2020“ е необходимо да се изчисли процентът остатъчни грешки, който отразява потенциалния ефект на коригирането от одитираните бенефициенти на:

- всички грешки, открити в плащанията на безвъзмездна финансова помощ при последващи одити, плюс
- систематичните грешки в непроверените плащания (т.нар. „разширяване“).

процента грешки, установен в отделната за всяко СП представителна извадка на последващи одити на Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“. Процентът остатъчни грешки показва колко грешки са продължават да засягат подлежащата на одит популация след като бенефициентите въведат корекциите, свързани с констатациите от последващите одити.

При бенефициентите, получаващи най-много средства, ефектът на изчистване е най-голям. Въпреки че за разходите по „Хоризонт 2020“ процентът грешки в тази част от популацията от бенефициенти не е особено висок, на бенефициентите, получаващи най-много средства, се падат над 50 % от разходите по „Хоризонт 2020“. МСП и новите участници продължават да представляват значителен източник на грешки. Тъй като обаче отделните суми, заявени от тези бенефициенти, са относително ниски, ефектът от изчистването на корекциите при тази група бенефициенти е ограничен.

2.48. За да бъде предоставена достатъчна увереност за процедурата на съвместните предприятия по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета, в стратегията на Комисията за последващите одити в рамките на програма „Хоризонт 2020“ се изисква Общата служба за одит да направи отделна представителна извадка (на случаен принцип) за всяко СП (извадка от второ равнище). Тези извадки са в допълнение към общата извадка (на случаен принцип, или извадка от първо равнище) за разходите по програма „Хоризонт 2020“ като цяло. Освен това, ако проверките от първите две равнища не са достатъчни за СП, в член 10 от техните споразумения за делегиране се предвижда ОСО да изпълнява допълнителни последващи одити, основани на риска, по искане и за сметка на съответното съвместно предприятие (извадка от трето равнище).

2.49. Всички съвместни предприятия, с изключение на СВЕ, „Чист водород“ и INI, са разчитали изключително на представителни извадки (на случаен принцип). Ето защо те не са въвели основан на риска подход към последващите одити, а са допълнили своите представителни последващи одити с *ad hoc* искания за основани на риска последващи одити или са извършили свои последващи одити в избраната специфична област на риск (през 2022 г. например СП „Чисто въздухоплаване“ е избрало декларации за значителни разходи, потенциално повлияни от кризата поради COVID-19).

2.50. Съвместните предприятия СВЕ, „Чист водород“ и ІНІ са разработили основан на риска подход към последващите одити, за да намалят своя процент грешки чрез засилването на ефекта на изчистване при техните последващи одити.

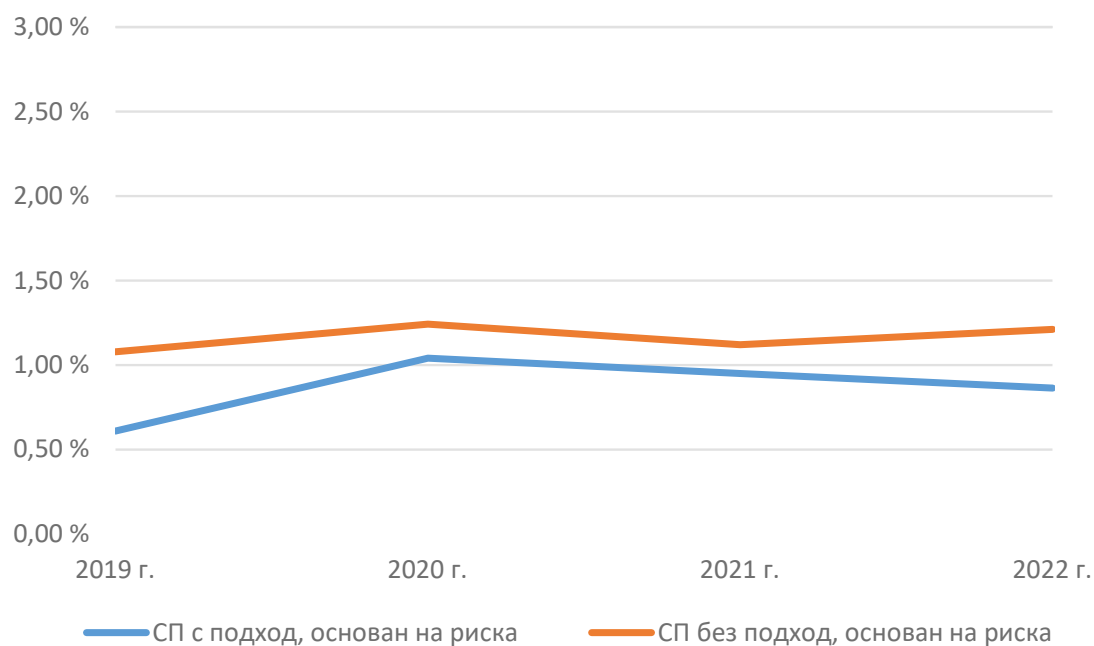
2.51. За да се увеличи ефектът на изчистване, те са разгледали, наред с другото, следните фактори за идентифициране на рискови бенефициенти и проекти:

- Рискови профили на бенефициентите, утвърдени в миналото (като например неодитираните досега бенефициенти, получаващи най-много средства от ЕС, новите участници, МСП, бенефициентите с предишни одитни констатации, бенефициентите от държави извън ЕС); и
- Обратна информация от оперативните звена (като например информация за проекти с рискови средства от безвъзмездна финансова помощ, но с ниско ниво на мониторинг, бенефициенти с висока степен на зависимост от фондовете на ЕС, бенефициенти или проекти с обозначение за засилен мониторинг, бенефициенти с големи суми несертифициран принос от ЕС и др.).

2.52. В доклада на ОСО, представящ преглед на грешките, установени след извършването на основани на риска последващи одити на плащания на безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“, се посочва, че само при СП „Чист водород“ и СП ІНІ извадката като цяло е била по-добре насочена в сравнение със съвместните предприятия, които са поискали основани на риска последващи одити на *ad hoc* основа. Обяснението за това е, че и двете съвместни предприятия са извършили добре разработени проучвания, за да открият бенефициентите, при които вероятността от грешки е най-голяма.

2.53. На [фигура 2.3](#) е показана промяната в процентите остатъчни грешки след последващи одити на съвместните предприятия през периода 2019—2022 г. Става ясно, че съвместните предприятия с добре разработен, основан на риска подход към последващите одити („Чист водород“ и ІНІ) са отчели процент остатъчни грешки, по-нисък от средния процент при съвместните предприятия без такъв подход, поради систематичното откриване и проверка на най-рисковите бенефициенти.

Фигура 2.3 — Промяна на средния процент остатъчни грешки при последващи одити през периода 2019—2022 г.



Източник: ЕСП въз основа на данни от годишните отчети за дейността на съвместните предприятия за периода 2019—2022 г.

В рамките на програма „Хоризонт Европа“ е нараснало значението на това съвместните предприятия да прилагат специфичен, основан на риска подход към управлението на безвъзмездна финансова помощ

2.54. С програма „Хоризонт Европа“ се въвеждат няколко важни промени в рамката за вътрешен контрол. Например в своята [разяснителна бележка относно стратегията за контрол на програма „Хоризонт Европа“](#) Комисията посочва, че ОСО ще извършва само последващ одит на представителна извадка от разходи по цялата програма и ще прекрати извършването на специфични представителни последващи одити по отношение на конкретни заинтересовани страни по „Хоризонт Европа“, каквито са например съвместните предприятия. Съвместните предприятия ще могат да изискват основани на риска последващи одити на своите бенефициенти и проекти само ако те са ясно определени като високорискови.

2.55. Освен това структурата на бенефициентите и/или проектите на някои съвместни предприятия (SESAR, „Чисто въздухоплаване“, IHI, EuroHPC) се променя значително в рамките на програма „Хоризонт Европа“ — например увеличава се броят на МСП, нови участници и по-големи консорциуми, и се въвежда изискването за използване само на открити процедури за представяне на предложения за дейности по „Хоризонт

Европа“. В резултат на това рисковите фактори, установени в предходните програми, може вече да не са актуални и да възникнат нови фактори.

2.56. Тези промени показват колко важно е съвместните предприятия да прилагат или адаптират своя специфичен основан на риска подход към управлението на безвъзмездната финансова помощ. През 2022 г. само СП „Чист водород“ е разработило такъв подход (вж. [каре 2.3](#)).

Каре 2.3

Основан на риска подход на СП „Чист водород“ към управлението на безвъзмездната финансова помощ

СП „Чист водород“ е разработило специално адаптиран основан на риска подход за засилване на увереността, получена от предварителните проверки и последващия одит:

В началото на 2022 г. СП е извършило анализ на цялата популация от бенефициенти на средства по „Хоризонт 2020“ и е обозначило с предупредителен символ бенефициентите с най-голям риск, подходящи за последващ одит въз основа на риска. Най-рисковите бенефициенти са били тези, които получават най-много средства, с финансов принос от съвместното предприятие над 1 млн. евро за всички проекти по „Хоризонт 2020“, изпълнявани от съвместното предприятие, за които досега не е извършван последващ одит и които са имали рисков профил като МСП или нов член.

Останалата част от бенефициентите, получаващи най-много средства, са приканени да попълнят кратък въпросник за самооценка, насочен към най-често срещаните грешки, откривани от последващи одити в миналото, като например сложност на избраните варианти за разходите за персонала, значително възлагане на задачи на подизпълнители, закупуване на активи, вътрешни доставки, начин на докладване на разходите и действия в отговор на констатациите от предходните последващи одити.

Въз основа на техните отговори съвместното предприятие е открило бенефициентите, получаващи най-много средства, при които има висок риск при предварителния контрол. То е провело финансови уебинари с тях, разясняващи основните характеристики на правилно попълнената декларация за разходите със значителни разходни позиции.

Резултатите от уебинарите са използвани от отговорниците по проекта и финансовите служители на съвместното предприятие за подобряване на ефективността на неговите предварителни проверки на очакваните декларации за разходите от тези бенефициенти (етап на плащане).

2.57. Ефективността на основания на риска подход към управлението на безвъзмездната финансова помощ може да се намали от съществуващите технически ограничения. Системата за електронно отпускане на безвъзмездна финансова помощ (COMPASS) все още не извършва изпращането на ценна автоматична обратна информация от резултатите от последващите одити (както и предложения за целеви предварителни проверки) до участниците в предварителния одит за извършването на оценка на риска.

Действие 7

В рамките на „Хоризонт Европа“ всички съвместни предприятия следва да прилагат основан на риска подход към управлението на безвъзмездна финансова помощ, който обхваща основните етапи на управление на помощта — от подготовка на споразумението за отпускане на безвъзмездната финансова помощ до извършване на плащането. В този контекст СП следва по-специално да следят за това, че:

- а) потенциално рисковите бенефициенти и проекти преминават през засилен предварителен контрол или последващи одити; и
- б) важните резултати от последващите одити се вземат надлежно предвид при оценката на риска за предварителния контрол, който ще се извършва в бъдеще.

Други публикации на ЕСП във връзка със съвместните предприятия

2.58. Освен годишния доклад от одита на годишните отчети на съвместните предприятия Европейската сметна палата изготви през 2022 г. и 2023 г. и различни специални доклади и прегледи във връзка със съвместните предприятия (вж. [фигура 2.4](#)).

Фигура 2.4 — Други актуални публикации на ЕСП, свързани със съвместните предприятия или научните изследвания

Специален доклад 05/2022 на ЕСП

„Киберсигурност в институциите, органите и агенциите на ЕС — нивото на подготвеност като цяло не съответства на заплахите“

Сериозните инциденти в областта на киберсигурността са се увеличили повече от десет пъти между 2018 г. и 2021 г., тъй като работата от разстояние значително увеличава броя на потенциалните възможности за достъп за нападателите.

Обикновено сериозните инциденти са свързани с използването на нови методи и технологии, а разследването им и възстановяването след тях могат да отнемат седмици или месеци. Пример за това е кибератаката срещу Европейската агенция по лекарствата, при която настъпи изтичане и манипулиране на чувствителни данни по начин, целящ да подкопае доверието във ваксините.

Основното заключение на одиторите беше, че различните органи на ЕС имат различно ниво на зрялост в областта на киберсигурността и като цяло тяхната подготвеност не отговаря на мащаба на заплахите. Институциите и органите на ЕС нямат последователен подход към киберсигурността и не винаги прилагат ключови механизми за контрол и добри практики в областта на киберсигурността.

Въпреки че разликите в нивото на киберсигурност теоретично биха могли да бъдат обяснени с различните рискови профили и различните нива на чувствителност на данните, които институциите обработват, одиторите подчертават, че предвид силната взаимосвързаност на институциите на ЕС, слабостите в областта на киберсигурността при една от тях могат да изложат няколко други на заплахи.

Понастоящем в институциите и органите на ЕС не съществува правна рамка за информационна сигурност и киберсигурност.

Специален доклад 23/2022 на ЕСП

„Полезни взаимодействия между „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове“

В стратегията „Европа 2020“ Комисията подчертава ролята на научните изследвания и иновациите (НИИ) като основен двигател за социално-икономическия просперитет и екологичната устойчивост.

Двата основни фонда за подкрепа на научните изследвания и иновациите са „Хоризонт 2020“, с бюджет от 76,4 млрд. евро, и европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), по които са поети ангажменти за близо 41 млрд. евро за дейности в областта на научните изследвания и иновациите.

В този доклад се разглежда дали Комисията и съответните национални/регионални изпълнителни органи са предприели подходящи мерки за създаване на полезни взаимодействия между „Хоризонт 2020“ и европейските структурни и инвестиционни фондове.

ЕСП установи, че някои фактори, които са от съществено значение за създаването на полезни взаимодействия, все още не са взети предвид в пълна степен и използването им варира в зависимост от вида на взаимодействието. Сътрудничеството между заинтересованите страни, изпълняващи дейности за научни изследвания и иновации по двете програми, все още е ограничено. Липсата на интегрирана база данни за проектите по линия на ЕСИ фондовете, която да е оперативно съвместима с базата данни на „Хоризонт 2020“, е затруднила Комисията и националните/регионалните органи да определят и проучат възможните полезни взаимодействия. Освен това управляващите органи на европейските структурни и инвестиционни фондове не са изпълнили всички мерки за насърчаване на полезните взаимодействия, предвидени в стратегическите документи. Някои предложения за проекти, които са били оценени положително по „Хоризонт 2020“, но не са финансирани поради липса на ресурси, са получили знак за качество („Печат за високи постижения“), за да може по-лесно да им бъде предоставена подкрепа по ЕСИФ. От одитираните от ЕСП дейности по „Хоризонт 2020“ обаче само малък брой отличени дейности в крайна сметка са получили финансиране от ЕСИ фондовете.

ЕСП препоръчва на Комисията:

- да подобри сътрудничеството между заинтересованите страни в областта на научните изследвания и иновациите;
- да използва потенциала на базите данни за насърчаване на взаимодействията;
- да увеличи използването на взаимодействията надолу по веригата; и
- да подобри информационния поток за проектите по „Хоризонт 2020“, наградени с „Печат за високи постижения“.

Специален доклад 05/2023 на ЕСП

„Съчетание от разнородни елементи, което се нуждае от допълнително опростяване и по-голяма отчетност“

Целта на този одит е да предостави информация за финансовата среда на ЕС, която се определя като плеяда от фондове и инструменти, функциониращи паралелно с бюджета на ЕС. СП са посочени като инструмент, който е напълно интегриран в бюджета на ЕС.

С доклада си ЕСП цели да определи възможните варианти за опростяване и оптимизиране на финансовата среда на ЕС. Одиторите също така разглеждат причините за въвеждането на инструменти извън бюджета на ЕС и дали съществуващите механизми дават възможност за публичен контрол на финансирането.

Беше установено, че във финансовата среда на ЕС съществуват твърде много инструменти с различни правила за управление и източници на финансиране, както и с различен обхват на евентуалните задължения.

При част от тези инструменти не се извършва одит на изпълнението и липсва надзор от страна на Европейския парламент.

В доклада се отбелязва постигнатият напоследък напредък по консолидирането на някои инструменти. Потенциалът за опростяване обаче все още не е напълно разгърнат, особено по отношение на инструментите, предоставящи финансова помощ.

ЕСП препоръчва на Комисията:

- да оценява предложенията за нови инструменти и да информира Съвета;
- да публикува информация относно цялостната финансова среда на ЕС;
- да интегрира Модернизационния фонд в бюджета на ЕС; и
- да обедини съществуващите инструменти за финансова помощ.

Източник: Подробна информация относно докладите, препоръките и отговорите на одитираните организации могат да се намерят на уебсайта на ЕСП eca.europa.eu.

Отговори на съвместните предприятия във връзка с глава 2

КОНСТАТАЦИЯ 2.38

Важно е да се отбележи, че основната част от бюджета за „Хоризонт 2020“ на съвместното предприятие SESAR 3 беше изразходвана от бенефициерите, получаващи най-много средства (частноправните членове на съвместното предприятие), които изпълняваха предимно големи проекти по поканите за представяне на предложения в областта на промишлените изследвания, като всички те бяха предмет на последващ одит (понякога многократно) по време на предходните програми. Поради това СП SESAR счита, че оставащият риск, свързан с по-малките бенефициенти и новите участници (които не са били подложени на последващ одит), е доста нисък.

На последно място, тъй като броят на проектите по „Хоризонт 2020“ беше доста ограничен и те бяха изпълнявани предимно от познати бенефициери, преминали последващ одит, съвместното предприятие оценяваше общите рискове, свързани с програмата „Хоризонт 2020“, по-скоро от гледна точка на бенефициерите, получаващи най-много средства, отколкото на проектно ниво.

КОНСТАТАЦИЯ 2.40

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail JU) иска да подчертае, че рискът от грешки при плащанията на безвъзмездни средства по „Хоризонт 2020“ беше силно смекчен от използването на еднократни суми. По-специално, EU-Rail JU гарантира разумни еднократни суми, като използва финансови експерти по време на процедурите за оценка на поканите за представяне на предложения и внимателно проучи и договори всички елементи на разходите, оспорени от финансовите експерти по време на етапа на подготовка на споразумението за предоставяне на безвъзмездни средства, в съответствие с Решение C(2017) 7151 на Комисията от 27 октомври 2017 г. за разрешаване на използването на възстановяване въз основа на еднократна сума за допустимите разходи за действия по рамковата програма „Хоризонт 2020“.

Въпреки че EU-Rail JU е въвело процедури за предварително идентифициране на високорискови фактори за споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства по „Хоризонт 2020“, то признава, че тези процедури биха могли да бъдат по-добре съгласувани с насоките на Комисията относно предварителните проверки въз основа на риска.

КОНСТАТАЦИЯ 2.55

По програма „Хоризонт Европа“ СП SESAR 3 — с по-голям брой частноправни членове — организира открити покани за представяне на предложения. През 2023 г., когато бяха

приключени първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, СП SESAR 3 прие нов основан на риска подход към предварителните проверки и въведе нови, основани на риска инструменти, които оценяват рисковете на проектно равнище и за новите участници. Съвместното предприятие SESAR 3 ще предостави информация за тези дейности в годишния си доклад за дейността през 2023 г.

ДЕЙСТВИЕ 7

Съвместните предприятия са запознати със значителната промяна в рамката на Комисията за вътрешен контрол на безвъзмездните средства по „Хоризонт Европа“, според която съвместните предприятия вече не могат да създават свои собствени специфични представителни извадки и да изчисляват своите специфични представителни и остатъчни проценти на грешки. Следователно всички съвместни предприятия вече се подготвят за тази промяна, като определят своя общ подход за изпълнение на стратегията на Комисията за контрол на „Хоризонт Европа“, която ще включва следните елементи:

- Основани на риска предварителни проверки;
- Основани на риска последващи одити; и
- Докладване на годишните отчети за дейността относно най-значимите резултати от последващите одити (без да се посочват специфичните за СП проценти на грешки), откритите слабости на вътрешния контрол и ефекта от почистването.

Общият подход на съвместните предприятия за изпълнение (в процес на подготовка), който ще разгледа забележката на ЕСП и действие 7, ще се основава на нов модулен подход за процедура за достоверност, който е от значение в рамките на „Хоризонт Европа“.



ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Глава 3

Декларации за достоверност относно съвместните предприятия на ЕС

3.1. Информация в подкрепа на Декларациите за достоверност

Основание за изразяване на становище

3.1.1. Европейската сметна палата извърши своя одит в съответствие с международните одитни стандарти на Международната федерация на счетоводителите (IFAC) и етичните кодекси и международните стандарти на ИНТОСАЙ (МСВОИ). Отговорностите на ЕСП съгласно тези стандарти са описани подробно в раздела „Отговорност на одитора“ от настоящия доклад. Европейската сметна палата отговаря на условията за независимост и изпълнява етичните си задължения в съответствие с Етичния кодекс на професионалните счетоводители, публикуван от Съвета за международни етични стандарти на счетоводителите. Считаме, че събраните одитни данни са достатъчни и подходящи за обосноваване на нашето становище.

Отговорност на ръководството и лицата, натоварени с общо управление

3.1.2. В съответствие с членове 310—325 от ДФЕС и финансовите регламенти на съвместните предприятия, ръководството на всяко съвместно предприятие отговаря за изготвянето и представянето на отчетите въз основа на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор, както и за законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тях. Това включва разработване, въвеждане и поддържане на система за вътрешен контрол, необходима за изготвянето и представянето на финансовите отчети, с цел те да не съдържат съществени неточности, независимо дали същите произтичат от измами или от грешки. Ръководството също така отговаря за осигуряване на съответствие на дейностите, финансовите операции и отразената във финансовите отчети информация с приложимата нормативна уредба за органите, които ги управляват. Ръководството на всяко СП носи крайната отговорност по отношение на законосъобразността и редовността на операциите на СП, свързани с отчетите.

3.1.3. При изготвянето на отчетите ръководството следва да извърши оценка на способността на съвместното предприятие да продължи да работи като действащо предприятие, да оповестява, ако е приложимо, информация, свързана с принципа на действащо предприятие, и да използва счетоводна отчетност на база принципа на действащо предприятие, освен в случай, че ръководството възнамерява да ликвидира предприятието или да прекрати неговата дейност, или ако няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

3.1.4. Лицата, натоварени с общо управление, отговарят за контрола върху процедурата за финансово отчитане на СП.

Отговорност на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях

3.1.5. Целта на Европейската сметна палата е да получи достатъчна увереност, че отчетите на съвместните предприятия не са засегнати от съществени неточности и че операциите са законосъобразни и редовни. Въз основа на извършения одит ЕСП също така следва да представи на Европейския парламент и на Съвета декларации за достоверност относно надеждността на отчетите, както и относно законосъобразността и редовността на операциите. „Достатъчна увереност“ означава високо ниво на увереност, но това не представлява гаранция, че при одита винаги ще бъдат разкривани евентуалните съществени неточности или несъответствия с приложимата нормативна уредба. Те могат да се дължат на измами или на грешки и се считат за съществени, ако може разумно да се очаква, че индивидуално или взети заедно могат да повлияят на икономическите решения, които потребителите ще вземат въз основа на тези отчети.

3.1.6. В областта на приходите Европейската сметна палата проверява средствата от вноски, получени от Комисията, други партньори или участващи държави, и прави преглед на процедурите на съвместните предприятия за събиране на други приходи, ако е приложимо.

3.1.7. В областта на разходите ЕСП проверява операциите по извършване на плащания след като разходите са били извършени, вписани и приети. Тази проверка включва всички категории плащания към момента на тяхното извършване, с изключение на авансовите плащания. ЕСП проверява авансовите плащания, когато получателят на финансови средства представи доказателства за правилното им използване, а съвместните предприятия приемат тези доказателства и уравни авансовото плащане през същата година или по-късно.

3.1.8. В съответствие с МОС и МСВОИ по време на целия одит ЕСП упражнява професионална преценка и поддържа отношение на професионален скептицизъм. Европейската сметна палата също така:

- идентифицира и оценява рисковете от съществени неточности в отчетите или съществено несъответствие на операциите с изискванията на правната рамка на Европейския съюз, независимо дали това се дължи на измами или на грешки. Одиторите разработват и следват одитни процедури, съобразени с тези рискове. Те получават одитни доказателства, които са достатъчни и подходящи като база за предоставяните от нея становища. Рискът да не бъдат разкрити съществени неточности или несъответствия, произтичащи от измами, е по-голям от риска от

този, произтичащ от грешки, тъй като измамата може да включва тайно споразумение, фалшификация, преднамерен пропуск, неточно представяне на информация или пренебрегване на вътрешния контрол.

- се запознава с вътрешния контрол, свързан с конкретния одит, с оглед разработване на подходящи за обстоятелствата одитни процедури, но не с цел изразяване на становище относно ефективността на вътрешния контрол.
- прави оценка на уместността на използваните счетоводни политики и на основателността на счетоводните разчети и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- формулира заключение относно уместността на използването от ръководството на счетоводно отчитане на база действащо предприятие и, въз основа на получените одитни доказателства, заключава дали е налице съществена несигурност, свързана със събития или условия, които могат да породят сериозни съмнения относно способността на съответното съвместно предприятие да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ЕСП заключи, че е налице съществена несигурност, тя трябва да обърне внимание в своя одитен доклад на съответните оповестявания в отчетите или, в случай че тези оповестявания са недостатъчни, да измени своето становище. Заключениеята на ЕСП се основават на одитни доказателства, получени до датата на изготвяне на одитния доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да принудят съответната организация да преустанови съществуването си като действащо предприятие.
- оценява цялостното представяне, структурата и съдържанието на отчетите, в т.ч. всички оповестявания, както и дали отчетите представят достоверно съответните операции и събития.
- получава достатъчни и уместни одитни доказателства във връзка с финансовата информация за съвместните предприятия, за да изрази становище относно отчетите и свързаните с тях операции. ЕСП носи отговорност за управлението, контрола и изпълнението на одита. Тя носи цялата отговорност за изразеното от нея одитно становище.
- взема предвид резултатите от одита на отчетите на съвместните предприятия от независимия външен одитор, в съответствие с член 70, параграф 6 от Финансовия регламент на ЕС¹⁴.

3.1.9. За последващите одити на разходите по програма „Хоризонт 2020“ на съвместните предприятия за научни изследвания отговаря Общата служба за одит (ОСО) на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. По отношение на резултатите от

¹⁴ Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046.

последващите одити на ОСО, в своето предложение за регламент за „Хоризонт 2020“¹⁵ Комисията е счела, че рискът от грешки на годишна основа в диапазона 2—5 % е реалистична цел, като се вземат предвид разходите за проверки и сложността на правилата за възстановяване на разходите по научноизследователски проекти. За процента остатъчни грешки Комисията се стреми да постигне стойност, възможно най-близка до 2 % на етапа на приключване програма „Хоризонт 2020“. За последващите одити на разходите на СП за научни изследвания по програма „Хоризонт Европа“ отговаря ОСО.

3.1.10. ЕСП информира ръководството относно въпроси като планирания обхват и график на одита и значимите одитни констатации, включително относно евентуалните значителни недостатъци на вътрешния контрол, установени по време на одита.

3.1.11. Европейската сметна палата определя кои от въпросите, разисквани със съвместните предприятия, са от най-голямо значение при одита на отчетите за настоящия период и следователно представляват основни одитни въпроси. ЕСП описва тези въпроси в своя одитен доклад, освен ако по силата на действащ закон или регламент се забранява публичното им оповестяване, или когато в изключително редки случаи бъде взето решение, че даден въпрос не трябва да бъде разглеждан в доклада на ЕСП, тъй като основателно може да се очаква неблагоприятните последствия от оповестяването на тази информация да бъдат повече от ползите за обществения интерес.

¹⁵ COM(2011) 809.



**Съвместни предприятия, които
изпълняват рамкови програми на ЕС**

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

3.2. Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Въведение

3.2.1. Съвместното предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ със срок на дейност до 31 декември 2031 г.¹⁶ Съвместно предприятие SESAR 3 заменя и е приемник на съвместното предприятие SESAR, създадено през февруари 2007 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от осем години¹⁷ (SESAR 1) и с удължен срок на дейност по програмата „Хоризонт 2020“ от юни 2014 г. до 31 декември 2024 г.¹⁸

3.2.2. СП SESAR 3 е публично-частно партньорство за разработването на модернизирано управление на въздушното движение (УВД) в Европа, като се използват научните изследвания и иновациите за ускоряване на постигането на целта за цифрово европейско небе. Членовете учредители са ЕС, представляван от Комисията, Европейската организация за безопасност на въздухоплаването (Евроконтрол) и над 50 организации, представляващи целия авиационен сектор — летища, ползватели на въздушното пространство от всички категории, доставчици на аеронавигационно обслужване, оператори и доставчици на услуги за безпилотни летателни апарати, промишления сектор и научната общност.

¹⁶ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“.

¹⁷ Регламент (ЕО) № 219/2007 на Съвета за създаване на съвместно предприятие за разработване на ново поколение Европейска система за управление на въздушното движение (SESAR).

¹⁸ Регламент (ЕС) № 721/2014 на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 219/2007.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

3.2.3. В *таблица 3.2.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.2.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	146,9	69,9	110 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	158,8	34,8	356 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	36	37	-3 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.2.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.2.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.2.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на SESAR 3 и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница **172** представлява неразделна част от становището.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение
в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.2.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие SESAR 3, които се състоят от финансови отчети¹⁹ и отчети за изпълнението на бюджета²⁰ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.2.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие SESAR 3 за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

¹⁹ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

²⁰ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.2.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие SESAR 3 за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.2.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие SESAR 3 за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.2.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.2.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите на вноските, признати по категории членове (ЕС, членове от частния сектор и Евроконтрол), се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

в края на годината, по-специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.2.12. По-нататък в доклада е представена таблица с преглед на събраните от членовете вноски по програми през 2022 г.

Изпълнение на програмата „Хоризонт 2020“

3.2.13. В *таблица 3.2.2* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програмата „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.2.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програмата „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителните регламенти на съвместните предприятия и двустранни споразумения)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“)	555,8	29,3	Не е приложимо	585,0	537,3	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	537,3
Евроконтрол	467,0	25,0	Не е приложимо	492,0	16,8	274,1	39,5	Не е приложимо	330,4
Членове от частния сектор	280,0	18,5	Не е приложимо	298,5	10,8	234,1	44,5	Не е приложимо	289,4
Общо	1 302,8	72,8	Не е приложимо	1 375,5	564,9	508,2	84,0	Не е приложимо	1 157,1

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Правните задължения на членовете съответстват на техните целеви нива за вноските

3.2.14. За да се очертае пълна картина на постиженията на съвместното предприятие, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на подписаните споразумения за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и сключените договори. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 555,8 млн. евро по споразумения за безвъзмездна финансова помощ и договори по програмата „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 65,7 млн. евро (или 11,8 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти и договори, които все още не са завършени. Същевременно членовете от частния сектор са поели правни задължения да предоставят всички непаричните вноски, на стойност 280 млн. евро, определена като целево ниво в споразумението с членовете от частния сектор. В края на 2022 г. членовете от частния сектор са докладвали 278,5 млн. евро (или 99,5 %) от тези средства. Евроконтрол е поело

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

задължения до пълния размер на целевата стойност от 467 млн. евро за оперативни вноски, определена в двустранното споразумение. В края на 2022 г. СП е докладвало 313,6 млн. евро (или 67 % от целевото ниво) от тези задължения.

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е намаляло поради проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките

3.2.15. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Изпълнението на оперативните бюджетни кредити за плащания е спаднало до 54 % (2021 г. — 93 %). Според доклада на съвместното предприятие за бюджетното и финансовото управление за 2022 г., това се дължи на проблемите с нарастващите цени и с доставките, които бенефициентите са изпитали по време на пандемията от COVID-19. По тази причина срокът на по-голямата част от проектите по програма „Хоризонт Европа“ е трябвало да бъде удължен, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.2.16. В [таблица 3.2.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.2.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“)	570,0	30,0	600,0	83,5	Не е приложимо	Не е приложимо	83,5
Членове от частния сектор	475,0	25,0	500,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Евроконтрол	475,0	25,0	500,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Общо	1 520,0	80,0	1 600,0	85,0	0,0	0,0	85,0

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.2.17. Бюджетните кредити за поети задължения по „Хоризонт Европа“ за 2022 г. са изцяло усвоени за първите две покани за представяне на предложения за безвъзмездна финансова помощ, обявени през април 2022 г. Комисията е предоставила

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

паричен принос от 83,5 млн. евро за изпълнението на тези проекти през 2022 г. Тъй като обаче етапът на оценка не е приключил до края на годината, паричните вноски могат да се използват едва през първата половина на 2023 г., когато се подписват споразуменията за безвъзмездна финансова помощ и могат да се извършат съответните авансови плащания.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.2.18. За разходите по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ са извършени последващи одити от Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,4 % и процент остатъчни грешки 1,8 %²¹. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

3.2.19. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти²². ЕСП не откри сериозни количествено измерими грешки в извадката на бенефициентите на СП. В един случай одиторите докладваха за системен проблем, произтичащ от недопустими разходи, декларирани от бенефициента за незадължителни сертификати за финансови отчети, свързани с междинните финансови отчети.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.2.20. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

²¹ SESAR, [Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.](#), глава 4.1.1.2.3.

²² При плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала тези плащания официално, съвместно предприятие SESAR 3 и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица²³ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие SESAR 3 този процент е 7,7 % (въз основа на данните от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва обаче, че административните разходи следва да се покриват от финансови вноски, разделени поравно между ЕС и другите партньори на</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във</p>	Приключена

²³ Член 83а.

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.	връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.	

Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе 3 (SESAR 3)

Отговор на съвместното предприятие

3.2.11. Съвместното предприятие приема констатацията на Европейската сметна палата и ще разгледа обстойно проблема в годишните отчети за следващата година.

3.2.13. Въпреки че равнището на вноските на Евроконтрол беше в съответствие с очакванията до 2020 г., след това то беше намалено в резултат на пандемията от COVID-19 поради:

- намаляване на дейностите на частните партньори до 2022 г., което оказва пряко въздействие върху вноските, свързани с Евроконтрол, включително върху практическите дейности и валидирането; и
- искане към Евроконтрол от страна на неговите държави членки за намаляване на общия бюджет в контекста на план за солидарност при пандемия. Съответно организацията трябваше да намали своя бюджет за възлагане на дейности на външни изпълнители и да отложи новите назначения с две години (до пенсионирането на значителен брой от нейните експерти).

Въпреки това повечето от проектите на Съвместното предприятие по „Хоризонт 2020“ са изпълнени и са постигнали очаквания ефект, както е планирано. С оглед на дейността на съвместното предприятие SESAR 3, Евроконтрол поднови ангажимента си с вноска в размер до 500 млн. евро.

3.2.17. Късното влизане в сила на Регламента на Съвета от 30 ноември 2021 г. за създаване на съвместното предприятие в рамките на МФР за периода 2021—2027 г., забави окончателното създаване на управлението на съвместното предприятие. Поради това приемането на първата работна програма и стартирането на първите покани за представяне на предложения, чието публикуване стана възможно едва на 7 април 2022 г.

3.2.19. Съвместното предприятие SESAR 3 ще възстанови надвзетите суми от бенефициера.

3.3. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

Въведение

3.3.1. Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“ (СА) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. по програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.²⁴ Съвместното предприятие заменя и е приемник на Съвместното предприятие за изпълнение на съвместната технологична инициатива в областта на въздухоплаването, създадено през декември 2007 г. по Седмата рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от десет години²⁵ („Чисто небе 1“) и дейността му е удължена през май 2014 г. по програма „Хоризонт 2020“ за срок до 31 декември 2024 г.²⁶ („Чисто небе 2“).

3.3.2. СП „Чисто въздухоплаване“ е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за трансформация на въздухоплаването с оглед постигане на устойчиво и неутрално по отношение на климата бъдеще. Неговите учредители са ЕС, представляван от Комисията, и организациите от сектора на въздухоплаването, изброени в приложение I към Единния основен акт²⁷. Освен това то има асоциирани членове, избрани чрез покани за изразяване на интерес.

²⁴ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

²⁵ Регламент (ЕО) № 71/2007 на Съвета за създаване на съвместно предприятие „Чисто небе 1“.

²⁶ Регламент (ЕС) № 558/2014 на Съвета за създаване на съвместното предприятие „Чисто небе 2“.

²⁷ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

3.3.3. В *таблица 3.3.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.3.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	415,3	189,9	119 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	411,2	182,6	125 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	41	42	-2 %

(1) В наличния бюджет се включват неувоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.3.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.3.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.3.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на СП и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.3.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“, които се състоят от финансови отчети²⁸ и отчети за изпълнението на бюджета²⁹ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.3.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

²⁸ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

²⁹ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.3.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.3.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие „Чисто въздухоплаване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.3.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.3.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

3.3.12. По-нататък в доклада е представена таблица с преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт 2020“

3.3.13. В *таблица 3.3.2* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати в края на 2022 г.

Таблица 3.3.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 716,0	39,0	Не е приложимо	1 755,0	1 682,7	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	1 682,7
Членове от частния сектор	1 189,6	39,0	965,3	2 193,8	30,5	829,3	139,0	1 223,1	2 221,9
Общо	2 905,6	78,0	965,3	3 948,8	1 713,2	829,3	139,0	1 223,1	3 904,6

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Правните задължения на членовете съответстват на техните целеви нива за вноските

3.3.14. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програма „Хоризонт 2020“, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове във връзка със сключените споразумения за безвъзмездна финансова помощ. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения за 1,716 млрд. евро от максималната оперативна вноска на ЕС по сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 70,1 млн. евро (или 4,1 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени. Същевременно членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски за оперативните дейности на СП в размер на 968,3 млн. евро и непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 1,2231 млрд. евро, или 101,6 % от минималната целева стойност 2,1549 млрд. евро. Тези поети задължения са докладвани изцяло в края на 2022 г.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е спаднало в резултат на проблеми на бенефициентите, породени от пандемията от COVID-19

3.3.15. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Изпълнението на оперативните бюджетни кредити за плащания е 78 % (2021 г. — 83 %). За значителен брой текущи проекти по „Хоризонт 2020“ техническите дейности са забавени или е трябвало да бъдат намалени поради COVID-19. Ето защо тези проекти е трябвало да бъдат изменени или удължени, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.3.16. В [таблица 3.3.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.3.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 660,8	39,2	1 700,0	178,0	Не е приложимо	Не е приложимо	178,0
Членове от частния сектор	2 360,8	39,2	2 400,0	1,9	0,0	0,0	1,9
Общо	4 021,6	78,4	4 100,0	179,9	0,0	0,0	179,9

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.3.17. През 2022 г. Комисията е направила парични вноски в размер на 178 млн. евро. Съвместното предприятие е използвало почти изцяло оперативната вноска

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

в размер на 176 млн. евро за авансови плащания, свързани с първите споразумения за безвъзмездна финансова помощ, сключени по програма „Хоризонт Европа“.

Ниско равнище на изпълнение на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.3.18. В края на 2022 г. изпълнението на бюджета за административни плащания на съвместното предприятие (по дял 2) е ниско — 54 %. Според доклада на съвместното предприятие за бюджетното и финансовото управление това се дължи главно на предоставянето на ИТ и комуникационните услуги през последното тримесечие на 2022 г., които е следвало да бъдат платени през 2023 г., както и на намалените разходи за услугите, предоставяни от Комисията.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.3.19. За разходите по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ са извършени последващи одити от Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 1,6 % и процент остатъчни грешки 0,4 %³⁰. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

3.3.20. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти³¹. В един случай ЕСП установи и остойности сериозна грешка, произтичаща от завишени разходи за персонал, тъй като бенефициентът е декларирал разходите въз основа на планираните в бюджета разходи за персонал.

³⁰ СП „Чисто въздухоплаване“, Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г., глава 4.1.1.

³¹ При плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.3.21. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2020	Съвместното предприятие е увеличило значително използването на служители, наети чрез агенции за временна заетост. Тази практика създава de-facto постоянни длъжности, надхвърлящи предвиденото в щатните разписания. Това показва, че броят на щатните служители на съвместното предприятие не е достатъчен за изпълнението на неговата програма за научни изследвания и иновации и свързаните с нея работни планове. Тази ситуация също така поражда значителни рискове за съвместното предприятие, свързани със запазването на ключови компетентности, създаването на неясни канали за отчетност и по-ниската ефективност на персонала, които биха могли да се отразят отрицателно на цялостните му резултати.	През 2022 г. съвместното предприятие е продължило да използва значителен брой срочно наети служители, като обяснява, че това се дължи на ограниченията в щатното разписание на персонала и на извънредното работно натоварване поради едновременното изпълнение на програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“.	Неприключена
2	2021	СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала тези плащания официално, съвместно предприятие	За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната	Приключена

Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		<p>„Чисто въздухоплаване“ и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица³² и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За СП „Чисто въздухоплаване“ този процент е 2,3 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва обаче, че административните разходи следва да се поделят поравно между ЕС и другите членове на годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	
3	2021	<p>През 2021 г. важни документи получават разрешение чрез копиране и поставяне на изображението на подписа на отговорния оправомощен разпоредител с бюджетни кредити в документа във формат Word, след което той е преобразуван във формат PDF. Тази практика може да породи правен риск, тъй като редовността на подписаните документи може да бъде оспорена.</p>	<p>СП е въвело надежден електронен подпис през 2022 г.</p>	Приключена

³² Член 83а.

Отговор на съвместното предприятие

3.3.11. Съвместното предприятие приема констатацията на Европейската сметна палата и ще разгледа обстойно проблема в годишните отчети за следващата година.

3.3.20. СП изразява съгласие с констатациите от одита. В тази връзка съвместното предприятие е изпълнило няколко предварителни действия, насочени към намаляване на подобни грешки чрез повишаване на осведомеността сред бенефициерите и служителите на съвместното предприятие, отговарящи за оползотворяването на безвъзмездните средства. Това включва:

- Организиране на информационни събития.
- Споделяне на връзките към уебинарите, предлагани от портала на ЕС за финансиране и обществени поръчки.
- Разясняване на бенефициерите (по-специално МСП и новите участници) на начините за избягване на най-често срещаните грешки при декларирането на разходи за безвъзмездни средства от ЕС.

3.4. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Въведение

3.4.1. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.³³ Съвместното предприятие INI заменя и е приемник на съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“, създадено през декември 2007 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за период от десет години³⁴ (IMI1) и с удължен срок на дейност през май 2014 г. по програма „Хоризонт 2020“ до 31 декември 2024 г.³⁵ (IMI 2).

3.4.2. Съвместно предприятие INI е публично-частно партньорство с насоченост към интердисциплинарни, устойчиви и ориентирани към пациентите научни изследвания и иновации в областта на здравеопазването. Учредители на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Комисията, европейските браншови организации (COCIR), Европейската федерация на фармацевтичните индустрии и асоциации, в т.ч. Vaccines Europe, EuroraBio и MedTech Europe.

³³ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

³⁴ Регламент (ЕО) № 73/2008 на Съвета за създаване на съвместно предприятие за изпълнение на Съвместната технологична инициатива за иновативни лекарства.

³⁵ Регламент (ЕС) № 557/2014 на Съвета за създаване на съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства 2“.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

3.4.3. В *таблица 3.4.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.4.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	174,8	210,4	-17 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	272,4	11,0	2 376 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	49	50	-2 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.4.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.4.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.4.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.4.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“, които се състоят от финансови отчети³⁶ и отчети за изпълнението на бюджета³⁷ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.4.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

³⁶ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

³⁷ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.4.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.4.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.4.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.4.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината, по-

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.4.12. В следващите точки се прави преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (7РП)

Съвместното предприятие все още не е изпълнило програмата

3.4.13. В [таблица 3.4.2](#) е представен общ преглед на вноските на членовете на съвместното предприятие към Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие в края на 2022 г.

Таблица 3.4.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за 7РП (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни и разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	966,0	34,0	Не е приложимо	1 000,0	938,4	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	938,4
Членове от частния сектор	966,0	34,0	Не е приложимо	1 000,0	21,9	808,9	23,0	Не е приложимо	853,8
Общо	1 932,0	68,0	Не е приложимо	2 000,0	960,3	808,9	23,0	Не е приложимо	1 792,2

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.4.14. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 966 млн. евро по сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по Седма рамкова програма. Десет години след приключването на Седма рамкова програма около 44,9 млн. евро (или 5 %) все още предстои да бъдат изплатени по проекти, които не са завършени. Членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски в размер на 914,2 млн. евро, или 94,6 % от минималната целева стойност за оперативни вноски 966 млн. евро. От тези поети задължения са докладвани 831,9 млн. евро (или 86 % от целевите средства) в края на 2022 г.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Изпълнение на програмата „Хоризонт 2020“

3.4.15. В *таблица 3.4.3* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските от членовете (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.4.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 595,4	42,6	Не е приложимо	1 638,0	991,7	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	991,7
ЕФФИА и асоциирани	1 595,4	42,6	Не е приложимо	1 638,0	36,3	854,0	224,0	Не е приложимо	1 114,3
Общо	3 190,8	85,2	Не е приложимо	3 276,0	1 028,0	854,0	224,0	Не е приложимо	2 106,0

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Правните задължения на членовете съответстват на техните целеви нива за вноските

3.4.16. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програма „Хоризонт 2020“, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на сключените споразумения за безвъзмездна финансова помощ. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения за 1,4521 млрд. евро, или 91 % от максималната оперативна вноска на ЕС в размер на 1,5954 млрд. евро за сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 484,8 млн. евро (или 33,4 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени. Същевременно членовете от частния сектор и асоциираните партньори са поели правно задължение да предоставят непарични вноски в размер на 1,4994 млрд. евро, или 94 % от минималната целева стойност от 1,5954 млрд. евро. От тези поети задължения те са докладвали 1,0789 млрд. евро (или 67,6 % от целевите средства) в края на 2022 г.

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е 87 %

3.4.17. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Равнището на изпълнение на бюджетните кредити за оперативни плащания е било 87 %, в сравнение с 96 % през 2021 г.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.4.18. В *таблица 3.4.4* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските на членовете (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.4.4 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	1 169,8	30,2	1 200,0	1,4	Не е приложимо	Не е приложимо	1,4
Членове от частния сектор	969,8	30,2	1 000,0	1,4	0,0	0,0	1,4
Партньори, участващи с вноско	200,0	0,0	200,0	Не е приложимо	0,0	0,0	0,0
Общо	2 339,6	60,4	2 400,0	2,8	0,0	0,0	2,8

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

На равнището на съвместното предприятие НВДД не може да надвишават 40 % от общия размер на непаричните вноски на членовете от частния сектор.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.4.19. През 2022 г. Комисията е платила парични вноски в размер на едва 1,4 млн. евро за оперативните разходи на СП. Съвместното предприятие не е поискало парични вноски за своите дейности по „Хоризонт Европа“, тъй като първите две покани, стартирани през 2022 г. в рамките на тази програма ще бъдат приключени едва през 2023 г.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.4.20. За разходите по 7РП последващите одити са извършени от съвместното предприятие, а за последващите одити на разходите по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по 7РП съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,1 % и процент остатъчни грешки 0,8 %, а за разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) — представителен процент

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (INI)

грешки 2,7 % и процент остатъчни грешки 0,9 %³⁸. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

3.4.21. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти³⁹. ЕСП не откри грешки или слабости на контрола при бенефициентите на съвместното предприятие, включени в извадката.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.4.22. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

³⁸ СП „Инициатива за иновативно здравеопазване“, [Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.](#), глава 4.1.1.

³⁹ При плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (ИНИ)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изискала тези плащания официално, съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁴⁰ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие ИНИ този процент е 2,5 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във</p>	Приключена

⁴⁰ Член 83а.

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (ИНИ)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		посочва обаче, че административните разходи следва да се покриват от финансови вноски, разделени поравно между ЕС и другите партньори на годишна база (въз основа на данни от 2021 г.). Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.	връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.	

Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“ (ИИ)

Отговор на съвместното предприятие

3.4.11. В годишните отчети за 2023 г. съвместното предприятие „ИИЗ“ ще прецизира представянето.

3.4.16. Първоначалната целева вноса беше намалена със съгласието на Европейската комисия. Степента на изпълнение на намалението на законоопределените целеви стойности за вноските е 74%.

3.5. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Въведение

3.5.1. Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.⁴¹ Съвместното предприятие „Чист водород“ заменя и е приемник на СП за съвместната технологична инициатива за горивни клетки и водород, създадено през май 2008 г. по Седма рамкова програма за научни изследвания (7РП) за периода до 31 декември 2017 г.⁴² („Горивни клетки и водород 1“) и с удължен срок на дейност през май 2014 г. по програма „Хоризонт 2020“ за периода до 31 декември 2024 г.⁴³ („Горивни клетки и водород 2“).

3.5.2. Съвместно предприятие „Чист водород“ е публично-частно партньорство в областта на научните изследвания и иновациите в технологиите за водород и горивни клетки. Учредители на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Европейската комисия, браншовата група („Водородна Европа“) и научноизследователската група (Научни изследвания „Водородна Европа“).

⁴¹ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

⁴² Регламент (ЕС) № 521/2008 на Съвета за създаване на съвместно предприятие „Горивни клетки и водород“.

⁴³ Регламент (ЕС) № 559/2014 на Съвета за създаване на съвместно предприятие „Горивни клетки и водород 2“.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

3.5.3. В *таблица 3.5.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.5.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	118,3	56,2	110 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	314,3	15,8	1 889 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	29	27	7 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.5.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.5.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации, които то изпълнява. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.5.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на съвместно предприятие „Чист водород“ и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница **172** представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.5.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Чист водород“, които се състоят от финансови отчети⁴⁴ и отчети за изпълнението на бюджета⁴⁵ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.5.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

⁴⁴ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁴⁵ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.5.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.5.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие „Чист водород“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.5.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.5.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината, по-

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.5.12. В следващите точки се прави преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (7РП)

Съвместното предприятие е достигнало целевите нива за вноските от членовете

3.5.13. В *таблица 3.5.2* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за Седма рамкова програма спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати в края на 2022 г.

Таблица 3.5.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за Седма рамкова програма (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	450,0	20,0	Не е приложимо	470,0	407,4	19,1	Не е приложимо	Не е приложимо	426,5
Членове от частния сектор	450,0	20,0	Не е приложимо	470,0	17,9	450,0	10,7	Не е приложимо	478,6
Общо	900,0	40,0	Не е приложимо	940,0	425,3	469,1	10,7	Не е приложимо	905,1

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.5.14. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения за 425,8 млн. евро, или 95 % от максималната оперативна вноска на ЕС в размер на 450 млн. евро за сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по 7РП. От тази сума, за която са поети задължения, около 3 млн. евро (или 0,7 %) предстои да бъдат изплатени през 2023 г. за приключването на последния активен проект по Седма рамкова програма. От друга страна, в края на 2022 г. членовете от частния сектор са декларирали непарични вноски в размера на минималната целева стойност от 450 млн. евро, които са били валидирани в пълна степен от съвместното предприятие.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Изпълнение на програма „Хоризонт 2020“

3.5.15. В *таблица 3.5.3* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.5.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	646,0	19,0	Не е приложимо	665,0	573,1	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	573,1
Членове от частния сектор	76,0	19,0	285,0	380,0	14,8	51,7	47,3	1 039,0	1 152,8
Общо	722,0	38,0	285,0	1 045,0	587,9	51,7	47,3	1 039,0	1 725,9

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.5.16. Ниското ниво на валидираните непарични вноски за оперативни дейности от членовете от частния сектор, в размер на 51,7 млн. евро (през 2021 г. — 38,6 млн. евро), се дължи на факта, че съвместното предприятие ги сертифицира по-късно, когато се извършват окончателните плащания за проектите по „Хоризонт 2020“ и се изготвят сертификатите за финансовите отчети.

Правните задължения на членовете съответстват на техните целеви нива за вноските

3.5.17. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програма „Хоризонт 2020“, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове във връзка със споразуменията за безвъзмездна финансова помощ и сключените договори. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 646 млн. евро по споразумения за безвъзмездна финансова помощ и сключени договори по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 88,5 млн. евро (или 13,7 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти и договори, които все още не са завършени. Същевременно членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски за оперативните дейности на СП в размер на 190,5 млн. евро и непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 1 039 млн. евро, или 340,6 % от минималната целево ниво 361 млн. евро. Тези поети задължения са докладвани изцяло в края на 2022 г.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е намалало поради проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките

3.5.18. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Изпълнението на оперативните бюджетни кредити за плащания е 81 % (2021 г. — 88 %), което, според съвместното предприятие, се дължи на проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките, възникнали поради пандемията от COVID-19 и войната в Украйна. По тази причина срокът на по-голямата част от проектите по програма „Хоризонт Европа“ е трябвало да бъде удължен, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.5.19. В *таблица 3.5.4* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.5.4 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	969,8	30,2	1 000,0	80,0	Не е приложимо	Не е приложимо	80,0
Членове от частния сектор	969,8	30,2	1 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо	1 939,6	60,4	2 000,0	80,0	0,0	0,0	80,0

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.5.20. През 2022 г. Комисията е платила парични вноски от 80 млн. евро, от които съвместното предприятие е използвало 47 млн. евро (или 59 %) за авансови плащания за първите споразумения за безвъзмездна финансова помощ, сключени по програма „Хоризонт Европа“. Оценката на поканата за представяне на предложения за 2022 г. е довела до оттеглянето на четири теми, за които не са представени подходящи предложения. Съвместното предприятие е прехвърлило неизползвания бюджет за плащания в размер на 33 млн. евро към 2023 г. за авансови плащания по нови

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

споразумения за безвъзмездна финансова помощ, планирани за сключване в началото на 2023 г.

Ниско равнище на изпълнение на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.5.21. В края на 2022 г. изпълнението на административния бюджет (по дял 2) е ниско — 62 % за бюджетните кредити за поети задължения и 51 % за бюджетните кредити за плащания. Съвместното предприятие обяснява, че това се дължи на спирането на плащанията във връзка с организирането на проявата „Седмица на водорода“, отложените обществени поръчки за обновяване на офис сградата и забавеното сключване на важен рамков договор за услуги.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.5.22. За разходите по 7РП последващите одити са извършени от съвместното предприятие, а за последващите одити на разходите по програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За окончателните разходи по 7РП през 2022 г. съвместното предприятие не е извършило последващи одити поради незначителния размер на средствата. Съответно то е публикувало като окончателни стойности представителен процент грешки 2,0 % за разходите по 7РП и процент остатъчни грешки 1,1 %, получен в края на 2021 г. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,9 % и процент остатъчни грешки 0,9 %⁴⁶. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очакват едва през 2024 г.

3.5.23. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти⁴⁷. В един случай ЕСП установи и остойности сериозна грешка, произтичаща от разходите за персонал, тъй като бенефициентът е декларирал отработени часове през периоди на отпуск и е включил недопустими допълнителни разходи за възнаграждения в декларираните разходи. При друг случай одиторите установиха и остойности сериозна грешка,

⁴⁶ СП „Чист водород“, [Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.](#), глава 4.1.1.1.

⁴⁷ По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

произтичаща от деклариран разход за оборудване, което бенефициентът не е използвал през отчетния период, и от неправилно изчислени разходи за персонал.

Констатации и оценки по други въпроси

3.5.24. Съгласно [Правилника за длъжностните лица](#)⁴⁸ и насоките на съвместното предприятие комитетът по персонала следва да определи поне един член в комисията за подбор за външни процедури за набиране на персонал. ЕСП установи, че комисията за подбор при проверената процедура за набиране на персонал не е включила член, посочен от комитета по персонала. Съвместното предприятие не е успяло да сформира комитет по персонала, въпреки стартирането на няколко покани за изразяване на интерес сред своите служители.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.5.25. В [приложението](#) са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

⁴⁸ Член 9 и член 1а.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изискала тези плащания официално, съвместно предприятие „Чист водород“ и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁴⁹ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие „Чист водород“ този процент е 2,9 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка</p>	Приключена

⁴⁹ Член 83а.

Съвместно предприятие „Чист водород“ (Clean H2)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		<p>обаче, че административните разходи следва да се поделят поравно между ЕС и другите членове на годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	

Отговор на съвместното предприятие

3.5.11. Съвместното предприятие приема констатацията на ЕСП и ще отстрани този проблем в отчетите за следващата година.

3.5.23. На първо място, съвместното предприятие ще използва констатациите и оценките на ЕСП, за да подобри допълнително своята съществуваща основана на риска стратегия за контрол в посока на превантивни мерки, прилагани към специфично ниво от плащанията на съвместното предприятие към по-малки бенефициери и нови участници.

Във втория случай констатацията на ЕСП е свързана с времева разлика в допустимостта на разходите. Преди да потвърди плащането, Съвместното предприятие е инструктирало бенефициера да премахне свързаните с него разходи за оборудване от текущите финансови отчети. Въпреки това Режимът за опростяване на „Хоризонт 2020“ позволява на бенефициерите да не описват подробно разходите, които попадат под прага от 15 % от декларираните разходи за персонал. Следователно не всички разходи за оборудване са били напълно видими за съвместното предприятие. В бъдеще, като корективна мярка, съвместното предприятие ще инструктира своите бенефициери винаги да включват и описват подробно най-скъпите елементи на оборудването в пълната им стойност.

3.5.24. Поради свързани с COVID-19 обстоятелства, въпреки няколко опита през последните две години, създаването на нов комитет по персонала не беше практически възможно. Въпреки това, от началото на 2023 г. комитетът на персонала е сформиран и функционира пълноценно.

3.6. Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Въведение

3.6.1. Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (съвместно предприятие KDT) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.⁵⁰ Съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ заменя и е приемник на съвместно предприятие „Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа“ (ECSEL), създадено през май 2014 г. в рамките на програма „Хоризонт 2020“ за периода до 31 декември 2024 г.⁵¹ На 26 юни 2014 г. СП ECSEL заменя и е приемник на консултативния съвет на европейската инициатива по наноелектроника и на съвместното предприятие за авангардни научни изследвания и технологии за вградени интелигентни системи.

3.6.2. KDT е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации в ключови цифрови технологии, които са от съществено значение за конкурентното лидерство на Европа в цифровата икономика, по-специално в сектора на електронните компоненти и системи. Учредители на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Европейската комисия, [участващите държави](#) и три асоциации от отрасъла — Европейската асоциация за интегриране на интелигентни системи, Сдружението за дейности в областта на наноелектрониката в Европа и отрасловото сдружение за модерни научни изследвания и технологии за вградени интелигентни системи Inside Industry Association (INSIDE), които представляват заинтересованите страни съответно от сектора на микро- и наноелектрониката, вградените/кибер-физическите системи и интегрираните интелигентни системи.

⁵⁰ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

⁵¹ Регламент (ЕС) № 561/2014 на Съвета за създаване на съвместното предприятие ECSEL.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

3.6.3. През юли 2023 г. Съветът е приел регламент за изменение за преобразуването на съвместно предприятие KDT в СП „Интегрални схеми“⁵². Съгласно изменението разширяването на компетентността на СП „Интегрални схеми“ цели насърчаването на разработване на иновативни полупроводникови технологии от следващо поколение и укрепването на европейския капацитет за производство на интегрални схеми в рамките на инициативата „Интегрални схеми за Европа“. За тази цел вноската от ЕС за съвместното предприятие ще бъде увеличена от 1,8 млрд. евро на 4,2 млрд. евро, като 2,7 млрд. евро от финансирането ще бъде отпуснато по програма „Хоризонт Европа“, а 1,5 млрд. евро — от програма „Цифрова Европа“.

3.6.4. В [таблица 3.6.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.6.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	222,2	199,3	11 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	261,4	214,0	22 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	25	29	-14 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.6.5. Промените в бюджета на СП, които са показани в [таблица 3.6.1](#), зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации, които то изпълнява. Съвместното предприятие е започнало да обявява първите покани за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“ още в края на 2021 г. Бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за поканите за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджетните кредити за авансови плащания за тях.

⁵² Регламент (ЕС) 2023/1782 на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.6.6. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на СП и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница 172 представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.6.7. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT), които се състоят от финансови отчети⁵³ и отчети за изпълнението на бюджета⁵⁴ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.6.8. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие KDT за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31

⁵³ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁵⁴ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.6.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие KDT за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.6.10. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие KDT за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.6.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.6.12. В годишните отчети на СП за 2022 г. не е оповестена важна информация за вноските на членовете на равнището на програмата, която е от съществено значение за добрата комуникация относно постиженията на СП в края на годината. По-специално, съвместното предприятие не е извършило сравнение на вноските, получени от всяка категория членове до края на годината по всяка програма, със законово определените цели нива за вноските, определени за съответната програма. Освен това в отчетите съвместното предприятие не е оповестило размера на вноските от партниращите държави.

3.6.13. В следващите точки се прави преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт 2020“

3.6.14. В [таблица 3.6.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.6.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Изчислени невалидирани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“)	1 169,7	15,3	Не е приложимо	1 185,0	1 158,6	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	1 158,6
Членове от частния сектор	1 617,5	40,0	Не е приложимо	1 657,5	24,3	406,5	1 172,5	Не е приложимо	1 603,3
Участващи държави ⁽²⁾	1 170,0	Не е приложимо	Не е приложимо	1 170,0	495,3	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	495,3
Общо	3 957,2	55,3	Не е приложимо	4 012,5	1 678,2	406,5	1 172,5	Не е приложимо	3 257,2

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

(2) Участващите държави плащат вноски директно на бенефициентите. Тези парични вноски не са представени в годишните отчети на съвместното предприятие.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

По-голямата част от непаричните вноски от членовете от частния сектор все още не са валидирани

3.6.15. За да се очертае пълна картина на постиженията на съвместното предприятие, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на споразуменията за безвъзмездна финансова помощ. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 1,1697 млрд. евро по сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 139,2 млн. евро (или 11,9 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени.

3.6.16. В края на 2022 г. потенциалните окончателни непарични вноски на членовете от частния сектор за оперативни дейности по „Хоризонт 2020“ са оценени на 1,579 млрд. евро, или [97,6 %] от минималното целево ниво от 1,6175 млрд. евро. Съвместното предприятие може да изчислява и валидира непаричните вноски от членовете от частния сектор едва след извършването на всички плащания от него и от участващите държави и след получаването на всички сертификати при приключване на проектите и необходимите сертификати за финансовите отчети. В този контекст, като се има предвид, че в края на 2022 г. са приключени само ограничен брой проекти по „Хоризонт 2020“, валидираните непарични вноски от промишления сектор възлизат на 406,5 млн. евро, или 25 % от целевото ниво.

3.6.17. Въз основа на решенията за финансиране, взети от Съвета на публичните органи на съвместното предприятие по поканите за представяне на предложения за периода 2014—2020 г., ЕСП изчисли, че в края на 2022 г. участващите държави са подписали договорни задължения в размер на 1,1062 млрд. евро (или 95 % от целевото ниво). От тази сума те са декларирали финансов принос общо в размер на 495,3 млн. евро, който са платили директно на националните бенефициенти по подкрепяните от тях проекти по „Хоризонт 2020“. Разликата се дължи на това, че участващите държави признават и отчитат разходите си на съвместното предприятие едва след приключване на проектите по програма „Хоризонт 2020“, които подпомагат.

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е намалало поради проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките

3.6.18. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Изпълнението на

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

оперативните бюджетни кредити за плащания е спаднало до 74 % (2021 г. — 85 %), което, според съвместното предприятие, се дължи на проблеми на бенефициентите, свързани с пандемията от COVID-19. При значителен брой текущи проекти по „Хоризонт 2020“ техническите дейности са се забавили поради недостиг на материали за интегрални схеми или поради невъзможност персоналът да получи достъп до съоръженията за разработване и изпитване. Ето защо тези проекти е трябвало да бъдат изменени или удължени, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Изпълнение на програмите по „Хоризонт Европа“

3.6.19. В *таблица 3.6.3* е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.6.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно Единния основен акт)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽²⁾	Изчислени невалидирани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“)	1 773,7	26,3	1 800,0	171,7	Не е приложимо	Не е приложимо	171,7
Членове от частния сектор	2 484,8	26,3	2 511,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Участващи държави ⁽¹⁾	1 773,7	Не е приложимо	1 773,7	0,0	Не е приложимо	Не е приложимо	0,0
Общо	6 032,2	52,6	6 084,8	171,7	0,0	0,0	171,7

(1) Участващите държави плащат вноски директно на бенефициентите. Тези парични вноски не са представени в годишните отчети на съвместното предприятие.

(2) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.6.20. В края на 2022 г. Комисията е направила парични вноски в размер на 171,7 млн. евро, от които съвместното предприятие е използвало 42,3 млн. евро (или

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

25 %) за авансови плащания по първите споразумения за безвъзмездна финансова помощ, сключени по програма „Хоризонт Европа“.

Ниско равнище на изпълнение на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.6.21. В края на 2022 г. степента на изпълнение на бюджета за административните плащания на съвместното предприятие (по дял 2) е ниска — 63 %. Според доклада на съвместното предприятие за бюджетното и финансовото управление това се дължи главно на отлагането на въвеждането на ИТ инструментите в подкрепа на системата за централизирано управление на финансовите вноски, както и на по-слабата комуникационна дейност.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.6.22. За разходите по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,6 % и процент остатъчни грешки 0,8 %⁵⁵. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

3.6.23. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти⁵⁶. ЕСП не откри грешки или слабости на контрола при бенефициентите на съвместното предприятие, включени в извадката.

⁵⁵ KDT, Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г., глава 4.1.1.1.

⁵⁶ За плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.6.24. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала тези плащания официално, съвместно предприятие KDT и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁵⁷ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие KDT този процент е 50,1 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва обаче, че административните разходи следва да се поделят поравно между ЕС и другите членове на годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	Приключена

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
2	2021	Нуждите на съвместното предприятие от допълнителни ресурси във връзка с прилагането на планираната система за централизирано управление на финансовите вноски не са били оценени от Комисията, нито са включени в първоначалните разчети на броя на служителите на съвместното предприятие във връзка с изпълнението на програма „Хоризонт 2020“.	Действията не попадат в компетентността на съвместното предприятие.	Приключена

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
3	2021	Въз основа на предложението на Комисията за изменение на Единния основен акт ⁵⁸ съвместно предприятие KDT ще бъде преобразувано в бъдещото СП за интегрални схеми. Съгласно предложението съвместното предприятие ще изпълнява проекти на стойност около 10,9 млрд. евро по МФР за периода 2021—2027 г. и следва да наеме още 19 служители, за да достигне предвидените в щатното разписание от 50 служители до 2025 г. Тъй като съвместното предприятие е имало само 29 служители в края на 2021 г., то може да изпита значителни проблеми с човешките ресурси при процедурите за набиране на нови служители, в допълнение към предизвикателствата с новите административни и оперативни процедури, които трябва да се въведат.	В края на 2022 г. броят на запълнените работни места за щатни служители е намалял до 25 от предложените 30 места в щатното разписание за 2022 г.	Неприключена

⁵⁸ [Предложение за Регламент на Съвета](#) за изменение на Регламент (ЕС) 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата „Хоризонт Европа“ по отношение на съвместното предприятие „Интегрални схеми“, COM(2022) 47 final.

Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“ (KDT)

Отговор на съвместното предприятие

3.6.12. Относно бъдещите годишни отчети съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ ще обмисли подобряването на тази информация, по-специално по отношение на сравнението с правните цели на съответните програми. В тази връзка съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ ще работи заедно с другите съвместни предприятия по хармонизиран образец за годишните отчети. Освен това исканата информация ще бъде предоставена и в доклада относно бюджетното и финансовото управление.

3.6.16. В член 16, параграф 3, буква в) от Регламента на Съвета за съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ вноските в натура на частните членове се определят като общите разходи, направени от частните членове, като се извади финансовата вноска на съвместното предприятие „Ключови цифрови технологии“ и финансовата вноска на участващите държави. Тъй като участващите държави не признават действителните разходи или плащания до приключването на проектите, частните членове могат да предоставят само приблизителни оценки на вноските в натура.

3.6.18. Изпълнението на бюджета за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ се влоши, тъй като бенефициерите се сблъскаха с нарастващи цени и проблеми с доставките, които възникнаха поради ситуацията с пандемията от COVID-19.

3.7. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Въведение

3.7.1. Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (съвместно предприятие СВЕ) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.⁵⁹ Съвместно предприятие СВЕ заменя и е приемник на съвместното предприятие „Биотехнологични производства“ (ВВІ), създадено през май 2014 г. в рамките на програма „Хоризонт 2020“ за периода до 31 декември 2024 г.⁶⁰

3.7.2. Съвместно предприятие СВЕ е публично-частно партньорство, насочено към научни изследвания и иновации за изграждане на устойчив и конкурентен сектор на кръговата биотехнологична промишленост. Учредители на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Комисията, и партньори от промишления отрасъл, представлявани от Консорциума за биотехнологични производства.

3.7.3. В [таблица 3.7.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.7.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	80,3	174,8	-54 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	264,2	5,3	4 885 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	26	22	18 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

⁵⁹ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

⁶⁰ Регламент (ЕС) № 560/2014 на Съвета за създаване на съвместното предприятие ВВІ.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

3.7.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.7.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации, които то изпълнява. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2021 г. и 2022 г.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.7.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на СП и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.7.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ), които се състоят от финансови отчети⁶¹ и отчети за изпълнението на бюджета⁶² за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

⁶¹ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁶² Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.7.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.7.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие СВЕ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.7.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие СВЕ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.7.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Констатации и оценки относно бюджетното управление**Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата**

3.7.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината, по-специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.7.12. В следващите точки се прави преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт 2020“

3.7.13. В [таблица 3.7.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.7.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент и правните решения)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности ⁽¹⁾	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽²⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Изчислени невалидирани и непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	815,8	19,2	Не е приложимо	835,0	770,3	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	770,3
Членове от частния сектор	475,3	19,2	2 235,5	2 730,0	22,5	65,9	67,6	1 797,9	1 953,9
Общо	1 291,1	38,4	2 235,5	3 565,0	792,8	65,9	67,6	1 797,9	2 724,2

(1) Целевата стойност за паричните вноски на ЕС и членовете от частния сектор е намалена със 140 млн. евро. Целевата стойност за непаричните вноски на членовете от частния сектор е определена в годишните работни програми на съвместното предприятие.

(2) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП. Тяхната минимална целева стойност е повишена от 1,755 млрд. евро на 2,2355 млрд. евро за членовете от частния сектор, за да може да се достигне общия размер на минималното задължение за вноските в размер на най-малко 2,730 млрд. евро.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

3.7.14. Нивото на валидираните непарични вноски за оперативни дейности от членовете от частния сектор продължава да бъде ниско — 65,9 млн. евро, което се дължи на факта, че съвместното предприятие ги сертифицира едва след извършване на окончателните плащания за проектите по „Хоризонт 2020“ и след изготвяне на сертификатите за финансовите отчети.

Членовете от частния сектор няма да достигнат целевото ниво за вноските за оперативни дейности в края на изпълнението на програмата

3.7.15. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програма „Хоризонт 2020“, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на сключените споразумения за безвъзмездна финансова помощ. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 815,8 млн. евро по сключени споразумения за безвъзмездна финансова помощ по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 94 млн. евро (или 11,5 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени.

3.7.16. От друга страна, в края на 2022 г. членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични и финансови вноски за оперативните дейности на СП в размер на 258,4 млн. евро, или 54 % от планираната цел от 475,3 млн. евро, зададена в приетите годишни работни програми на съвместното предприятие. От тези поети задължения са докладвани 154,7 млн. евро (или 32,5 % от целевите средства) в края на 2022 г. През 2022 г. съвместното предприятие е трябвало да анулира подписани проекти на стойност около 8,2 млн. евро поради непредвидено прекратяване на водещ проект по „Хоризонт 2020“ и спиране на няколко други проекта. Тъй като всички покани за представяне на предложения по „Хоризонт 2020“ са приключени в края на 2020 г., съвместното предприятие няма да постигне очакваното целево ниво за вноските за участие в оперативните дейности от членовете от частния сектор до края на програмния период. Въпреки че СП е заявило, че е постигнало оперативните цели за поканите си в рамките на „Хоризонт 2020“, значителното намаление на вноските от членовете от частния сектор създава риск за общото изпълнение на дейността на СП по програма „Хоризонт 2020“.

3.7.17. За да бъде постигната общата цел за вноските от членовете от частния сектор в размер на 2,730 млрд. евро до края на програмния период, която е определена в учредителния регламент на съвместното предприятие, то е повишило целта си за непаричните вноски за допълнителни дейности от членовете от частния сектор на 2,2355 млрд. евро. В края на 2022 г. членовете от частния сектор са отчетили общи непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 1,7979 млрд. евро, или 73,8 % от новата цел, но за 658 млн. евро, или 37 % от докладваната сума, процесът на

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

сертифициране не е приключен. За да се намали рискът съвместното предприятие да не постигне новата цел за непаричните вноски за допълнителни дейности до края на програмата, през ноември 2022 г. Консорциумът за биотехнологични производства е предложил на управителния съвет на съвместното предприятие да одобри допълнителни инвестиции от членове от частния сектор в размер на 416 млн. евро за допълнителни дейности през 2023 г.

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е намаляло поради проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките

3.7.18. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения, тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2020 г. Изпълнението на оперативните бюджетни кредити за плащания е спаднало до 65 % (2021 г. — 85 %), което, според съвместното предприятие, се дължи на проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките, възникнали поради пандемията от COVID-19 и войната в Украйна. По тази причина срокът на по-голямата част от проектите по програма „Хоризонт Европа“ е трябвало да бъде удължен, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.7.19. В [таблица 3.7.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.7.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Изчислени невалидирани и непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	976,5	23,5	1 000,0	0,8	Не е приложимо	Не е приложимо	0,8
Членове от частния сектор	976,5	23,5	1 000,0	0,8	0,0	0,0	0,8
Общо	1 953,0	47,0	2 000,0	1,7	0,0	0,0	1,7

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

3.7.20. През 2022 г. съвместното предприятие е изпълнило само 47 % от бюджета за поети задължения за проекти по първата значима покана за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“ в размер на 120 млн. евро, която то е стартирало по-рано през годината.

3.7.21. През 2022 г. Комисията и членовете от частния сектор са платили парични вноски в размер на 0,8 млн. евро за административните разходи на СП. Съвместното предприятие не е поискало парични вноски за своите дейности по „Хоризонт Европа“, тъй като е очаквало да приключи първата покана за представяне на предложения по „Хоризонт Европа“, стартирани в началото на 2022 г., едва през първата половина на 2023 г.

Ниско равнище на изпълнение на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.7.22. В края на 2022 г. степента на изпълнение на бюджета за плащания за заплати на съвместното предприятие (по дял 1) е ниска — 55 %. Според съвместното предприятие, това се е дължало на по-късното начало на договорите за работа на новонаетите служители през 2022 г.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.7.23. За разходите по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 1,9 % и процент остатъчни грешки 1,2 %⁶³. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

⁶³ СВЕ, Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г., глава 4.2.1.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

3.7.24. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти⁶⁴. В един случай ЕСП установи и остойности сериозна грешка, произтичаща от завишени разходи за персонал, тъй като бенефициентът е променил метода за изчисляване на почасовата ставка в рамките на финансовата година и е включил недопустими разходи за пенсии и премии в декларираните разходи.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.7.25. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

⁶⁴ По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2020, 2021	<p>Съгласно учредителния регламент на СП членовете от промишления сектор следва да участват с най-малко 182,5 млн. евро в оперативните разходи на Съвместното предприятие. Въпреки това нивото на паричните вноски на членовете от промишления отрасъл за оперативните разходи на съвместното предприятие продължава да е ниско — 3,3 млн. евро. Ето защо Комисията е намалила целевото си ниво за паричните вноски за СП със 140 млн. евро.</p> <p>В края на 2021 г. членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични и финансови вноски в размер на 266,5 млн. евро, или 56 % от планираната цел от 475,3 млн. евро, зададена в приетите годишни работни програми на съвместното предприятие. Тъй като всички покани за представяне на предложения по „Хоризонт 2020“ са приключени в края на 2020 г., съвместното предприятие няма да постигне планираната цел за своите членове от частния сектор до края на програмния период.</p>	<p>За положението в края на 2022 г. вж. точка 3.7.16.</p> <p>Нивото на паричните вноски на членовете от частния сектор за оперативните разходи на съвместното предприятие продължава да бъде ниско — 3,3 млн. евро.</p>	Неприключена

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
2	2021	В края на 2021г. членовете от промишления отрасъл са докладвали непарични вноски към допълнителните дейности с общ размер от 1,6465 млрд. евро, или 74 % от целевото ниво от 2,2254 млрд. евро. Въпреки това, за 715,6 млн. евро, или 43 % от докладваната сума, процедурата на сертификация не е приключена. Този ангажимент на членовете от частния сектор може да смекчи риска съвместното предприятие да не постигне целта за непаричните вноски за допълнителни дейности до края на програма „Хоризонт 2020“.	За положението в края на 2022 г. вж. точка 3.7.17 . За да се осигури постигането на целевото ниво до края на програмата, през февруари 2022 г. Управителният съвет на съвместното предприятие е одобрил насочването на допълнителни 658 млн. евро от инвестициите на членовете от промишления сектор към дейности през 2022 г., тясно свързани със стратегическите цели на предприятието.	Неприключена

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
3	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала тези плащания официално, съвместно предприятие СВЕ и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁶⁵ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие СВЕ този процент е 2,3 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва обаче, че административните разходи следва да се поделят поравно между ЕС и другите членове на годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	Приключена

Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“ (СВЕ)

Отговор на съвместното предприятие

3.7.11. КБЕ приема констатацията на Сметната палата и ще разгледа проблема в годишните отчети за следващата година.

3.7.14. КБЕ приема констатацията на Сметната палата и ще разгледа проблема в годишните отчети за следващата година.

3.7.16. СП КБЕ потвърждава ниското ниво на непаричните вноски на частните членове за оперативните си дейности. Тази ситуация може да се обясни отчасти с откритостта на поканите за предложения на съвместното предприятие, при които и лица, които не са членове на Консорциума за биотехнологични производства (КБП), могат да кандидатстват за безвъзмездни средства в областта на биотехнологичните производства, без да са задължени да подкрепят инициативата на съвместното предприятие с непарични вноски. Броят на успешните кандидати от КБП намаля до минимум при последните три покани за представяне на предложения, което доведе до значително понижение на непаричните вноски.

3.8. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Въведение

3.8.1. Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail) със седалище в Брюксел е създадено през ноември 2021 г. в рамките на програма „Хоризонт Европа“ за периода до 31 декември 2031 г.⁶⁶ Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ заменя и е приемник на съвместното предприятие Shift2Rail (S2R), създадено през юни 2014 г. в рамките на програма „Хоризонт 2020“ за периода до 31 декември 2024 г.⁶⁷

3.8.2. Съвместно предприятие EU-Rail представлява публично-частно партньорство за изследвания и иновации в железопътния сектор. Учредителните членове на съвместното предприятие са Европейския съюз (ЕС), представляван от Комисията, и партньори от железопътния сектор (в т.ч. производители на железопътно оборудване, железопътни предприятия, управители на инфраструктури и изследователски центрове).

3.8.3. В [таблица 3.8.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.8.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	180,8	68,4	164 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	171,4	13,6	1 160 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	28	19	47 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

⁶⁶ Регламент (ЕС) 2021/2085 на Съвета за създаване на съвместните предприятия в рамките на програма „Хоризонт Европа“.

⁶⁷ Регламент (ЕС) № 642/2014 на Съвета за създаване на съвместното предприятие Shift2Rail.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

3.8.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в [таблица 3.8.1](#), зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации. През 2022 г. СП започва да изпълнява програма „Хоризонт Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.8.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на съвместно предприятие EU-Rail и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.8.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail), които се състоят от финансови отчети⁶⁸ и отчети за изпълнението на бюджета⁶⁹ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

⁶⁸ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁶⁹ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.8.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“ за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.8.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие EU Rail за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.8.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие EU Rail за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.8.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.8.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината, по-специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.8.12. В следващите точки се прави преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

Изпълнение на програма „Хоризонт 2020“

3.8.13. В [таблица 3.8.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ спрямо вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.8.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽¹⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Мобилност и транспорт“)	384,5	13,5	0,0	398,0	383,8	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	383,8
Членове от частния сектор	336,5	13,5	120,0	470,0	11,7	253,2	67,5	244,0	576,4
Общо	721,0	27,0	120,0	868,0	395,5	253,2	67,5	244,0	960,2

(1) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Правните задължения на членовете съответстват на техните целеви нива за вноските

3.8.14. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програма „Хоризонт 2020“, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове във връзка със споразуменията за безвъзмездна финансова помощ и сключените договори. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 384,5 млн. евро по споразумения за безвъзмездна финансова помощ и договори по програма „Хоризонт 2020“. От тази сума, за която са поети задължения, около 68,2 млн. евро (или 18 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени. Същевременно членовете от частния сектор са поели правно задължение да предоставят непарични вноски за оперативните дейности на СП в размер на 320,7 млн. евро и непарични вноски за допълнителни дейности в размер на 244 млн. евро, или 123,7 % от минималната целева стойност 456,5 млн. евро. Тези поети задължения са докладвани в края на 2022 г.

Равнището на изпълнение на бюджетните плащания за 2022 г. за дейностите по програма „Хоризонт 2020“ е намаляло поради проблеми на бенефициентите с нарастващите цени и доставките

3.8.15. За дейностите по „Хоризонт 2020“ съвместното предприятие не е получило нови оперативни бюджетни кредити за поемане на задължения тъй като е приключило последната си покана за представяне на предложения в края на 2021 г. Равнището на изпълнение на бюджетните кредити за оперативни плащания, в т.ч. неизползвани или прехвърлени оперативни кредити за поети задължения, е спаднало до 47 % (за 2021 г. — 61 %). Според съвместното предприятие, това се дължи на проблемите с нарастващите цени и доставките, които бенефициентите са изпитали по време на пандемията от COVID-19 и войната в Украйна. По тази причина срокът на по-голямата част от проектите по програма „Хоризонт Европа“ е трябвало да бъде удължен, а окончателните плащания — отложени за 2023 г.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Изпълнение на програма „Хоризонт Европа“

3.8.16. В [таблица 3.8.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.8.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програма „Хоризонт Европа“ (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽¹⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Научни изследвания и иновации“)	576,0	24,0	600,0	108,9	Не е приложимо	Не е приложимо	108,9
Членове от частния сектор	576,0	24,0	600,0	3,5	0,0	4,5	8,0
Общо	1 152,0	48,0	1 200,0	112,4	0,0	4,5	116,9

(1) Включват непарични вноски за оперативни дейности (НВОД) и непарични вноски за допълнителни дейности (НВДД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.8.17. През 2022 г. Комисията е платила парични вноски в размер на 108,9 млн. евро. Съвместното предприятие успешно е приключило първите две покани за представяне на предложения по програма „Хоризонт Европа“ и почти изцяло е използвало средствата от оперативните вноски в размер на 107,5 млн. евро за авансово финансиране на първите споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ, сключени по програмата.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.8.18. За разходите по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За разходите по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,2 % и процент остатъчни грешки 1,3 %⁷⁰. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

⁷⁰ Съвместно предприятие EU-Rail, [Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.](#), глава 4.1.1.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

3.8.19. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти⁷¹. В един случай ЕСП установи и остойности сериозна грешка, произтичаща от завишени разходи за персонал, тъй като бенефициентът е взел предвид непреките разходи при изчислението на ставката за единични разходи на разходните центрове. Тези разходи обаче се покриват от единната ставка от 25 % за непреки разходи.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.8.20. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

⁷¹ По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изискала тези плащания официално, съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ и предшественикът му все още не са изплащали такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁷² и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие EU-Rail този процент е 3,8 % (въз основа на данни от 2021 г.). В Единния основен акт се посочва обаче, че административните разходи следва да се поделят поравно между ЕС и другите членове на годишна база. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	Приключена

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
2	2021	Равнището на изпълнение на наличните оперативни бюджетни кредити за плащания на съвместното предприятие за 2021 г., в т.ч. неизползвани или прехвърлени оперативни кредити за поети задължения, е спаднало до 61 % (за 2020 г. — 76 %). Това положение се дължи главно на лошото качество на техническите доклади на бенефициентите и на необходимостта от допълнителни доказателства, потвърждаващи постигането на резултатите по проекта, както и на факта, че забавянето на един бенефициент засяга плащането на цялата еднократна сума.	За положението в края на 2022 г. вж. точка 3.8.15 . През 2022 г. СП е създадо план за действие с цел подобряване на финансовото отчитане на бенефициентите.	Неприключена

⁷² Член 83а.

Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“ (EU-Rail)

Отговор на съвместното предприятие

3.8.11. Съвместното предприятие приема констатацията на Европейската сметна палата и ще отстрани този проблем в годишните отчети за следващата година.

3.8.15. Както е посочено в годишния доклад за миналата година, удължаванията на проектите бяха предоставени поради въздействието на пандемията от COVID-19. В някои случаи бенефициерите трябваше да преразгледат непълните технически доклади/доставки или да предоставят допълнителни доказателства за резултатите от проектите. Вследствие на това някои междинни и окончателни плащания по програмата „Хоризонт 2020“ на съвместното предприятие трябваше да се отложат, но изпълнението на програмата остава като цел за края на 2024 г. За да се намалят във възможно най-голяма степен закъсненията в техническите дейности през 2021 г. и както беше потвърдено през 2022 г., съвместното предприятие заедно със своите членове от частния сектор е изпълнило план за действие за изпълнение на плащания в размер на 36,6 млн. евро. Този план за действие, който е в процес на изпълнение, беше одобрен от управителния съвет на съвместното предприятие през април 2023 г. и беше преразгледан през юни 2023 г. Успехът му зависи също от това дали чрез проектите ще се постигнат очакваните качествени резултати.

3.9. Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Въведение

3.9.1. Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC) със седалище в Люксембург е създадено през октомври 2018 г. за периода до 31 декември 2026 г.⁷³ През май 2021 г. Съветът приема нов учредителен регламент, с който удължава периода на действие и разширява правомощията на съвместното предприятие по многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021—2027 г. до 31 декември 2033 г.⁷⁴

3.9.2. Съвместното предприятие EuroHPC е публично-частно партньорство, което дава възможност за обединяване на ресурси от ЕС, участващите държави и членовете от частния сектор за разработването и внедряването на високопроизводителни изчислителни технологии в Европа. Членове на съвместното предприятие са ЕС, представляван от Комисията, [участващите държави](#) и три членове от частния сектор, представлявани от Европейската технологична платформа за високопроизводителни изчислителни технологии (European Technology Platform for High Performance Computing), Сдружението за популяризиране на стойността на големите информационни масиви (Big Data Value association) и Европейския консорциум за квантова промишленост (European Quantum Industry Consortium).

⁷³ Регламент (ЕС) 2018/1488 на Съвета за създаване на съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии.

⁷⁴ Регламент (ЕС) 2021/1173 на Съвета за създаване на съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии и за отмяна на Регламент (ЕС) 2018/1488.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

3.9.3. В *таблица 3.9.1* са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.9.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	629,9	348,2	81 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	1 374,5	753,4	82 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	23	15	53 %

(1) В наличния бюджет се включват неусвоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

3.9.4. Промените в бюджета на СП, които са показани в *таблица 3.9.1*, зависят главно от етапа на изпълнение на многогодишните програми за научни изследвания и иновации, които то изпълнява. През 2022 г. СП започва да изпълнява програмите „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“. Затова бюджетът за 2022 г. включва бюджетните кредити за поемане на задължения за първите покани за представяне на предложения и договори по програма „Хоризонт Европа“, планирани за 2022 г., и бюджета за авансови плащания за тях.

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.9.5. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на СП и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.9.6. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC), които се състоят от финансови отчети⁷⁵ и отчети за изпълнението на бюджета⁷⁶ за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.9.7. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие EuroHPC за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

⁷⁵ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁷⁶ Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.9.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие EuroHPC за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.9.9. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие EuroHPC за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

3.9.10. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Липсват достатъчно данни за вноските на членовете на съвместното предприятие на равнището на програмата

3.9.11. В годишните отчети на СП за 2022 г. сумите за вноските, признати по категория на членовете (ЕС и членове от частния сектор) се различават значително. Това се дължи на факта, че паричните вноски на ЕС се валидират и признават, когато се плащат на СП в началото на изпълнението на проекта, а непаричните вноски на членовете се признават едва след валидиране и деклариране на извършените разходи за изпълнение на проекта. Разликата между признатия размер на паричните вноски, от една страна, и непаричния принос, от друга страна, не е преодоляна по оптимален начин в годишните отчети на съвместното предприятие за 2022 г., като не е предоставена информация за правните задължения на членовете на СП в края на годината, по-

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

специално за подписаните споразумения и договори за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

3.9.12. В годишните отчети на СП за 2022 г. не е оповестена важна информация за вноските на членовете на равнището на програмата, която е от съществено значение за добрата комуникация относно постиженията на СП в края на годината. По-специално, съвместното предприятие не е извършило сравнение на вноските, получени от всяка категория членове до края на годината по всяка програма, със законово определените целеви нива за вноските, определени за съответната програма.

3.9.13. По-нататък в доклада е представена таблица с преглед на събраните вноски от членовете по програми през 2022 г.

**Изпълнение на бюджета на програмите по „Хоризонт 2020“
и Механизма за свързване на Европа 1 (МСЕ 1)**

3.9.14. В [таблица 3.9.2](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програмите „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1 спрямо нивото на вноските (парични и непарични), признати за валидирани и докладвани в края на 2022 г.

Таблица 3.9.2 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програмите „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1 (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)				Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)				
	Оперативни дейности	Административни разходи	Допълнителни дейности ⁽²⁾	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Непарични вноски за допълнителни дейности	Общо
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“) ⁽¹⁾	526,0	10,0	Не е приложимо	536,0	377,0	Не е приложимо	Не е приложимо	Не е приложимо	377,0
Участващи държави ⁽³⁾	476,0	10,0	Не е приложимо	486,0	124,8	0,0	38,0	Не е приложимо	162,8
Членове от частния сектор ⁽³⁾	420,0	2,0	Не е приложимо	422,0	0,0	0,0	11,0	Не е приложимо	11,0
Общо	1 422,0	22,0	Не е приложимо	1 444,0	501,8	0,0	49,0	Не е приложимо	550,8

(1) Финансовият принос на ЕС включва 100 млн. евро от програма МСЕ 1.

(2) Допълнителните дейности са извън обхвата на одита на ЕСП.

(3) Новият учредителен регламент отменя задължението участващите държави и членовете от частния сектор да плащат финансов принос за административните разходи.

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Членовете от частния сектор няма да достигнат минималното целево ниво за вноските в края на изпълнението на програмата

3.9.15. За да се придобие ясна представа за постиженията на съвместното предприятие във връзка с програмите „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1, следва да се вземе предвид и настоящото ниво на оперативните задължения на неговите членове по отношение на споразуменията за безвъзмездна финансова помощ и сключените договори. В края на 2022 г. съвместното предприятие е поело задължения в размер на максималната вноска на ЕС за оперативни дейности от 526 млн. евро по споразумения за безвъзмездна финансова помощ и договори по програми на „Хоризонт 2020“ и МСЕ 1. От тази сума, за която са поети задължения, около 266,3 млн. евро (или 50,6 %) предстои да бъдат изплатени през следващите години по проекти, които все още не са завършени.

3.9.16. В края на 2022 г. участващите държави са подписали договорни задължения в размер на 447,3 млн. евро за дейности на СП по програма „Хоризонт 2020“ и по МСЕ 1. Във връзка с тези задължения те са декларирали финансови вноски в размер на 124,8 млн. евро за СП за предшествениците на суперкомпютрите с производителност от порядъка на ексафлопс, закупени от самото СП, и 38 млн. евро непарични вноски за оперативните разходи на доставчиците на хостинг. В допълнение, участващите държави са платили 48,2 млн. евро директно на изпълнителите на покупката на суперкомпютри с производителност от порядъка на петафлопс, които се закупуват съвместно от СП и участващите държави. Оставащата разлика между задълженията и декларираните вноски се дължи на това, че участващите държави признават и докладват своите разходи за СП едва когато подкрепяните от тях проекти по „Хоризонт 2020“ бъдат приключени.

3.9.17. В края на 2022 г. обаче членовете от частния сектор са поели задължения и са докладвали само непарични вноски в размер на 11 млн. евро за проекти по „Хоризонт 2020“, което е значително под минималната целева стойност от 420 млн. евро, определена в учредителния регламент на съвместното предприятие, която трябва да бъде постигната от членовете от частния сектор до края на програмата. ЕСП установи, че настоящите механизми на съвместното предприятие за финансиране на дейности, свързани с безвъзмездна финансова помощ, позволяват на членовете от частния сектор да предоставят непарични вноски само за един вид проекти (иновационни проекти с 30 % от разходите по проекта). Ето защо механизмите на съвместното предприятие за финансиране на дейности, свързани с безвъзмездна финансова помощ, не са довели до достигане на нивото на непаричните вноски от членовете от частния сектор, определени в учредителния регламент на съвместното предприятие за програма „Хоризонт 2020“.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Изпълнение на бюджета на програмите по „Хоризонт 2020“, „Цифрова Европа“ и Механизма за свързване на Европа 2 (MCE 2)

3.9.18. В [таблица 3.9.3](#) е представен общ преглед на целевите нива за вноските на членовете на съвместното предприятие за програмите за научни изследвания по МФР за периода 2021—2027 г., в сравнение с нивото на вноските (парични и непарични), признати в края на 2022 г.

Таблица 3.9.3 — Вноски на членовете на съвместното предприятие за програмите по „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“ и Механизма за свързване на Европа 2 (MCE 2) (в млн. евро)

Членове	Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент)			Вноски на членовете (към 31.12.2022 г.)			
	Оперативни дейности	Административни разходи	Общо	Парични вноски	Валидирани непарични вноски ⁽²⁾	Невалидирани, но докладвани непарични вноски	Общо
ЕС (ГД „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“) ⁽¹⁾	2 989,3	92,0	3 081,3	338,0	Не е приложимо	Не е приложимо	338,0
Участващи държави	2 989,3	0,0	2 989,3	63,2	0,0	0,0	63,2
Членове от частния сектор	900,0	0,0	900,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо	6 878,6	92,0	6 970,6	401,2	0,0	0,0	401,2

(1) Финансовото участие на ЕС се състои от а) до 900 млн. евро от програма „Хоризонт Европа“; б) до 1,9813 млрд. евро от програма „Цифрова Европа“; в) до 200 млн. евро от програма MCE 2.

(2) Състои се само от непарични вноски за оперативни дейности (НВОД).

Източник: ЕСП въз основа на данни от СП и неговия учредителен регламент.

3.9.19. През юли 2021 г. Съветът е приел учредителния регламент за новото съвместно предприятие EuroHPC. Съгласно този регламент съвместното предприятие ще трябва да изпълнява проекти на стойност 7 млрд. евро, от които 3 млрд. евро следва да бъдат мобилизирани от участващите държави, а 900 млн. евро от членовете от частния сектор под формата на парични и непарични вноски. Това представлява значително увеличение спрямо програмата от предходната МФР — с около 1,4 млрд. евро (вж. [таблица 3.9.2](#)). Тъй като механизмите на СП за финансиране остават същите и за МФР за 2021—2027 г. (вж. точка [3.9.17](#)), съществува висок риск съвместното предприятие да не постигне целевото ниво за вноските от членовете от частния сектор съгласно новия учредителен регламент.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Дългият процес на придобиване на суперкомпютрите е довел до закъснения и слабо изпълнение на оперативния бюджет за 2022 г.

3.9.20. Продължителният процес на СП за придобиване на суперкомпютри е засегнал значително изпълнението на оперативния бюджет. Нивото на усвояване на бюджетните кредити за поемане на оперативни задължения и плащания е съответно 79 % и 24 %. По-ниското изпълнение на бюджета за оперативни задължения се дължи на факта, че съвместното предприятие не е могло да поеме важен глобален ангажимент, свързан със споразумение за хостинг на компютър с капацитет от порядъка екса, поради забавяния в процеса на преговори с участващата държава и консорциума, осигуряващ хостинга. Основните причини за ниското изпълнение на бюджета за оперативни плащания са забавянията при завършването на суперкомпютрите, предхождащи тези с капацитет от порядъка екса. Те са попречили на извършването на междинните плащания, свързани с оперативните разходи на съвместното предприятие за безвъзмездна финансова помощ. Други причини са: отлагането на обществената поръчка по МСЕ 2 за суперкомпютрите във връзка с цифровата хиперсвързаност за 2023 г. поради необходимостта от предварително проучване; и закъсненията при декларациите за разходите на бенефициентите за текущи научноизследователски дейности.

Ниско равнище на изпълнение на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.9.21. През 2022 г. съвместното предприятие е изпълнило само 45 % от своите бюджетни кредити за поемане на задължения за административни разходи и 37 % от бюджетните си кредити за административни плащания. Основните причини за ниското изпълнение са, че при планирането на бюджета си за 2022 г. съвместното предприятие не е успяло да осъществи амбициозния си план за набиране на персонал за 2022 г. и не е взело предвид в достатъчна степен преразпределянето на значителни суми неизползвани бюджетни кредити за плащания от предходни години.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

3.9.22. За съфинансираните разходи по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“ отговаря Общата служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията. За съфинансираните разходи по „Хоризонт 2020“ (уравнителни и окончателни плащания) съвместното предприятие е докладвало представителен процент грешки 2,3 % и процент остатъчни грешки 1,9 %⁷⁷. В системата на СП за вътрешен контрол все още не

⁷⁷ EuroHPC, [Консолидиран годишен отчет за дейността за 2022 г.](#), глава 4.1.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

са предвидени последващи одити за съфинансираните от МСЕ разходи за закупуването на суперкомпютри. За програма „Хоризонт Европа“ последващи одити все още не са извършени, тъй като първите междинни плащания се очаква да бъдат направени едва през 2024 г.

3.9.23. За да направи оценка на контрола на оперативните плащания от страна на съвместното предприятие, ЕСП извърши одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, направени през 2022 г. на ниво крайни бенефициенти⁷⁸. В един случай ЕСП откри количествено неизмерима системна слабост в системата на бенефициента за отчитане на времето.

Констатации и оценки по други въпроси

СП не е достигнало целевото си ниво за наемане на служители през 2022 г.

3.9.24. За изпълнението на около 7 млрд. евро по новата МФР за периода 2021—2027 г. съвместното предприятие е получило 39 допълнителни щатни бройки в края на 2021 г., на които да бъде назначен персонал до 2023 г. (30 до края на 2022 г. и още девет до края на 2023 г.). В края на 2022 г. обаче съвместното предприятие е увеличило персонала си от 15 на 23 души. Въз основа на започнатите през 2022 г. назначения съвместното предприятие е наело още 12 служители до средата на 2023 г. Процедурите за набиране на персонал за длъжностите „Ръководител на стратегията и управлението“ и „Ръководител на администрацията и финансите“ са започнали съответно едва в края на 2022 г. и през първата половина на 2023 г.

3.9.25. През 2022 г. Службата за вътрешен одит на Комисията (СВО) е извършила ограничен преглед на управлението на човешките ресурси на съвместното предприятие. Относно планирането на набирането на персонал в прегледа се посочва, че съвместното предприятие не разполага с документиран анализ на нуждите от ресурси въз основа на надеждна предварителна оценка на работното натоварване с цел по-добро приоритизиране на планираните назначения. В отговор на това през декември 2022 г. съвместното предприятие е разработило план за действие, който Службата за вътрешен одит счита за достатъчно добър.

⁷⁸ По отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, тествани при бенефициентите, прагът за оповестяване на количествено измерими грешки е 1 % от одитираните разходи.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

3.9.26. Съвместното предприятие не е изпълнило целта си за назначаване на 30 нови служители до края на 2022 г., включително за две ключови ръководни длъжности, и все още изостава в постигането на целта за набиране на 39 нови служители до края на 2023 г.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.9.27. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2020	Към края на 2020 г. съвместното предприятие не е разработило надеждни процедури за валидиране и сертифициране на непарични вноски, нито е установило подходяща счетоводна процедура за признаването на тези непарични вноски. Тази ситуация не позволява на СП да управлява, да извършва мониторинг и да докладва за постигането на минималното равнище на непарични вноски.	През 2022 г. съвместното предприятие не е приоритизирало изпълнението на процедурите за сертифициране и отчитане за непаричните вноски, тъй като те са важни едва към момента на приключване на текущите проекти по „Хоризонт 2020“.	Неприключена
2	2021	СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала официално плащанията	За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вношка като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера,	Приключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		<p>им, съвместно предприятие EuroHPC все още не е изплащало такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁷⁹ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За EuroHPC този процент е 41,2 %. В устава на съвместно предприятие EuroHPC обаче се посочва, че 100 % от административните му разходи следва да бъдат финансирани от ЕС. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	
3	2021	<p>В края на 2021 г. членовете от частния сектор са докладвали непарични вноски в размер само на 4,2 млн. евро. Следователно съществува висок риск съвместното предприятие да не постигне целта от 420 млн. евро за вноските от членовете от частния сектор, определена в учредителния му регламент, до края на изпълнението</p>	<p>В края на 2022 г. вноските от членовете от частния сектор са се увеличили едва до 11 млн. евро (вж. точки 3.9.15 до 3.9.17).</p>	Неприключена

⁷⁹ Член 83а.

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		на проектите, свързани с безвъзмездна финансова помощ.		
4	2021	По отношение на бюджета на съвместното предприятие за 2021 г., който е наличен за оперативни проекти, степента на усвояване на оперативните бюджетни кредити (дял 3) за поемане на задължения и за извършване на плащания е съответно 2 % и 47 %. Много ниската степен на усвояване на бюджетните кредити за поемане на задължения се обяснява до голяма степен със забавеното стартиране на съвместното предприятие в рамките на МФР за периода 2021—2027 г. през юли 2021 г. и с прехвърлянето на средства в размер на 700 млн. евро от Комисията и участващите държави към съвместното предприятие през декември 2021 г. Забавянията от страна на доставчиците на хостинг и проблемите с доставките на ключови компоненти също са допринесли за ниската степен на усвояване.	През 2022 г. дългата процедура на СП за придобиване на суперкомпютри е засегнала значително изпълнението на оперативния бюджет (вж. точка 3.9.20).	Неприключена
5	2020, 2021	Що се отнася до административните бюджетни кредити за поемане на задължения и за плащания (дялове 1 и 2), съвместното предприятие не е взело предвид в достатъчна степен преразпределянето на значителни суми неизползвани бюджетни кредити за плащания от предходни години при планирането на своя	Ситуацията не е променена и през 2022 г. (вж. точка 3.9.21).	Неприключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		административен бюджет. Освен това по отношение на всички бюджетни дялове преразпределените бюджетни кредити от предходни години не са били използвани преди новите бюджетни кредити за годината.		
6	2020, 2021	През 2020 г. съвместното предприятие е разработило план за действие за изпълнение през 2021 г. на останалите действия от 17-те принципа за вътрешен контрол от рамката за вътрешен контрол на Комисията. Въпреки това, поради липсата на ключов административен персонал, съвместното предприятие още не е било одобрило няколко важни действия за вътрешен контрол съгласно сроковете през 2021 г., определени в неговия план за действие. Тези закъснения са увеличили вътрешния контролен риск на съвместното предприятие за 2021 г.	Планът за действие за 2020 г. още не е бил изпълнен в края на 2022 г. През 2023 г. е назначен служител за вътрешния контрол, който наблюдава този въпрос.	Неприключена
7	2021	Нуждите от допълнителни ресурси във връзка с прилагането на планираната система за централизирано управление на финансовите вноски не са били оценени от Комисията, нито са включени в първоначалните разчети на съвместното предприятие за броя на служителите за изпълнението на програмата на СП за нови научни изследвания и иновации.	Действията не попадат в компетентността на съвместното предприятие.	Приключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
8	2020, 2021	Ситуацията на несигурност по отношение на персонала на СП, която одиторите отбелязаха през 2020 г., се е влошила. Съгласно новия учредителен регламент, приет през юли 2021 г., съвместното предприятие е било значително разширено и ще трябва да усвои средства в размер на над 7 млрд. евро по новата МФР за периода 2021—2027 г. За тази цел то трябва да назначи още 39 служители до 2023 г. Тъй като съвместното предприятие е имало само 15 служители (4 срочно наети служители и 11 договорно наети служители) в края на 2021 г., то се сблъсква със значителни предизвикателства, свързани с човешките ресурси, при управлението на тези процедури за набиране на нови служители, в допълнение към административните и оперативните процедури, които все още предстои да бъдат въведени. На последно място, високият дял на договорно наетите служители може да доведе до значително текучество на персонала в близко бъдеще, което допълнително ще увеличи натиска върху несигурната кадрова ситуация на СП.	До края на 2022 г. Съвместното предприятие е наело още осем служители, но не е постигнало целта си за набиране на 30 нови служители до края на 2022 г. Затова то изоставя много в изпълнението на целта си за набиране на 39 нови служители до края на 2023 г. (вж. точки 3.9.24—3.9.26). Делът на договорно наетите служители продължава да бъде висок — 70 % в края на 2022 г.	Неприключена
9	2020, 2021	Съвместното предприятие все още не е стартирало процедурата за набиране на персонал за длъжността ръководител на административния и финансов отдел. Освен това то е имало само един опитен служител по	Процедурите за набиране на персонал за длъжностите „Ръководител на	Неприключена

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		<p>проекти, който е подготвял и управлявал всички големи инфраструктурни проекти, и още един опитен служител, който е управлявал дейностите, свързани с поканите за предложения по програмите „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“. Липсата на ключов персонал би могла да окаже неблагоприятно въздействие върху непрекъснатостта на дейността на съвместното предприятие и постигането на неговите цели, като се има предвид изискването за висококвалифициран персонал с много специфични познания.</p>	<p>стратегията и управлението“ и „Ръководител на администрацията и финансите“ са започнали съответно едва в края на 2022 г. и през първата половина на 2023 г. (вж. точки 3.9.24—3.9.26).</p>	

Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
(EuroHPC)

Отговор на съвместното предприятие

3.9.11. Съвместното предприятие EuroHPC приема констатацията на Сметната палата и ще разреши изцяло проблема в годишните отчети за следващата година.

3.9.21. Съвместното предприятие EuroHPC би искало да изтъкне, че късното приемане на новия учредителен регламент направи невъзможно изпълнението на амбициозния план за набиране на персонал.

3.9.23. Съвместното предприятие EuroHPC е предприело следните действия за смекчаване на последиците. Съвместното предприятие EuroHPC е поискало в бъдеще бенефициерът да предоставя подробни доказателства за управлението на човешките ресурси и договорите с персонала за всички проекти, за които се изисква периодично докладване. Съвместното предприятие EuroHPC ще си възстановява в окончателното плащане разликата между докладваните усилия и документираните усилия и ще извършва допълнителни проверки, ако това се счете за необходимо.



**Съвместно предприятие в рамките
на EURATOM**

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

3.10. Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Въведение

3.10.1. Европейското съвместно предприятие за Международен термоядрен експериментален реактор (ITER) и развитие на [термоядрената енергия \(съвместно предприятие F4E\)](#) е създадено през април 2007 г. за период от 35 години⁸⁰. Една от главните задачи на СП е да осигури участието на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) в Международната организация по термоядрена енергия ITER (ITER-IO), която отговаря за изпълнението на проекта ITER. Въпреки че основните инсталации за ядрен синтез се намират в Кадараш, Франция, седалището на съвместното предприятие се намира в Барселона.

3.10.2. Учредители на съвместното предприятие са Евратом, представляван от Комисията, и страните членки на Евратом.

3.10.3. В [таблица 3.10.1](#) са представени основни данни за съвместното предприятие.

Таблица 3.10.1 — Основни данни за съвместното предприятие

	2022 г.	2021 г.	Изменение
Наличен бюджет за извършване на плащания (в млн. евро) ⁽¹⁾	844,0	764,8	10 %
Наличен бюджет за поемане на задължения (в млн. евро) ⁽¹⁾	981,2	1 069,9	-8 %
Общ брой служители към 31 декември ⁽²⁾	436	441	-1 %

(1) В наличния бюджет се включват неувоените бюджетни кредити от предходни години, които съвместното предприятие е заложило отново в бюджета за текущата година, целевите приходи и преразпределените бюджетни кредити за следващата година.

(2) Персоналът включва длъжностни лица, срочно и договорно наети служители и командировани национални експерти.

Източник: Данни, предоставени от съвместното предприятие.

⁸⁰ Решение № 2007/198/Евратом на Съвета за създаване на Европейско съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия и за предоставяне на предимства на същото.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Информация в подкрепа на Декларацията за достоверност

3.10.4. В раздел 3.1 са описани одитният подход и основанието за изразяване на становището на ЕСП, отговорностите на ръководството на съвместно предприятие F4E и на лицата, натоварени с общо управление, и отговорностите на одитора за извършване на одит на отчетите и на операциите, свързани с тях. Подписът на страница [172](#) представлява неразделна част от становището.

Декларация за достоверност, предоставена от Европейската сметна палата на Европейския парламент и на Съвета — доклад на независимия одитор

Становище

3.10.5. Европейската сметна палата извърши одит на:

- а) отчетите на съвместното предприятие F4E, които се състоят от финансови отчети⁸¹ и отчети за изпълнението на бюджета⁸² за финансовата година, приключила на 31 декември 2022 година, и
- б) законосъобразността и редовността на операциите, свързани с тези отчети, съгласно член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Надеждност на отчетите

Становище относно надеждността на отчетите

3.10.6. Европейската сметна палата счита, че отчетите на съвместното предприятие F4E за годината, приключила на 31 декември 2022 г., дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2022 г., както и за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година,

⁸¹ Финансовите отчети включват счетоводен баланс, отчет за финансовия резултат, отчет за паричните потоци, отчет за промените в нетните активи, обобщение на основните счетоводни политики и друга разяснителна информация.

⁸² Отчетите за изпълнението на бюджета се състоят от отчети, в които са обобщени всички бюджетни операции, и разяснителна информация.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

в съответствие с разпоредбите на неговия Финансов регламент и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията. Тези правила се основават на международно признатите счетоводни стандарти за публичния сектор.

Законосъобразност и редовност на операциите, свързани с отчетите

Приходи

Становище относно законосъобразността и редовността на приходите, свързани с отчетите

3.10.7. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите приходи на съвместното предприятие F4E за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Плащания

Становище относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с отчетите

3.10.8. Европейската сметна палата счита, че свързаните с отчетите плащания на съвместното предприятие F4E за годината, приключила на 31 декември 2022 г., са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

Обръщане на внимание

3.10.9. Без да противоречи на изразеното в точки **3.10.6—3.10.8**, ЕСП обръща внимание на точки **3.10.12—3.10.14**, в които се посочва, че съвместното предприятие F4E оповестява в годишните отчети за 2022 г. своя разчет за общите разходи за изпълнение на задълженията си за доставка по проекта ITER („разчет при приключване“), оценени на 19,1 млрд. евро (по стойности от 2022 г.). Въпреки това разчетът при приключването за 2022 г. все още е въз основа на междинни цели и разходни допускания от 2016 г. и подлежи на основно преразглеждане, след като бъдат финализирани новите базови стойности и изисквания за проекта ITER, одобрени от Съвета на ITER и официално съобщени на съвместното предприятие F4E.

3.10.10. ЕСП обръща внимание на точка г) от раздел „Въведение“ от годишните отчети: „Отражение на международната ситуация“, в която се описва влиянието на пандемията от COVID-19 и на военната агресия срещу Украйна върху операциите на съвместното предприятие F4E.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

3.10.11. Изложените по-долу констатации и оценки не са в противоречие с изразеното от Европейската сметна палата становище.

Констатации и оценки относно разчета на разходите при приключване на ITER

3.10.12. Въз основа на настоящите базови стойности за ITER от ноември 2016 г. разчетът на съвместното предприятие за общите разходи за изпълнение на неговите задължения за доставка за проекта ITER (разчет при приключване) включва разходите на съвместното предприятие за фазата на изграждане и експлоатация до 2035 г., както и фазата на извеждане от експлоатация и дезактивиране до 2042 г. В края на 2022 г. съвместното предприятие е оценило тези общи разходи на 19,1 млрд. евро (по стойности от 2022 г.). Това е сборът от всички плащания, извършени до края на 2022 г., в размер на 9,2 млрд. евро, и разчета за бъдещите плащания, оценени на 9,9 млрд. евро (по стойности от 2022 г.).

3.10.13. През ноември 2022 г. на 31-ото заседание на Съвета на ITER е постигнато съгласие за актуализиране на базовите стойности. На своето 32-ро заседание от 21—22 юни 2023 г. Съветът е възложил на генералния директор на ITER да представи предложение за актуализираните базови стойности за ITER за обсъждане и одобрение през 2024 г.

3.10.14. Поради продължителния процес на актуализиране на настоящите базови стойности за ITER за 2016 г. разчетите за дългосрочното планиране, оповестени в годишните отчети за 2022 г. (включително разчета при приключване), все още се основават на междинните цели и разходните допускания от 2016 г. Тези разчети обаче ще бъдат основно преразгледани, след като новите базови стойности и изисквания за проекта ITER бъдат финализирани, одобрени от Съвета на ITER и официално съобщени на съвместно предприятие F4E.

Констатации и оценки относно бюджетното управление

Изпълнение на бюджета за оперативни дейности за 2022 г.

3.10.15. През 2022 г. съвместно предприятие F4E е изпълнило 72 % от своите бюджетни кредити за поемане на задължения и 91 % от бюджетните си кредити за плащания. Съвместното предприятие обаче е намалило бюджета за оперативни плащания с 92 млн. евро чрез коригиращ бюджет и освен това е прехвърлило 9,5 млн.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

евро от своя бюджет за оперативни плащания към административния бюджет (за заплати), за да финансира задълженията на F4E за пенсионния фонд към Комисията.

3.10.16. Ниското изпълнение се дължи на забавянето на оперативните дейности както на равнището на ITER-IO, така и на съвместното предприятие F4E, главно поради последиците от кризата с COVID-19, военната агресия в Украйна и неотдавнашните проблеми с техническия проект, свързани с настоящия етап на сглобяване по проекта ITER.

Слабости в изпълнението на бюджета за административни дейности за 2022 г.

3.10.17. Административният бюджет на съвместно предприятие F4E е определен като неразделени бюджетни кредити. Следователно бюджетните кредити за поемане на задължения за административни разходи, основани на административни договори и задължения, за които не са извършени плащания в края на годината, могат да бъдат пренесени за плащане към следващата година.

3.10.18. В края на 2022 г. степента на изпълнение е ниска — 63 % за бюджета за административни разходи (по дял 2) за годината. В същото време процентът на отменените поети задължения, пренесени от предходната година, е висок — средно 20 %.

Констатации и оценки по отношение на системите за управление и контрол

Нестабилно положение на равнището на висшето ръководство

3.10.19. В края на 2022 г. съвместното предприятие преминава през съществени промени по отношение на висшето си ръководство. Напускането на директора на съвместно предприятие F4E през юни 2022 г. и назначаването на ръководителя на отдела за широкообхватен подход на F4E за генерален директор на ITER-IO през септември 2022 г. са довели до промени в четири от седемте висши ръководни поста на съвместното предприятие. През 2022 г. три висши ръководни длъжности (включително длъжността директор) са били запълнени временно чрез вътрешни трансфери, а друга — от наскоро назначен служител. Освен това до края на август 2023 г. двама висши ръководители (ръководителя на търговския отдел и ръководителя на отдела за програма ITER) са се пенсионирали. Тази ситуация е свързана с по-голям риск за доброто управление и непрекъснатостта на работа на съвместното предприятие F4E в момент, когато ще са необходими опитни висши ръководни кадри за прилагането на новите

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

базови стойности за ITER, които ще повлияят значително на дейностите на СП и се очаква да бъдат одобрени през 2024 г.

Слабости в системата за управление на риска на съвместното предприятие

3.10.20. Въпреки множеството дейности за управление на риска на СП последната му оценка на риска не отчита рисковете, свързани с по-важните събития, които вече са били установени и засягат дейностите му през втората половина на 2022 г. Сред тях са промените във висшето ръководство, забавянето на оперативните дейности, което води до по-ниско изпълнение на бюджета, забавянето на възложени поръчки и очакваното преразглеждане на базовите стойности за ITER. Тази ситуация създава риск за вземането на своевременни и правилни решения от страна на висшето ръководство на СП и може да повлияе отрицателно на постигането на етапните цели на проектите.

Слабости в управлението на договорите на съвместното предприятие

3.10.21. През 2013 г. съвместно предприятие F4E е сключило договор на стойност 500 млн. евро за проектиране, изграждане и инсталиране на сградите за монтаж на ядрени и неядрени елементи на ITER. През декември 2020 г. F4E и ITER-IO, поради опасения, свързани с нарастващите разходи за услуги за проектиране и оборудване на сгради за ядрени нужди, и неудовлетвореност от напредъка и ефективността на изпълнителя във връзка с оставащата работа по неядрените сгради, са стартирали стратегически план за развитие. В този план са разгледани алтернативни стратегии за възлагане на обществени поръчки, като например повторно възлагане на поръчки за оборудване и прехвърляне на оставащата строителна работа на други изпълнители, както и оценка на потенциалните последици по отношение на разходите и графика на доставките. През февруари 2021 г. изпълнителят е подал до F4E искане за възстановяване на разходи на обща стойност 150 млн. евро за услуги по проектиране и оборудване на сгради за ядрени нужди, последвано през септември 2021 г. от още едно искане за 30 млн. евро за оставащата работа по неядрените сгради. СП е наело външни правни експерти, които да анализират възможността за алтернативни стратегии за възлагане на обществени поръчки. Въз основа на анализ на риска и обратната информация от експерти директорът на съвместното предприятие се е договорил с изпълнителя на поръчката за дизайн и оборудване за сумата от 75 млн. евро, която СП е изплатило в края на 2022 г. От друга страна, за строителните работи по неядрените сгради СП е решило да не сключи споразумение за уреждане на спор и изпълнителят е подал жалба.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

3.10.22. Извършеният от ЕСП анализ на документите по изпълнението на договора разкри слабости в управлението на договора от страна на съвместното предприятие. По-специално F4E не е оценило правилно въздействието на препоръчаните промени в договора, нито на по-сериозните пропуски на изпълнителя при спазването на правилата по изпълнението на договора. Това е довело до различни тълкувания и разногласия между страните относно обхвата на строителните работи, сроковете и изискванията по проектите. Освен това правните експерти заключават, че поради формулировката на съответните разпоредби в договора съвместното предприятие не е могло да прекрати едностранно договора, за да извърши изключените от обхвата строителни дейности или да уреди строителните работи да бъдат изпълнени от друг изпълнител. Поради недостатъчно доброто спазване на сроковете от изпълнителя и липсата на водена проектна документация от съвместното предприятие то не е определило ясно задълженията на изпълнителя. Тези слабости са попречили сериозно на изпълнителя да постигне целите си и, ако не бъдат отстранени, могат да засегнат и други оперативни дейности на съвместното предприятие, като се имат предвид значителните изменения на текущите сложни договори, които може да са необходими в резултат на актуализираните базови стойности за проекта ITER.

Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

3.10.23. В *приложението* са представени корективните действия, предприети в отговор на констатациите и оценките на ЕСП от предходни години.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Приложение — Проследяване на изпълнението във връзка с констатации и оценки от предходни години

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
1	2019	СП се оценява ежегодно от външна експертна група. Експертната група е установила редица проблеми и рискове на равнището на висшето ръководство и корпоративната култура. Ако не бъде преодоляна, тази ситуация може да има отрицателно отражение върху работата на служителите.	Констатациите се отнасят за доклада на F4E за годишната оценка за 2019 г. (8-ия пореден доклад). През 2022 г. съвместното предприятие F4E е изпълнило препоръките относно предизвикателството, свързано с лидерството на F4E.	Приключена
2	2019	Заради ограничение в щатното разписание по отношение на законоустановения персонал, Съвместно предприятие F4E все повече използва договорно наети или вътрешни служители През 2019 г. делът на тези служители вече е достигнал около 62 % от законоустановения персонал на съвместното предприятие. Тази ситуация поражда значителни рискове за съвместното предприятие по отношение на запазването на ключовите компетентности, неясната отчетност, възможните съдебни спорове и по-ниската	През 2022 г. съвместното предприятие е създадо работна група за оценка на използването на външни ресурси с цел да се планира по-добре и да се обоснове нуждата от тях. Освен това според щатното разписание за 2023 г. броят на щатните служители на съвместното предприятие е увеличен с десет допълнителни длъжности за срочно наети служители	Неприключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развиятия (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
		ефективност на персонала заради децентрализираното управление.	и преобразуването на 15 длъжности за договорно наети служители в длъжности за срочно наети служители. Усилия за преодоляването на установените рискове ще бъдат положени в рамките на проекта за външен доставчик на услуги на съвместното предприятие, който се планира да приключи до края на 2023 г. През 2023 г. съвместното предприятие също така е инициирало създаването на функция за планиране на работната сила и общо преразглеждане на своята политика в областта на човешките ресурси. Видът на проектните дейности и работното натоварване, което понастоящем се генерира от дейностите на съвместното предприятие, обаче изискват значителна подкрепа за проекта за външен доставчик на услуги.	

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
3	2021	<p>СП следва да заплатят своята част от вноската на работодателя към пенсионноосигурителната схема на ЕС за периода от януари 2016 г. Тъй като Комисията не е предвидила тези разходи в бюджетите на съвместните предприятия, нито е изисквала официално плащанията им, съвместно предприятие F4E все още не е изплащало такива вноски.</p> <p>Съгласно Правилника за длъжностните лица⁸³ и насоките на Комисията годишната вноска на съвместното предприятие като работодател следва да се изчислява за всяко СП като процент от приходите, нефинансирани от ЕС, от общите му приходи. За съвместно предприятие F4E този процент е приблизително 20 %. Съгласно разпоредбите в устава на съвместното предприятие F4E обаче общата сума на членските вноски следва да не надвишава 10 % от годишните му административни разходи. Съществуването на тези противоречащи си правни разпоредби създава риск от възникването на различни тълкувания с различно финансово отражение.</p>	<p>За 2022 г. съвместното предприятие е платило съответната вноска като работодател към пенсионноосигурителната схема на ЕС, в размера, фактуриран от Комисията. Изчислението на годишната вноска е извършено въз основа на насоките от Комисията.</p> <p>Затова тази констатация се счита за приключена. Другите действия във връзка с противоречащите си правни разпоредби не попадат в компетентността на съвместното предприятие.</p>	Приключена

⁸³ Член 83а.

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
4	2021	<p>През 2020 г. и 2021 г. съвместното предприятие също така е било обект на редовни годишни оценки от външни експерти и на интензивни вътрешни одити, обхващащи повечето основни области на неговата дейност. Прилагането на коригиращи действия с цел преодоляване на установените рискове, както и на последващи действия след одити и оценки, е довело до увеличаване на административната тежест, без доказателства, че допълнителните проверки са били ефективни и са подобрили системата.</p>	<p>През 2022 г. не е стартирана нова годишна оценка на СП. В края на 2022 г. съвместно предприятие F4E е изпълнило 50 % от препоръките от деветата и 25 % от десетата годишна оценка.</p> <p>По отношение на одита на Службата за вътрешен одит на F4E, съвместното предприятие е изпълнило всички неизпълнени препоръки през 2022 г., с изключение на две важни препоръки относно управлението и методите на управление на проектите, които са били изпълнени през първото тримесечие на 2023 г.</p>	Неприключена

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

Номер	Година на изразяване на констатацията на ЕСП	Констатация на ЕСП (обобщение)	Предприети корективни действия и/или други свързани развития (обобщение)	Статус на констатацията на ЕСП (Приключена / Неприключена)
5	2021	<p>През ноември 2021 г. служителите на F4E са започнали стачни действия. Според вътрешни и външни оценки на ръководството и няколко вътрешни проучвания, основните причини за влошаването на работната среда в съвместното предприятие са недостатъците на равнище висше ръководство (напр. непрозрачно и неправилно вземане на решения и липса на социален диалог). Освен това засиленото използване на външен персонал е увеличило предизвикателствата и рисковете за работната среда. Комисията е заявила, че годишната оценка на съвместното предприятие F4E за 2022 г. ще бъде насочена по-специално към проблемите на управлението на човешките ресурси.</p>	<p>В 10-ия годишен доклад за оценка се отправят две препоръки относно управлението на човешките ресурси на Съвместното предприятие. През 2022 г. управителният съвет на Съвместното предприятие е одобрил план за действие за тяхното изпълнение. Съвместното предприятие е изпълнило изцяло първата препоръка относно подобряването на профила на директора на F4E до юни 2023 г. и планира да приключи изпълнението на втората препоръка относно увеличаването на длъжностите в персонала до края на 2023 г. През 2023 г. съвместната работна група на съвместното предприятие е извършила анализ на работната среда в Съвместното предприятие и е започнала последващи действия във връзка с проучването за оценка на психосоциалните рискове.</p>	Неприключена

Отговор на съвместното предприятие

3.10.18. F4E иска да отбележи, че средният процент на отмяна в размер на 20 % на бюджетните кредити за поемане на задължения за административни разходи, пренесени от 2021 г. за 2022 г., е причинен главно от временните задължения. Окончателният процент на изпълнение на окончателния бюджет за административни дейности за 2021 г. е 98,5 % в края на 2022 г., подобно на предходните години.

3.10.19. Трябва да се отбележи, че изпълняващите длъжността ръководители на отделите „Доставка на ITER“ и „Широкообхватен подход“ и ръководителят на отдела за управление на проекта са висши служители, които притежават необходимите умения, знания и опит за изпълнение на задълженията си. Въпреки това като „изпълняващи длъжността“ те може да не са били в състояние да се справят напълно с промените в средносрочна и дългосрочна перспектива.

3.10.20. F4E прилага нова рамка, за да улесни бързата консолидация до нивото на обобщаване на риска и да увеличи видимостта на дейностите по управление на риска в портфейла, първият отчет по които бе представен на управлението на F4E през юни/юли 2023 г.

- Закъснения при възлагането на обществени поръчки: свързаните с това рискове се отчитат в регистрите на риска на ниво проект/програма, а не на равнище отдели за управление на обществени поръчки.
- Операцията по повторно определяне на базовата линия на ITER-IO би могла да засегне непаричните вноски (проекти F4E) или паричните вноски на Евратом в ITER-IO:
 - Непаричните вноски следва да бъдат отразени в регистъра на рисковете на равнище проект. Съществуват и възможности за намаляване на обхвата на риска, т.е. „гореща клетка“.
 - Парична вноска на Евратом за ITER-IO: За този риск е отговорен Евратом в качеството му на член на Съвета на ITER. Този риск също така е изключен от „Разчета при приключване“, представен на Управителния съвет на F4E.

3.10.22. Съвместното предприятие F4E вече е предприело мерки, за да гарантира, че проблемите, възникнали по време на изпълнението на настоящия договор, няма да бъдат повторени. На първо място, това е един от първите договори по ФИДИК⁸⁴,

⁸⁴ Договорите по ФИДИК са споразумения за инженерни услуги, които уреждат строителните проекти. Те са водещите договори в областта на строителството в световен

Европейско съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E)

сключени в F4E, и този вид договор се използва само в областта на програмата за сгради. Когато F4E откри слабостите в областта на управлението на закъсненията, то засили предпазните клаузи в договорните разпоредби на новия тип договор. Освен това F4E подготвя семинар с участието на служители на F4E от правния, търговския, техническия отдел и отдела за управление на проекти, за да се подобри тяхната осведоменост за значението на правилното управление на графика при борба с отклоненията и претенциите на всички заинтересовани страни и за по-нататъшно подобряване на договорните разпоредби, практиките и процесите за управление на графика. Очаква се това действие, което трябва да се изпълни до края на 2023 г., допълнително да подобри инструментите за управление на графика на F4E и да увеличи ресурсите, предвидени за това.

мащаб и са разработени и публикувани от Международната федерация на консултантските инженери (или накратко, FIDIC, на френски език), която е международна организация за стандарти в областта на строителните технологии и консултантското инженерство.

Настоящият доклад беше приет от Одитен състав IV с ръководител Mihails Kozlovs — член на Европейската сметна палата, в Люксембург на 26 септември 2023 г.

За Европейската сметна палата



Tony Murphy
Председател

Съкращения

„Глобално здравеопазване“	Съвместно предприятие „Глобално здравеопазване“ (наследник на „Партньорство за клинични изпитвания между европейските и развиващите се страни 3“)
„Чист водород“	Съвместно предприятие „Чист водород“
„Чисто въздухоплаване“	Съвместно предприятие „Чисто въздухоплаване“
„Чисто небе“	Съвместно предприятие „Чисто небе“
7РП	Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (2007—2013 г.)
BBI	Съвместно предприятие „Биотехнологични производства“
CBE	Съвместно предприятие „Кръгова биотехнологична Европа“
CNECT	Генерална дирекция „Съобщителни мрежи, съдържание и технологии“ на Европейската комисия
ECSS	Европейски център за експертни познания в областта на киберсигурността
ECSEL	Съвместно предприятие „Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа“
EPPO	Европейска прокуратура
EU-Rail	Съвместно предприятие „Европейски железопътен транспорт“
EuroHPC	Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
F4E	Съвместно предприятие „Термоядрен синтез за енергия“
FCH	Съвместно предприятие „Горивни клетки и водород“
IMI	Съвместно предприятие „Инициатива за иновативно здравеопазване“
IMI	Съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“
ITER	Международен термоядрен експериментален реактор
ITER-IO	Международна организация по термоядрена енергия ITER
KDT	Съвместно предприятие „Ключови цифрови технологии“
MOVE	Генерална дирекция „Мобилност и транспорт“ на Европейската комисия
RTD	Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“ на Европейската комисия

S2R	Съвместно предприятие Shift2Rail (европейска инициатива в областта на железопътния транспорт)
SESAR	Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе
SNS	Съвместно предприятие „Интелигентни мрежи и услуги“
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ЕВРАТОМ	Европейска общност за атомна енергия
КНЕ	Командирован национален експерт
МОС	Международни одитни стандарти на МФС
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции от Международната организация на върховните одитни институции (ИНТОСАЙ)
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа
МФР	Многогодишна финансова рамка
НВДД	Непарични вноски за допълнителни дейности
НВОД	Непарични вноски за оперативни дейности
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите
ОСО	Обща служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията
ОЦИ	Общ център за изпълнение на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията
СВО (IAS)	Служба за вътрешен одит на Комисията
СП	Съвместно предприятие

АВТОРСКИ ПРАВА

© Европейски съюз, 2023 г.

Политиката на ЕСП относно повторната употреба е определена в [Решение № 6-2019 на Европейската сметна палата](#) относно политиката за свободно достъпни данни и повторната употреба на документи.

Освен ако не е посочено друго (напр. в отделни известия за авторските права), създаденото от ЕСП съдържание, притежавано от ЕС, е лицензирано по [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Това означава, че като правило повторната употреба е позволена, при условие че са посочени първоначалните източници и всички извършени промени. Лицето, което използва информацията на ЕСП повторно, следва да не изменя първоначалния смисъл или послание на документите. ЕСП не носи отговорност за последствия, възникнали в резултат на повторното използване.

Необходимо е да се получи допълнително разрешение в случаите, когато дадено съдържание изобразява разпознаваеми частни лица, например на снимки на персонала на ЕСП, или когато е включено съдържание на трети страни.

В случаите, когато е получено такова разрешение, то отменя и заменя горепосоченото общо разрешение и ясно посочва всички ограничения при използването.

За използването или възпроизвеждането на съдържание, което не е собственост на ЕС, може да е необходимо да се потърси разрешение директно от носителите на авторските права.

Софтуер или документи, обхванати от правата на индустриална собственост, като патенти, търговски марки, регистрирани дизайни, лого и наименования, са изключени от политиката на ЕСП за повторно използване.

Уебсайтовете на всички институции на Европейския съюз, включени в домейна europa.eu, съдържат препратки към сайтове на трети страни. Тъй като ЕСП не контролира съдържанието им, моля, запознайте се с тяхната политика за поверителност на данните и с политиката за авторските права.

Използване на логото на ЕСП

Логото на ЕСП не може да бъде използвано без предварително разрешение.



ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА



Служба за публикации
на Европейския съюз